

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

10.07.2019 № 955

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
02 серпня 2019 р.
за № 852/33823

Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року № 8

Відповідно до [абзацу четвертого](#) частини першої, [частини дванадцятої](#) статті 9 Закону України «Про освіту», [Положення про Міністерство освіти і науки України](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, **НАКАЗ УЮ**:

1. У [назві](#) та [пункті 1](#) наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року № 8 «Про затвердження Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 року за № 184/28314 (зі змінами), слова «навчання в загальноосвітніх навчальних закладах» замінити словами «здобуття загальної середньої освіти».

2. Унести зміни до [Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року № 8, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 року за № 184/28314 (зі змінами), виклавши його в новій редакції, що додається.

3. Директорату дошкільної та шкільної освіти (Осмоловський А.О.) забезпечити в установленому порядку подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

4. Директору департаменту забезпечення документообігу, контролю та інформаційних технологій (Єрко І.А.) зробити відмітку у справах архіву.

5. Визнати таким, що втратив чинність, [наказ Міністерства освіти і науки України від 13 березня 2017 року № 369](#) «Про затвердження Положення про екстернат у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 28 березня 2017 року за № 416/30284.

6. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

7. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Карандія В.А.

Міністр	Л.М. Гриневич
ПОГОДЖЕНО: В.о. Міністра охорони здоров'я України Міністр соціальної політики України Голова Державної регуляторної служби України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Уповноважений Президента України з прав людини з інвалідністю Генеральний Секретар Громадської спілки «Всеукраїнське громадське об'єднання «Національна Асамблея людей з інвалідністю України»	У. Супрун А. Рева К. Ляпіна Л. Денісова В.М. Сушкевич В. Назаренко

	ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року № 955)
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02 серпня 2019 р. за № 852/33823

ПОЛОЖЕННЯ про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти

I. Загальні положення

1. Це Положення визначає порядок організації здобуття загальної середньої освіти (далі - здобуття освіти) за індивідуальною формою, що здійснюється закладами загальної середньої освіти та іншими закладами освіти, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти на певному рівні освіти (далі - заклади освіти), або батьками, іншими законними представниками здобувачів освіти (далі - батьки).

2. Заклади освіти відповідно до законодавства та своїх установчих документів можуть організовувати здобуття освіти за екстернатною формою (екстернат), сімейною (домашньою) формою та педагогічним патронажем.

Для забезпечення індивідуальної форми здобуття освіти можуть використовуватися технології дистанційного навчання відповідно до [Положення про дистанційне навчання](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 25 квітня 2013 року № 466, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 квітня 2013 року за № 703/23235.

Інформація про форми здобуття освіти, що забезпечуються закладами освіти, оприлюднюється на їх веб-сайтах (за їх відсутності - на веб-сайтах засновників).

3. Здобувачі освіти (у разі досягнення повноліття) або їх батьки можуть обирати індивідуальну форму здобуття освіти відповідно до їх інтересів, здібностей, потреб, мотивації, можливостей і досвіду.

Організація здобуття освіти за індивідуальною формою може здійснюватися на будь-якому рівні повної загальної середньої освіти за винятком випадків, передбачених цим Положенням.

4. Зарахування на індивідуальну форму здобуття освіти проводиться зазвичай до початку навчального року.

Переведення на індивідуальну форму здобуття освіти може відбуватися протягом навчального року, але не пізніше ніж за 3 місяці до проведення річного оцінювання чи державної підсумкової атестації (далі - атестація). Таке обмеження не застосовується для переведення на педагогічний патронаж.

Для осіб, які здобували чи здобувають освіту за кордоном, а також для осіб, які проживали чи проживають на тимчасово окупованій території України, території проведення антитерористичної операції (на період її проведення), території здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, що здійснюються шляхом проведення операції Об'єднаних сил (ООС), - на період здійснення зазначених заходів (далі - неконтрольована територія) або на території населених пунктів на лінії зіткнення, зарахування (переведення) на екстернат здійснюється протягом усього календарного року.

5. Зарахування осіб до державних і комунальних закладів загальної середньої освіти на індивідуальну форму здобуття освіти, переведення та відрахування їх із таких закладів освіти здійснюється відповідно до [пунктів 4, 5, 8 розділу I, розділу III, пункту 1 розділу IV Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 квітня 2018 року № 367, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 року за № 564/32016](#). Документи, які додатково подаються для зарахування (переведення) на індивідуальну форму здобуття освіти, визначаються розділами II-IV цього Положення. Іноземці та особи без громадянства додатково подають копію документа, що підтверджує законність їх перебування в Україні.

Зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів загальної середньої освіти (крім приватних і корпоративних) на індивідуальну форму здобуття освіти, переведення та відрахування їх із таких закладів освіти здійснюється відповідно до [Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів загальної середньої освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 01 серпня 2018 року № 831, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 16 серпня 2018 року за № 945/32397.

Порядок зарахування, відрахування та переведення учнів до приватних і корпоративних закладів освіти на індивідуальну форму здобуття освіти визначається засновником (засновниками).

Зарахування осіб до закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти та інших закладів освіти, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, здійснюється відповідно до законодавства.

6. Облік здобувачів освіти, зарахованих (переведених) на індивідуальну форму, здійснюється відповідно до [Порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку та учнів](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 року № 684.

7. Керівник закладу освіти, в якому організовано індивідуальну форму здобуття освіти, забезпечує реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти шляхом розроблення індивідуальних навчальних планів та індивідуальних програм розвитку (для осіб з особливими освітніми потребами), організації та проведення консультацій, надання доступу здобувачам освіти до безкоштовного користування підручниками, навчальними посібниками та іншою літературою бібліотечного фонду, навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною інфраструктурою закладу освіти тощо.

Керівник закладу освіти ознайомлює здобувачів освіти, їх батьків (одного з них) із порядком організації відповідної індивідуальної форми здобуття освіти, визначеним цим Положенням та іншими актами законодавства у сфері загальної середньої освіти.

Керівник закладу освіти здійснює контроль за виконанням освітніх програм, за якими навчаються здобувачі освіти за індивідуальною формою.

8. Індивідуальний навчальний план, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії, розробляють педагогічні працівники закладу освіти у взаємодії зі здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів. До розроблення індивідуального навчального плану можуть залучатися інші фахівці, які відповідно до законодавства можуть проводити (надавати) додаткові психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття (послуги) з особами з особливими освітніми потребами.

Батьки можуть брати участь у розробленні індивідуального навчального плану та погоджувати його.

Індивідуальний навчальний план затверджує керівник закладу освіти.

Індивідуальний навчальний план розробляється на основі освітньої програми закладу освіти. За наявності необхідних ресурсів заклад освіти може організовувати здобуття освіти за іншою освітньою програмою, затвердженою в установленому порядку.

Індивідуальний навчальний план має охоплювати всі навчальні предмети інваріантної частини або базові, вибірково-обов'язкові предмети відповідно до навчального плану освітньої програми, обраної для засвоєння здобувачем освіти.

Індивідуальним навчальним планом можуть визначатися форми та засоби оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.

Виконання індивідуального навчального плану та результати оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти фіксуються в окремому журналі.

9. Оцінювання навчальних досягнень і атестація здобувачів освіти за індивідуальною формою здійснюється відповідно до законодавства у сфері загальної середньої освіти та особливостей, визначених цим Положенням.

Заклади освіти забезпечують ознайомлення здобувачів освіти з переліком питань, за якими здійснюється оцінювання навчальних досягнень та/або атестація.

До здобувачів початкової освіти, які навчаються за [Державним стандартом початкової освіти](#), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 (далі - Державний стандарт початкової освіти), застосовується формувальне, завершальне (підсумкове) оцінювання (залежно від особливостей індивідуальної форми здобуття освіти згідно з цим Положенням). Засоби оцінювання визначає педагогічний працівник з урахуванням змісту індивідуального навчального плану здобувача освіти. Результати оцінювання та рекомендації батькам щодо організації подальшого навчання зазначаються у

свідоцтві досягнень, що видається відповідно до [Порядку переведення учнів \(вихованців\) закладу загальної середньої освіти до наступного класу](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14 липня 2015 року № 762, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 липня 2015 року за № 924/27369 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 08 травня 2019 року № 621). За рішенням педагогічної ради закладу освіти батькам може бути рекомендовано переведення здобувачів освіти (крім тих, які здобувають освіту за педагогічним патронажем) на іншу форму здобуття освіти.

10. Видача документів про освіту, у тому числі з відзнакою, та відзначення успіхів здобувачів освіти (нагородження похвальними листами, грамотами тощо) здійснюється відповідно до законодавства у сфері загальної середньої освіти.

II. Екстернатна форма здобуття освіти (екстернат)

1. Екстернат організовується для осіб, які:

1) із поважних причин (стан здоров'я, проживання (перебування) за кордоном (для громадян України), на неконтрольованій території або на території населених пунктів на лінії зіткнення, надзвичайні ситуації природного або техногенного характеру, збройний конфлікт тощо) не можуть відвідувати навчальні заняття в закладі освіти або не можуть пройти річне оцінювання;

2) не завершили здобуття загальної середньої освіти в закладі освіти та/або не мають результатів річного оцінювання з окремих навчальних предметів та/або атестації;

3) є громадянами України, які здобували або здобувають загальну середню освіту за кордоном;

4) є іноземцями, особами без громадянства, які постійно проживають чи тимчасово перебувають в Україні, у тому числі біженцями, особами, яким надано тимчасовий чи додатковий захист в Україні, та особами, які звернулися із заявою про визнання біженцем або про надання додаткового чи тимчасового захисту, особами, які утримуються в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства;

5) прискорено опанували зміст навчальних предметів одного або декількох класів (рівнів повної загальної середньої освіти);

6) самостійно опанували зміст окремих навчальних предметів;

7) бажають самостійно опанувати зміст окремих навчальних предметів;

8) засуджені до довічного позбавлення волі.

2. Екстерном є особа (незалежно від віку), зарахована (переведена) на екстернат для:

самостійного засвоєння освітньої програми протягом навчального року та проходження річного оцінювання навчальних досягнень та/або атестації;

лише проходження річного оцінювання навчальних досягнень та/або атестації.

3. У заяві про зарахування (переведення) на екстернат зазначається підстава відповідно до пункту 1 цього розділу. До заяви додається(ються) відповідний(і) документ(и), що підтверджує(ють) наявність такої підстави (крім підстав, зазначених у підпунктах 5-7 пункту 1 цього розділу).

Заяву про зарахування на екстернат може особисто подати неповнолітня особа, яка виїхала із неконтрольованої території або з населеного пункту на лінії зіткнення в супроводі родичів або будь-яких інших повнолітніх осіб, які не є її законними представниками.

Особи, які проживають на неконтрольованій території або території населених пунктів на лінії зіткнення, можуть подати скановану копію заяви будь-якими засобами зв'язку (факсом, електронною поштою тощо).

Особи, зазначені у підпунктах 2, 6 пункту 1 цього розділу, зазначають у заяві навчальні предмети, з яких необхідно пройти річне оцінювання та/або атестацію екстерном.

4. Зарахування особи, яка не має документів (копій документів), що підтверджують наявність попередньо здобутого рівня освіти чи результатів оцінювання та/або атестації, здійснюється після оцінювання її рівня навчальних досягнень. Оцінювання проводить заклад освіти, в якому організовується екстернат на підставі заяви (за формою згідно з додатком 1 до цього Положення) особи, яка подавала заяву про зарахування (переведення) на екстернат.

Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів. Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до цього Положення (далі - протокол оцінювання).

5. Для осіб, зазначених у підпункті 7 пункту 1 цього розділу, екстернат організовується в поєднанні з денною або іншою інституційною формою здобуття освіти (без зарахування на екстернат) на підставі особистої заяви одного з батьків чи повнолітнього здобувача освіти за формою згідно з додатком 3 до цього Положення.

Індивідуальний навчальний план у такому разі розробляється на основі освітньої програми закладу освіти.

Проведення річного оцінювання та/або атестації екстернів здійснюється в порядку, визначеному пунктом 4 цього розділу.

6. Оцінювання навчальних досягнень екстернів (крім тих, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти) за відповідний клас (річне оцінювання) або за рівень повної загальної середньої освіти проводиться з усіх предметів інваріантної частини чи базових, вибірково-обов'язкових предметів відповідно до навчального плану освітньої програми, обраної для засвоєння здобувачем освіти.

За результатами оцінювання виставляється річна оцінка з кожного предмета.

Результати оцінювання навчальних досягнень екстернів за відповідний клас (річне оцінювання) оформлюються протоколом оцінювання.

Особи, які здобувають освіту екстерном на підставах, зазначених у підпунктах 5-7 пункту 1 цього розділу, продовжують навчання за цією формою здобуття освіти за умови засвоєння освітньої програми на рівні навчальних досягнень не нижче середнього, що підтверджується результатами річного оцінювання.

У разі встановлення у таких здобувачів освіти початкового рівня навчальних досягнень з предмета(ів) інваріантної частини або базових, вибірково-обов'язкових предметів відповідно до навчального плану освітньої програми, обраної для засвоєння здобувачем освіти, вони можуть бути переведені на інституційну форму здобуття освіти відповідно до рішення педагогічної ради закладу освіти.

7. Для здобувачів освіти, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти, проводиться завершальне (підсумкове) оцінювання з усіх навчальних предметів інваріантної частини навчального плану освітньої програми.

Навчальний час для проведення завершального (підсумкового) оцінювання визначає заклад освіти, але не більше ніж 2 навчальні години.

8. Оцінювання екстернів проводиться, як правило, до закінчення навчального року. Оцінювання навчальних досягнень осіб, які здобували або здобувають загальну середню освіту за кордоном, а також для осіб, які проживали чи проживають на неконтрольованій території або на території населених пунктів на лінії зіткнення, може здійснюватися протягом усього навчального року.

Протягом одного навчального року екстерн може пройти оцінювання навчальних досягнень за один або кілька класів у межах одного або декількох рівнів повної загальної середньої освіти.

9. Екстерни, які здобували або здобувають загальну середню освіту за кордоном, для отримання відповідних документів про освіту проходять річне або завершальне (підсумкове) оцінювання та атестацію.

10. Екстерни, які проживають або проживали на неконтрольованій території або території населених пунктів на лінії зіткнення та в один рік проходять атестацію за рівні базової та профільної середньої освіти, можуть пройти атестацію за рівень базової середньої освіти без наявності річного оцінювання навчальних досягнень (крім навчальних предметів «Українська мова», «Українська література», «Історія України», «Історія: Україна і світ», «Географія», «Громадянська освіта», «Правознавство», «Основи правознавства», «Захист Вітчизни»). У такому разі екстерни заповнюють освітню декларацію про завершення здобуття базової середньої освіти за формою згідно з додатком 4 до цього Положення.

Результати річного оцінювання з навчальних предметів за рівень базової середньої освіти визначаються відповідно до освітньої декларації та зазначаються в додатку до відповідного документа про освіту як результати атестації.

III. Сімейна (домашня) форма здобуття освіти

1. Здобуття освіти за сімейною (домашньою) формою можливе для осіб віком до 18 років, батьки яких виявили бажання організувати освітній процес самостійно з урахуванням здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду своїх дітей, для забезпечення їх індивідуального темпу здобуття освіти.

Батьки здобувачів освіти можуть на договірних засадах залучати до організації здобуття освіти за сімейною (домашньою) формою інших суб'єктів освітньої діяльності, у тому числі суб'єктів, які забезпечують здобуття неформальної освіти.

2. Відповідальність за здобуття освіти дітьми на рівні не нижче стандартів освіти несуть батьки.

Для спостереження за навчальним поступом здобувачів освіти батьки можуть використовувати портфоліо, в якому фіксуються навчальні досягнення.

3. Батьки обирають заклад освіти, в якому буде організовано здобуття освіти за сімейною (домашньою) формою. Заклад загальної середньої освіти території обслуговування, яка визначається відповідно до [Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 квітня 2018 року № 367, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 року за № 564/32016, не може відмовити в зарахуванні особи на сімейну (домашню) форму.

4. Для запобігання порушенням прав дітей та забезпечення виконання обов'язків батьків заклад освіти інформує відповідну службу у справах дітей про здобувачів освіти, зарахованих (переведених) на сімейну (домашню) форму.

5. Для забезпечення здобуття дитиною освіти за сімейною (домашньою) формою між закладом освіти і батьками (одним із них) може укладатися договір про надання освітніх послуг.

6. Здобувачі освіти за сімейною (домашньою) формою (крім тих, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти) проходять оцінювання навчальних досягнень не рідше ніж 4 рази на рік, у тому числі підсумкове (семестрове/піврічне та річне), а також атестацію.

Завдання для підсумкового оцінювання та атестації здобувачів освіти складає заклад освіти з урахуванням очікуваних результатів навчання, встановлених в освітній програмі та навчальних програмах з окремих предметів, а також особливостей засвоєння освітньої програми, визначених індивідуальним навчальним планом.

Якщо за результатами підсумкового оцінювання та/або атестації здобувачів освіти встановлено рівень їх навчальних досягнень не нижче середнього, вони можуть продовжувати навчання за сімейною (домашньою) формою.

Якщо за результатами підсумкового оцінювання здобувачів освіти за одним або кількома навчальними предметами встановлено початковий рівень їх навчальних досягнень або здобувачі освіти не пройшли підсумкового оцінювання без поважних причин, вони можуть повторно пройти оцінювання протягом місяця (у межах навчального року). Батьки мають створити умови, які забезпечують підвищення рівня навчальних досягнень здобувачів освіти і повторне проходження ними оцінювання. Якщо за результатами повторного оцінювання здобувачів освіти встановлено початковий рівень їх навчальних досягнень, вони можуть бути переведені на інституційну форму здобуття освіти відповідно до рішення педагогічної ради закладу освіти.

7. До здобувачів освіти, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти, застосовується формувальне (не рідше ніж тричі на рік) та завершальне (підсумкове) оцінювання, а також атестація.

Формувальне оцінювання відбувається шляхом спостереження за здобувачем освіти у різних видах навчальної діяльності або за допомогою інших засобів формувального оцінювання. Формувальне та завершальне (підсумкове) оцінювання відбувається за спільної участі педагогічного працівника та одного з батьків і може бути організовано в освітньому середовищі, звичному для здобувача освіти.

Навчальний час для проведення оцінювання визначає заклад освіти, але не більше ніж 3 навчальні дні упродовж навчального року для формувального оцінювання та не більше ніж 2 навчальні години для завершального (підсумкового) оцінювання. Навчальний час для проведення оцінювання визначається з урахуванням вимог до організації освітнього процесу відповідно до державних санітарних правил і норм.

IV. Педагогічний патронаж

1. Педагогічний патронаж може бути організовано для:

1) осіб, які здобувають початкову, базову середню освіту та проживають у селах і селищах (якщо кількість здобувачів освіти у класі закладу освіти становить менше ніж 5 осіб);

2) осіб, які перебувають на стаціонарному лікуванні в закладах охорони здоров'я та не можуть відвідувати навчальних занять у класах, створених безпосередньо в закладах охорони здоров'я, у зв'язку із чим організація освітнього процесу здійснюється біля їх лікарняного ліжка відповідно до законодавства;

3) осіб, які за станом здоров'я не можуть здобувати освіту за денною формою (відповідно до висновку лікарсько-консультаційної комісії закладу охорони здоров'я або медичного висновку про стан здоров'я дитини за формою, затвердженою Міністерством охорони здоров'я України);

4) осіб, взятих під варту або засуджених до позбавлення волі на певний строк, для яких організовується здобуття освіти відповідно до законодавства (якщо кількість здобувачів освіти у класі закладу освіти становить менше ніж 5 осіб);

5) дітей-біженців, дітей, чий батьки звернулися із заявами про визнання біженцями або особами, які потребують захисту, дітей іноземців та осіб без громадянства, які утримуються в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства.

2. Педагогічний патронаж організовується для осіб віком до 18 років (за винятком випадків, коли тривалість здобуття освіти осіб з особливими освітніми потребами було подовжено відповідно до законодавства).

3. Педагогічний патронаж передбачає:

надання освітніх послуг відповідно до потреб дитини та у формі, яка найбільш відповідає стану дитини та її індивідуальним можливостям;

забезпечення освітнього процесу необхідними засобами навчання з урахуванням індивідуальних потреб здобувача освіти;

можливість періодичного залучення здобувача освіти до учнівського колективу з метою соціалізації (у межах загальношкільних освітніх заходів);

взаємодію педагогічних працівників із закладами охорони здоров'я, закладами соціального захисту дітей, інклюзивно-ресурсними центрами.

4. Для зарахування (переведення) на педагогічний патронаж осіб, зазначених у підпунктах 2–5 пункту 1 цього розділу, до заяви додається документ, що підтверджує відповідні обставини.

5. Організацію педагогічного патронажу здійснюють педагогічні працівники закладу освіти із залученням (за потреби) фахівців інклюзивно-ресурсного центру, інших фахівців, які відповідно до законодавства можуть проводити (надавати) додаткові психолого-педагогічні і корекційно-розвиткові заняття (послуги) з особами з особливими освітніми потребами.

6. Педагогічний патронаж для здобувачів освіти, які за станом здоров'я не можуть відвідувати заклад освіти і перебувають у закладі охорони здоров'я, організовується при найближчому за розташуванням до місця лікування закладі освіти, визначеному відповідним органом управління у сфері освіти, і починається не раніше ніж через 3 дні після того, як хворий влаштувався до закладу охорони здоров'я. За наявності у такому закладі освіти групи здобувачів, які проходять лікування, у складі 5 і більше осіб навчання може здійснюватися у групі (за потреби - протягом навчального року). Контингент таких здобувачів освіти урахується в статистичних звітах тих закладів освіти, у яких вони навчаються постійно та з яких вони не відраховуються. Результати виконання індивідуального навчального плану та результати оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти вказуються у довідці, що видає заклад освіти, який організовує педагогічний патронаж, за формою згідно з додатком 5 до цього Положення.

Педагогічний патронаж для здобувачів освіти, які за станом здоров'я не можуть відвідувати заклад освіти і перебувають удома, організовують заклади освіти, до яких вони зараховані.

7. Здобувачі освіти (крім тих, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти) проходять поточне та підсумкове (семестрове/піврічне та річне) оцінювання навчальних досягнень, а також атестацію.

До здобувачів освіти, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти, застосовується формувальне та завершальне (підсумкове) оцінювання. Формувальне оцінювання відбувається шляхом спостереження педагогічним працівником за здобувачем освіти у різних видах навчальної діяльності або за допомогою інших засобів формуального оцінювання.

V. Оплата праці педагогічних працівників, які здійснюють навчання здобувачів освіти за індивідуальною формою

1. Оплата праці педагогічних працівників закладів освіти за проведення занять за індивідуальною формою здобуття освіти, у тому числі з використанням технологій дистанційного навчання, здійснюється відповідно до законодавства у сфері освіти.

Інші види діяльності педагогічних працівників щодо організації здобуття освіти за індивідуальною формою (розроблення індивідуального навчального плану, підготовка та проведення оцінювання навчальних досягнень тощо) заклад освіти може оплачувати за рахунок власних надходжень та інших джерел, не заборонених законодавством.

Оплата праці педагогічних працівників за проведення атестації екстернів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України «Про оплату праці педагогічних працівників за проведення атестації у екстернів» від 19 березня 2001 року № 127, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01 листопада 2001 року за № 924/6115.

2. Для екстернів і здобувачів освіти за сімейною (домашньою) формою відводиться:

на проведення підсумкового, формувального оцінювання - 1 академічна година з кожного навчального предмета, завершального (підсумкового) оцінювання - 1-2 академічні години;

на перевірку письмових робіт - 20 хвилин на кожну роботу з державної мови або мов національних меншин, 30 хвилин на кожну роботу з усіх інших навчальних предметів;

на проведення консультацій - 15 хвилин на одного здобувача освіти з кожного навчального предмета згідно з графіком, затвердженим керівником закладу освіти (але не більше ніж 3 години на навчальний предмет відповідного класу на рік).

3. Персональний склад педагогічних працівників, які здійснюють навчання за формою педагогічного патронажу, кількість навчальних годин для її організації визначаються наказом керівника закладу освіти відповідно до кількості навчальних предметів інваріантної складової або базових, вибірково-обов'язкових предметів відповідно до навчального плану освітньої програми, обраної для засвоєння здобувачем освіти, за умови виконання вимог державних стандартів повної загальної середньої освіти.

Кількість навчальних годин визначається з розрахунку:

для здобувачів освіти, зазначених у підпунктах 1, 4, 5 пункту 1 розділу IV цього Положення:

1-4 класи - 5 годин на тиждень на кожного здобувача освіти;

5-9 класи - 8 годин на тиждень на кожного здобувача освіти;

10,11 класи - 12 годин на тиждень на кожного здобувача освіти;

для здобувачів освіти, зазначених у підпунктах 2, 3 пункту 1 розділу IV цього Положення (без урахування годин на проведення корекційно-розвиткових занять для осіб, які навчаються в інклюзивних і спеціальних класах):

1-4 класи - 10 годин на тиждень на кожного здобувача освіти;

5-9 класи - 14 годин на тиждень на кожного здобувача освіти;

10, 11(12) класи - 16 годин на тиждень на кожного здобувача освіти.

Генеральний директор директорату дошкільної та шкільної освіти	А.О. Осмоловський
---	--------------------------

	Додаток 1 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти (пункт 4 розділу II)
--	--

ЗАЯВА

	Додаток 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти (пункт 4 розділу II)
--	--

ПРОТОКОЛ

оцінювання рівня навчальних досягнень

	Додаток 3 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти (пункт 5 розділу II)
--	--

ЗАЯВА

	Додаток 4 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти (пункт 10 розділу II)
--	---

ОСВІТНЯ ДЕКЛАРАЦІЯ

про завершення здобуття базової середньої освіти

	Додаток 5 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти (пункт 6 розділу IV)
--	--

ДОВІДКА

	
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ	
НАКАЗ	
08.09.2020 № 1115	
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 вересня 2020 р. за № 941/35224

Деякі питання організації дистанційного навчання

{Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки
[№ 201 від 24.02.2023](#)}

Відповідно до [абзаців першого](#) і [третього](#) частини першої, [частини дванадцятої](#) статті 9 Закону України «Про освіту», [частини третьої](#) статті 4 Закону України «Про повну загальну середню освіту», [пункту 8](#) Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, та з метою забезпечення організації дистанційного навчання **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити [Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти](#), що додається.

2. Унести до [Положення про дистанційне навчання](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 25 квітня 2013 року № 466, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 квітня 2013 р. за № 703/23235 (зі змінами), такі зміни:

1) [абзац другий](#) пункту 1.3 розділу I виключити.

У зв'язку з цим [абзаци третій - п'ятий](#) вважати абзацами другим - четвертим;

2) у [пунктах 2.2, 2.9, 2.10](#) розділу II, [пункті 3.9](#) розділу III слово «ЗНЗ» виключити;

3) [пункт 2.4](#) розділу II, [пункт 3.12](#) розділу III, [пункти 4.1-4.3](#) розділу IV виключити.

У зв'язку з цим [пункти 2.5-2.10](#) розділу II вважати пунктами 2.4-2.9 розділу II, [пункти 4.4-4.7](#) розділу IV - пунктами 4.1-4.4 розділу IV.

3. Державній установі «Український інститут розвитку освіти» (Карандій В.) здійснювати методичне забезпечення дистанційної освіти.

4. Директорату шкільної освіти (Осмоловський А.) забезпечити в установленому порядку подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

5. Департаменту забезпечення документообігу, контролю та інформаційних технологій (Єрко І.) зробити відмітку у справах архіву.

6. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

7. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Т.в.о. Міністра	С. Шкарлет
ПОГОДЖЕНО: Міністр соціальної політики України Перший заступник Міністра цифрової трансформації України Т.в.о. Голови Державної регуляторної служби України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Генеральний Секретар Громадської спілки	М. Лазебна О. Вискуб О. Мірошніченко Л. Денісова

«Всеукраїнське громадське об'єднання «Національна Асамблея людей з інвалідністю України»	В. Назаренко
	ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства освіти і науки України 08 вересня 2020 року № 1115
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 вересня 2020 р. за № 941/35224

ПОЛОЖЕННЯ

про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти

{У тексті Положення слово «інформаційно-телекомунікаційна» у всіх відмінках і числах замінено словом «інформаційно-комунікаційна» у відповідних відмінках і числах, слово «відеоконференц-зв'язку» замінено словом «відеоконференцзв'язку» згідно з Наказом Міністерства освіти і науки [№ 201 від 24.02.2023](#)}

I. Загальні положення

1. Це Положення визначає механізм забезпечення здобуття повної загальної середньої освіти (далі - освіти) за дистанційною формою, а також використання технологій дистанційного навчання під час організації здобуття освіти за різними формами в закладах освіти, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти (далі - заклади освіти).

2. У цьому Положенні терміни вживаються у таких значеннях:

асинхронний режим - взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому інтерактивні освітні платформи, електронну пошту, форуми, соціальні мережі тощо;

електронні освітні ресурси з навчальних предметів (інтегрованих курсів) - засоби навчання на цифрових носіях будь-якого типу або розміщені в інформаційно-комунікаційних системах, які відтворюються за допомогою електронних технічних засобів і можуть застосовуватися в освітньому процесі при вивченні окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів);

електронне освітнє середовище - сукупність умов навчання, виховання та розвитку учнів, що забезпечуються за допомогою сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій;

дистанційне навчання - організація освітнього процесу (за дистанційною формою здобуття освіти або шляхом використання технологій дистанційного навчання в різних формах здобуття освіти) в умовах віддаленості один від одного його учасників та їх як правило опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій;

інформаційно-комунікаційна система дистанційного навчання (електронна освітня платформа) - програмно-технічний комплекс, що об'єднує систему електронних освітніх

ресурсів, програмне забезпечення для створення, накопичення та доступу до таких ресурсів, а також для організації освітнього процесу в умовах дистанційного навчання (у тому числі ефективної взаємодії учасників освітнього процесу та контролю за навчанням);

інформаційно-комунікаційні (цифрові) технології дистанційного навчання - технології створення, накопичення, зберігання та доступу до електронних освітніх ресурсів з навчальних предметів (інтегрованих курсів), а також забезпечення організації та супроводу освітнього процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі мережі Інтернет;

синхронний режим - взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники одночасно перебувають в електронному освітньому середовищі або спілкуються за допомогою засобів аудіо-, відеоконференції;

система управління дистанційним навчанням - програмне забезпечення, призначене для організації освітнього процесу, ефективної взаємодії учасників освітнього процесу та контролю за навчанням через мережу Інтернет (у тому числі електронного розкладу занять, електронних класних журналів/щоденників);

суб'єкти дистанційного навчання - учні, педагогічні працівники, батьки або інші законні представники дитини (далі - батьки), асистенти дітей, які беруть участь в освітньому процесі за дистанційною формою здобуття освіти або з використанням технологій дистанційного навчання;

{Абзац десятий пункту 2 розділу I із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 201 від 24.02.2023}

технології дистанційного навчання - комплекс освітніх технологій (технології розвивального, проектного, змішаного, диференційованого, програмованого, модульного навчання тощо), а також інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій, що дають можливість реалізувати процес дистанційного навчання в закладах освіти.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України [«Про освіту»](#), [«Про повну загальну середню освіту»](#).

3. Організація дистанційного навчання забезпечує можливість реалізувати право осіб на якісну та доступну освіту відповідно до їх здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей та досвіду, незалежно від віку, місця проживання чи перебування, стану здоров'я, інвалідності, соціального і майнового стану, інших ознак і обставин, у тому числі тих, які об'єктивно унеможливають відвідування закладів освіти.

4. Дистанційне навчання здійснюється відповідно до освітньої програми закладу освіти та має забезпечувати виконання суб'єктами дистанційного навчання державних стандартів освіти.

У разі потреби дистанційне навчання може організовуватися за індивідуальним навчальним планом.

5. З метою забезпечення в закладі освіти єдиних підходів до створення електронного освітнього середовища педагогічна рада схвалює використання конкретних інформаційно-комунікаційних систем (електронних освітніх платформ), комунікаційних онлайн сервісів та інструментів, за допомогою яких організовується освітній процес під час дистанційного навчання. У рамках таких єдиних підходів педагогічні працівники, користуючись академічною свободою, можуть обирати форми, методи і засоби дистанційного навчання.

Заклади освіти можуть використовувати державну інформаційно-комунікаційну систему (електронну освітню платформу), технічні можливості якої забезпечують дистанційне навчання.

6. Організація освітнього процесу під час дистанційного навчання може передбачати навчальні (у тому числі практичні, лабораторні) заняття, корекційно-розвиткові заняття, вебіари, онлайн форуми та конференції, самостійну роботу, дослідницьку, пошукову, проектну діяльність, навчальні ігри, консультації та інші форми організації освітнього процесу, визначені освітньою програмою закладу освіти (навчальними програмами з окремих предметів (інтегрованих курсів)).

Організація освітнього процесу має забезпечувати регулярну та змістовну взаємодію суб'єктів дистанційного навчання, з використанням форм індивідуальної та колективної навчально-пізнавальної діяльності учнів, а також здійснення ними самоконтролю під час навчання.

7. Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних та корекційно-розвиткових занять, консультацій, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації в синхронному або асинхронному режимі.

Педагогічні працівники самостійно визначають режим (синхронний або асинхронний) проведення окремих навчальних занять. При цьому не менше 30 відсотків навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу освіти, організовується в синхронному режимі (решта навчального часу організовується в асинхронному режимі).

Робота педагогічних працівників в умовах дистанційного навчання чи з використанням технологій дистанційного навчання може виконуватися поза робочими приміщеннями чи територією закладу освіти, в будь-якому місці за вибором працівника відповідно до вимог [статті 60²](#) Кодексу законів про працю України.

{Пункт 7 розділу I доповнено абзацом третім згідно з Наказом Міністерства освіти і науки [№ 201 від 24.02.2023](#)}

Різниця часу між тривалістю навчального заняття (академічна година) та тривалістю заняття, яке організовує педагогічний працівник у синхронному режимі, є робочим часом педагогічного працівника і використовується ним для підготовки до таких занять, забезпечення оцінювання навчальних досягнень учнів, проведення індивідуальних чи групових консультацій тощо.

{Пункт 7 розділу I доповнено абзацом четвертим згідно з Наказом Міністерства освіти і науки [№ 201 від 24.02.2023](#)}

Для учнів, які не можуть взяти участь у синхронному режимі взаємодії з поважних причин (стан здоров'я, відсутність доступу (обмежений доступ) до мережі Інтернет або технічних засобів навчання, зокрема дітей із сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, багатодітних, малозабезпечених сімей тощо), заклад освіти забезпечує використання інших засобів комунікації, доступних для учнів (телефонний, поштовий зв'язок тощо).

8. Заклад освіти забезпечує регулярне відстеження результатів навчання учнів, а також надання їм підтримки в освітньому процесі (за потреби).

Оцінювання результатів навчання учнів проводиться за видами оцінювання, визначеними спеціальними законами, і відповідно до критеріїв, визначених МОН України. Державна підсумкова атестація учнів проводиться відповідно до законодавства.

Оцінювання результатів навчання учнів може здійснюватися очно або дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій, зокрема відеоконференцзв'язку та інструментарію оцінювання, визначеного освітньою програмою закладу освіти.

{Абзац третій пункту 8 розділу I із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки [№ 201 від 24.02.2023](#)}

9. Організація освітнього процесу під час дистанційного навчання здійснюється з дотриманням вимог законодавства про освіту, захист персональних даних, а також санітарних правил і норм (щодо формування розкладу навчальних занять, рухової активності, вправ для очей, безперервної тривалості навчальної діяльності з технічними засобами навчання, тривалості виконання завдань для самопідготовки у позанавчальний час).

Дистанційне навчання організується для учнів, які не мають медичних протипоказань до занять із комп'ютерною технікою.

10. Дистанційне навчання осіб із особливими освітніми потребами здійснюється з урахуванням індивідуальної програми розвитку.

Дистанційне навчання осіб із особливими освітніми потребами може передбачати залучення допоміжних технологій дистанційного навчання (озвучування даних з екрану, голосове введення тексту, субтитри, клавіатури зі спеціальними можливостями тощо) з урахуванням індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів таких осіб.

Освітній процес під час дистанційного навчання осіб з особливими освітніми потребами забезпечується за участі асистента вчителя та/або асистента учня.

11. Облік навчальних занять і результатів навчання учнів під час дистанційного навчання здійснюється відповідно до законодавства (у класному журналі, свідоцтвах досягнень). За рішенням педагогічної ради закладу освіти для організації дистанційного навчання може використовуватися електронний розклад занять, електронний класний журнал/щоденники.

12. Облік робочого часу та оплата праці педагогічних працівників, які організовують дистанційне навчання, здійснюється відповідно до законодавства у сфері загальної середньої освіти.

Організація освітнього процесу під час дистанційного навчання здійснюється у межах робочого часу педагогічних працівників, який визначається відповідно до [Закону України](#) «Про повну загальну середню освіту».

Керівник закладу освіти забезпечує організацію освітнього процесу під час дистанційного навчання та здійснення контролю за виконанням освітніх програм. Спосіб організації такого контролю схвалюється педагогічною радою закладу освіти.

У разі потреби засновник і керівник закладу освіти забезпечує організаційну та методичну підтримку педагогічних працівників для реалізації дистанційного навчання.

З метою забезпечення умов праці, необхідних для організації дистанційного навчання, відповідно до умов трудового договору або за рішенням засновника може здійснюватися надання педагогічним працівникам персональних комп'ютерів (з можливістю використання засобів аудіо-, відеоконференцзв'язку) в тимчасове користування. У разі використання педагогічними працівниками власних технічних засобів для потреб організації дистанційного навчання вони можуть одержати компенсацію відповідно до законодавства про працю.

13. Батьки сприяють виконанню дитиною освітньої програми, навчальних програм з окремих предметів (інтегрованих курсів) і досягненню передбачених ними результатів навчання, реалізації індивідуальної освітньої траєкторії, дбають про фізичне та психічне здоров'я дітей, формують у них навички здорового способу життя, а також сприяють дотриманню учнями академічної доброчесності в освітньому процесі.

У разі, якщо під час дистанційного навчання батьки не виконують свої обов'язки щодо забезпечення здобуття дитиною освіти, зокрема не забезпечують участь дитини в освітньому процесі протягом 10 робочих днів підряд з невідомих причин, заклад освіти інформує про це відповідну службу у справах дітей.

II. Організація здобуття освіти за дистанційною формою (як окремою формою здобуття освіти)

1. Організація здобуття освіти за дистанційною формою (як окремою формою здобуття освіти) може здійснюватися для осіб, які:

1) не можуть відвідувати навчальні заняття в закладах освіти (у зв'язку зі станом здоров'я, відбуванням покарання, збройним конфліктом, введенням воєнного стану, проживанням (перебуванням) за кордоном (для громадян України), на тимчасово окупованій території України, поширенням епідемій, наслідками природних та техногенних катастроф тощо);

{Підпункт 1 пункту 1 розділу II в редакції Наказу Міністерства освіти і науки № 201 від 24.02.2023}

2) потребують реалізації індивідуальної освітньої траєкторії відповідно до їх здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей та досвіду (у зв'язку з визначенням особливих освітніх потреб дитини, індивідуалізацією навчання обдарованих дітей, систематичним заняттям учнем певним видом (видами) спорту та участю у спортивних змаганнях тощо).

2. Організація здобуття освіти за дистанційною формою здійснюється виключно за бажанням учнів, їх батьків. Батьки створюють належні та безпечні умови навчання, виховання і розвитку дитини, яка здобуває освіту за дистанційною формою.

3. Організація здобуття освіти за дистанційною формою здійснюється закладом освіти на підставі рішення педагогічної ради, за наявності навчально-методичного та системотехнічного забезпечення (відповідно до [розділу IV](#) цього Положення).

Засновник може визначати конкретний заклад (заклади) з числа тих, що належать до сфери його управління, який може здійснювати організацію освітнього процесу за дистанційною формою для осіб, які виявили відповідне бажання (незалежно від території обслуговування).

На вебсайті закладу освіти (за його відсутності - на вебсайті засновника) оприлюднюється інформація про забезпечення ним здобуття освіти за дистанційною формою.

Для організації дистанційної форми здобуття освіти заклад освіти створює у своєму складі класи (групи) з дистанційною формою здобуття освіти. Наповнюваність класів (груп) визначається відповідно до [Закону України](#) «Про повну загальну середню освіту».

Заклади освіти можуть створювати внутрішні структурні підрозділи, що забезпечують організацію здобуття освіти за дистанційною формою (центри дистанційного навчання тощо).

В освітній програмі закладу освіти, який організовує здобуття освіти за дистанційною формою, мають бути визначені особливості організації освітнього процесу (опис форм організації освітнього процесу та інструментарію оцінювання, у тому числі з навчальних предметів художньо-естетичного, фізкультурно-оздоровчого та технологічного циклів, та інші складники, що враховують особливості освітньої діяльності закладу освіти).

4. Зарахування (переведення) на дистанційну форму здобуття освіти здійснюється за наказом керівника закладу освіти на підставі особистої заяви повнолітньої особи або одного з батьків. Під час надзвичайних ситуацій природного та техногенного походження, карантину, збройного конфлікту, введення воєнного стану, інших обставин, які об'єктивно унеможливають особисте подання заяви, зарахування (переведення) на дистанційну форму здобуття освіти здійснюється відповідно до заяви та додатків до неї (у разі наявності), поданої повнолітньою особою, одним з батьків, іншим законним представником, родичем дитини нарочно, факсом, електронною поштою, іншими засобами зв'язку чи у будь-який інший спосіб (за вибором заявника). У заяві підтверджується наявність в учня умов для дистанційного навчання в синхронному та асинхронному режимах, зокрема доступу до мережі Інтернет, персонального комп'ютера (з можливістю використання засобів аудіо-, відеоконференцзв'язку).

На підставі поданих заяв закладом освіти формуються класи (групи) з дистанційною формою здобуття освіти та визначається режим їх роботи.

Зарахування (переведення) учнів на дистанційну форму здійснюється, як правило, до початку навчального року або семестру (триместру) навчання.

{Пункт 4 розділу II в редакції Наказу Міністерства освіти і науки № 201 від 24.02.2023}

5. Учні, які здобувають освіту за дистанційною формою, продовжують наступний рік навчання за цією формою здобуття освіти за умови засвоєння освітньої програми на рівні навчальних досягнень не нижче середнього, що підтверджується результатами річного оцінювання.

У разі встановлення у таких учнів початкового рівня навчальних досягнень з предмета(ів) інваріантної частини або базових, вибірково-обов'язкових предметів навчального плану, вони можуть бути переведені на очну (денну, вечірню) форму здобуття освіти відповідно до рішення педагогічної ради закладу освіти.

III. Організація освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання

1. Технології дистанційного навчання можуть використовуватися закладами освіти під час організації здобуття освіти за різними формами (очною (денною, вечірньою), заочною, мережевою, екстернатною, сімейною (домашньою), педагогічним патронажем).

2. Технології дистанційного навчання під час організації здобуття освіти за різними формами можуть використовуватися для:

1) забезпечення вивчення окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів) або їх окремих тем, впровадження профільного навчання;

2) забезпечення проведення окремих навчальних занять і консультацій, оцінювання результатів навчання учнів;

3) забезпечення проведення додаткових індивідуальних та/або групових консультацій та/або занять для учнів із навчальних предметів, з яких проводиться державна підсумкова атестація на відповідному рівні повної загальної середньої освіти, та з яких рівень досягнутих результатів навчання менше середнього рівня результатів навчання учнів відповідного року навчання у відповідному закладі освіти;

4) реалізації індивідуальної освітньої траєкторії учнів відповідно до їх здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей та досвіду (з причин, зазначених у [підпункті 2](#) пункту 1 розділу II цього Положення);

5) забезпечення освітнього процесу під час надзвичайних ситуацій природного та техногенного походження, карантину (застосування протиепідемічних заходів), збройного конфлікту, введення воєнного стану, інших обставин, які об'єктивно унеможливають відвідування закладів освіти (далі - надзвичайні обставини);

{Підпункт 5 пункту 2 розділу III із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 201 від 24.02.2023}

6) забезпечення проведення (надання) додаткових психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових занять (послуг) для осіб з особливими освітніми потребами (під час надзвичайних обставин, а також у разі відсутності фахівців із проведення (надання) таких занять (послуг) із числа працівників закладу освіти і неможливості організувати проведення (надання) таких занять (послуг) залученими фахівцями в населеному пункті, де проживає учень).

3. Рішення про використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі відповідно до пункту 2 цього розділу приймається педагогічною радою закладу освіти до початку навчального року або упродовж навчального року у випадку настання обставин, що потребують організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання).

Упродовж навчального року використання технологій дистанційного навчання для вивчення окремих тем з навчальних предметів (інтегрованих курсів), проведення окремих навчальних занять і консультацій, оцінювання результатів навчання учнів може здійснюватися за ініціативою педагогічних працівників (з відповідним узгодженням розкладу навчальних занять).

Використання технологій дистанційного навчання відповідно до підпунктів 4, 6 пункту 1 цього розділу може здійснюватися на підставі особистої заяви повнолітньої особи або одного з батьків дитини зі складанням індивідуального навчального плану. У заяві підтверджується наявність в учня умов для дистанційного навчання в синхронному та асинхронному режимах, зокрема доступу до мережі Інтернет, персонального комп'ютера (з можливістю використання засобів аудіо-, відеоконференцзв'язку).

{Абзац третій пункту 3 розділу III із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 201 від 24.02.2023}

Під час надзвичайних обставин освітній процес у закладі освіти за рішенням педагогічної ради може організовуватися у спосіб, за якого окремі теми з навчального предмету (інтегрованого курсу) частиною учнів класу вивчаються очно, іншою частиною учнів класу - дистанційно (в асинхронному режимі, з можливістю надання учням підтримки шляхом проведення консультацій в синхронному режимі). При цьому для учнів визначається черговість очного та дистанційного навчання з метою забезпечення рівних умов для здобуття освіти.

{Абзац четвертий пункту 3 розділу III із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 201 від 24.02.2023}

4. Технології дистанційного навчання під час здобуття освіти за різними формами можуть використовуватися за наявності навчально-методичного та системотехнічного забезпечення відповідно до [розділу IV](#) цього Положення.

Під час надзвичайних обставин заклад освіти може організувати освітній процес із використанням технологій дистанційного навчання за допомогою технічних засобів комунікації, доступних для учасників освітнього процесу. При цьому обсяг навчального часу, що забезпечується в синхронному режимі, визначається педагогічним працівником і може бути менше обсягу, зазначеного в [пункті 7](#) розділу I цього Положення.

У разі наявності в учня медичних протипоказань до занять із комп'ютерною технікою для організації освітнього процесу під час надзвичайних обставин можуть використовуватися інші прийнятні засоби взаємодії учасників освітнього процесу, визначені закладом освіти за погодженням з повнолітнім учнем або батьками (одним із них), іншими законними представниками дитини.

{Абзац третій пункту 4 розділу III із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 201 від 24.02.2023}

Якщо під час надзвичайних обставин для осіб з особливими освітніми потребами, зважаючи на порушення або інші особливості їх розвитку, не може бути проведене оцінювання результатів навчання з використанням технологій дистанційного навчання, таке оцінювання може здійснюватися очно після завершення/послаблення карантинних обмежень (у межах навчального року або до початку нового навчального року).

5. Додаткові психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття (послуги) з використанням технологій дистанційного навчання можуть проводитися (надаватися) для осіб з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту за очною формою в інклюзивних класах (групах).

Проведення (надання) таких занять (послуг) здійснюється за погодженням з батьками (одним із них) згідно з індивідуальною програмою розвитку з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей особи з особливими освітніми потребами.

Графік проведення (надання) додаткових психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових занять (послуг) із використанням технологій дистанційного навчання затверджується керівником закладу освіти.

IV. Забезпечення дистанційного навчання

1. Навчально-методичне забезпечення дистанційного навчання включає:

рекомендації щодо організації дистанційного навчання в закладах освіти;

змістовне, дидактичне та методичне наповнення електронних освітніх ресурсів з навчальних предметів (інтегрованих курсів).

2. Системотехнічне забезпечення дистанційного навчання в закладі освіти забезпечує засновник закладу освіти.

Системотехнічне забезпечення дистанційного навчання в закладі освіти включає:

апаратні засоби (персональні комп'ютери, мережеве обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, обладнання для відеоконференцзв'язку тощо), що забезпечують розроблення, накопичення та ефективне використання електронних освітніх ресурсів, управління освітнім процесом та навчальну взаємодію між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному та асинхронному режимах;

інформаційно-комунікаційне забезпечення із пропускнуою здатністю каналів, що надає суб'єктам дистанційного навчання цілодобовий доступ до електронних освітніх ресурсів для реалізації освітнього процесу в синхронному та асинхронному режимах;

програмне забезпечення загального та спеціального призначення (у тому числі для осіб з особливими потребами), яке має бути ліцензійним або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами;

технічна/сервісна підтримка для забезпечення безперервної роботи платформи дистанційного навчання, що надається фахівцями у сфері цифрових технологій;

електронні освітні ресурси з навчальних предметів (інтегрованих курсів), що необхідні для забезпечення дистанційного навчання.

Види електронних освітніх ресурсів, вимоги до них, порядок їх розроблення та впровадження визначається відповідно до [Положення про електронні освітні ресурси](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01 жовтня 2012 року № 1060 (зі змінами), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України юстиції України 5 жовтня 2012 р. за № 1695/22007.

3. Для забезпечення дистанційного навчання учнів в закладі освіти можуть створюватися власні електронні освітні ресурси або використовуватися інші електронні освітні ресурси, що підлягають перевірці самим закладом освіти (щодо відповідності державним стандартам освіти, типовим освітнім і модельним навчальним програмам, мові освіти, іншим вимогам законодавства у сфері загальної середньої освіти).

4. Електронний класний журнал використовується закладом освіти за умови наявності відповідного технічного забезпечення та дотримання вимог законодавства щодо захисту інформації.

5. Педагогічні працівники, які організують дистанційне навчання, мають підвищувати свою кваліфікацію щодо використання інформаційно-комунікативних (цифрових) технологій

в освітньому процесі шляхом формальної (за типовою програмою підвищення кваліфікації), неформальної або інформальної освіти в порядку, визначеному законодавством.

6. Заклади освіти, які організують дистанційне навчання, мають включати до внутрішньої системи забезпечення якості освіти механізм моніторингу та контролю якості дистанційного навчання.

Генеральний директор директорату шкільної освіти	А. Осмолівський
---	------------------------

	
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ	
НАКАЗ	
10.07.2019 № 955	
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02 серпня 2019 р. за № 852/33823

Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року № 8

Відповідно до [абзацу четвертого](#) частини першої, [частини дванадцятої](#) статті 9 Закону України «Про освіту», [Положення про Міністерство освіти і науки України](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, **НАКАЗУЮ**:

1. У [назві](#) та [пункті 1](#) наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року № 8 «Про затвердження Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 року за № 184/28314 (зі змінами), слова «навчання в загальноосвітніх навчальних закладах» замінити словами «здобуття загальної середньої освіти».

2. Унести зміни до [Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року № 8, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 року за № 184/28314 (зі змінами), виклавши його в новій редакції, що додається.

3. Директорату дошкільної та шкільної освіти (Осмолівський А.О.) забезпечити в установленому порядку подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

4. Директору департаменту забезпечення документообігу, контролю та інформаційних технологій (Єрко І.А.) зробити відмітку у справах архіву.

5. Визнати таким, що втратив чинність, [наказ Міністерства освіти і науки України від 13 березня 2017 року № 369](#) «Про затвердження Положення про екстернат у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 28 березня 2017 року за № 416/30284.

6. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

7. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Карандія В.А.

Міністр	Л.М. Гриневич
ПОГОДЖЕНО: В.о. Міністра охорони здоров'я України Міністр соціальної політики України Голова Державної регуляторної служби України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Уповноважений Президента України з прав людини з інвалідністю Генеральний Секретар Громадської спілки «Всеукраїнське громадське об'єднання «Національна Асамблея людей з інвалідністю України»	У. Супрун А. Рева К. Ляпіна Л. Денісова В.М. Сушкевич В. Назаренко
	ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року № 955)
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02 серпня 2019 р. за № 852/33823

ПОЛОЖЕННЯ

про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти

I. Загальні положення

1. Це Положення визначає порядок організації здобуття загальної середньої освіти (далі - здобуття освіти) за індивідуальною формою, що здійснюється закладами загальної середньої освіти та іншими закладами освіти, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти на певному рівні освіти (далі - заклади освіти), або батьками, іншими законними представниками здобувачів освіти (далі - батьки).

2. Заклади освіти відповідно до законодавства та своїх установчих документів можуть організовувати здобуття освіти за екстернатною формою (екстернат), сімейною (домашньою) формою та педагогічним патронажем.

Для забезпечення індивідуальної форми здобуття освіти можуть використовуватися технології дистанційного навчання відповідно до [Положення про дистанційне навчання](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 25 квітня 2013 року № 466, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 квітня 2013 року за № 703/23235.

Інформація про форми здобуття освіти, що забезпечуються закладами освіти, оприлюднюється на їх веб-сайтах (за їх відсутності - на веб-сайтах засновників).

3. Здобувачі освіти (у разі досягнення повноліття) або їх батьки можуть обирати індивідуальну форму здобуття освіти відповідно до їх інтересів, здібностей, потреб, мотивації, можливостей і досвіду.

Організація здобуття освіти за індивідуальною формою може здійснюватися на будь-якому рівні повної загальної середньої освіти за винятком випадків, передбачених цим Положенням.

4. Зарахування на індивідуальну форму здобуття освіти проводиться зазвичай до початку навчального року.

Переведення на індивідуальну форму здобуття освіти може відбуватися протягом навчального року, але не пізніше ніж за 3 місяці до проведення річного оцінювання чи державної підсумкової атестації (далі - атестація). Таке обмеження не застосовується для переведення на педагогічний патронаж.

Для осіб, які здобували чи здобувають освіту за кордоном, а також для осіб, які проживали чи проживають на тимчасово окупованій території України, території проведення антитерористичної операції (на період її проведення), території здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, що здійснюються шляхом проведення операції Об'єднаних сил (ООС),- на період здійснення зазначених заходів (далі - неконтрольована територія) або на території населених пунктів на лінії зіткнення, зарахування (переведення) на екстернат здійснюється протягом усього календарного року.

5. Зарахування осіб до державних і комунальних закладів загальної середньої освіти на індивідуальну форму здобуття освіти, переведення та відрухування їх із таких закладів освіти здійснюється відповідно до [пунктів 4, 5, 8](#) розділу I, [розділу III](#), [пункту 1](#) розділу IV Порядку зарахування, відрухування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 квітня 2018 року № 367, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 року за № 564/32016. Документи, які додатково подаються для зарахування (переведення) на індивідуальну форму здобуття освіти, визначаються розділами II-IV цього Положення. Іноземці та особи без громадянства додатково подають копію документа, що підтверджує законність їх перебування в Україні.

Зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів загальної середньої освіти (крім приватних і корпоративних) на індивідуальну форму здобуття освіти, переведення та відрухування їх із таких закладів освіти здійснюється відповідно до [Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів загальної середньої освіти, їх відрухування, переведення до іншого закладу освіти](#), затвердженого

наказом Міністерства освіти і науки України від 01 серпня 2018 року № 831, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 16 серпня 2018 року за № 945/32397.

Порядок зарахування, відрахування та переведення учнів до приватних і корпоративних закладів освіти на індивідуальну форму здобуття освіти визначається засновником (засновниками).

Зарахування осіб до закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти та інших закладів освіти, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, здійснюється відповідно до законодавства.

6. Облік здобувачів освіти, зарахованих (переведених) на індивідуальну форму, здійснюється відповідно до [Порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку та учнів](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 року № 684.

7. Керівник закладу освіти, в якому організовано індивідуальну форму здобуття освіти, забезпечує реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти шляхом розроблення індивідуальних навчальних планів та індивідуальних програм розвитку (для осіб з особливими освітніми потребами), організації та проведення консультацій, надання доступу здобувачам освіти до безкоштовного користування підручниками, навчальними посібниками та іншою літературою бібліотечного фонду, навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною інфраструктурою закладу освіти тощо.

Керівник закладу освіти ознайомлює здобувачів освіти, їх батьків (одного з них) із порядком організації відповідної індивідуальної форми здобуття освіти, визначеним цим Положенням та іншими актами законодавства у сфері загальної середньої освіти.

Керівник закладу освіти здійснює контроль за виконанням освітніх програм, за якими навчаються здобувачі освіти за індивідуальною формою.

8. Індивідуальний навчальний план, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії, розробляють педагогічні працівники закладу освіти у взаємодії зі здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів. До розроблення індивідуального навчального плану можуть залучатися інші фахівці, які відповідно до законодавства можуть проводити (надавати) додаткові психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття (послуги) з особами з особливими освітніми потребами.

Батьки можуть брати участь у розробленні індивідуального навчального плану та погоджувати його.

Індивідуальний навчальний план затверджує керівник закладу освіти.

Індивідуальний навчальний план розробляється на основі освітньої програми закладу освіти. За наявності необхідних ресурсів заклад освіти може організовувати здобуття освіти за іншою освітньою програмою, затвердженою в установленому порядку.

Індивідуальний навчальний план має охоплювати всі навчальні предмети інваріантної частини або базові, вибірково-обов'язкові предмети відповідно до навчального плану освітньої програми, обраної для засвоєння здобувачем освіти.

Індивідуальним навчальним планом можуть визначатися форми та засоби оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.

Виконання індивідуального навчального плану та результати оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти фіксуються в окремому журналі.

9. Оцінювання навчальних досягнень і атестація здобувачів освіти за індивідуальною формою здійснюється відповідно до законодавства у сфері загальної середньої освіти та особливостей, визначених цим Положенням.

Заклади освіти забезпечують ознайомлення здобувачів освіти з переліком питань, за якими здійснюється оцінювання навчальних досягнень та/або атестація.

До здобувачів початкової освіти, які навчаються за [Державним стандартом початкової освіти](#), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 (далі - Державний стандарт початкової освіти), застосовується формувальне, завершальне (підсумкове) оцінювання (залежно від особливостей індивідуальної форми здобуття освіти згідно з цим Положенням). Засоби оцінювання визначає педагогічний працівник з урахуванням змісту індивідуального навчального плану здобувача освіти. Результати оцінювання та рекомендації батькам щодо організації подальшого навчання зазначаються у свідоцтві досягнень, що видається відповідно до [Порядку переведення учнів \(вихованців\) закладу загальної середньої освіти до наступного класу](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14 липня 2015 року № 762, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 липня 2015 року за № 924/27369 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 08 травня 2019 року № 621). За рішенням педагогічної ради закладу освіти батькам може бути рекомендовано переведення здобувачів освіти (крім тих, які здобувають освіту за педагогічним патронажем) на іншу форму здобуття освіти.

10. Видача документів про освіту, у тому числі з відзнакою, та відзначення успіхів здобувачів освіти (нагородження похвальними листами, грамотами тощо) здійснюється відповідно до законодавства у сфері загальної середньої освіти.

II. Екстернатна форма здобуття освіти (екстернат)

1. Екстернат організовується для осіб, які:

1) із поважних причин (стан здоров'я, проживання (перебування) за кордоном (для громадян України), на неконтрольованій території або на території населених пунктів на лінії зіткнення, надзвичайні ситуації природного або техногенного характеру, збройний конфлікт тощо) не можуть відвідувати навчальні заняття в закладі освіти або не можуть пройти річне оцінювання;

2) не завершили здобуття загальної середньої освіти в закладі освіти та/або не мають результатів річного оцінювання з окремих навчальних предметів та/або атестації;

3) є громадянами України, які здобували або здобувають загальну середню освіту за кордоном;

4) є іноземцями, особами без громадянства, які постійно проживають чи тимчасово перебувають в Україні, у тому числі біженцями, особами, яким надано тимчасовий чи додатковий захист в Україні, та особами, які звернулися із заявою про визнання біженцем або про надання додаткового чи тимчасового захисту, особами, які утримуються в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства;

5) прискорено опанували зміст навчальних предметів одного або декількох класів (рівнів повної загальної середньої освіти);

б) самостійно опанували зміст окремих навчальних предметів;

7) бажають самостійно опанувати зміст окремих навчальних предметів;

8) засуджені до довічного позбавлення волі.

2. Екстерном є особа (незалежно від віку), зарахована (переведена) на екстернат для:

самостійного засвоєння освітньої програми протягом навчального року та проходження річного оцінювання навчальних досягнень та/або атестації;

лише проходження річного оцінювання навчальних досягнень та/або атестації.

3. У заяві про зарахування (переведення) на екстернат зазначається підстава відповідно до пункту 1 цього розділу. До заяви додається(ються) відповідний(і) документ(и), що підтверджує(ють) наявність такої підстави (крім підстав, зазначених у підпунктах 5-7 пункту 1 цього розділу).

Заяву про зарахування на екстернат може особисто подати неповнолітня особа, яка виїхала із неконтрольованої території або з населеного пункту на лінії зіткнення в супроводі родичів або будь-яких інших повнолітніх осіб, які не є її законними представниками.

Особи, які проживають на неконтрольованій території або території населених пунктів на лінії зіткнення, можуть подати скановану копію заяви будь-якими засобами зв'язку (факсом, електронною поштою тощо).

Особи, зазначені у підпунктах 2, 6 пункту 1 цього розділу, зазначають у заяві навчальні предмети, з яких необхідно пройти річне оцінювання та/або атестацію екстерном.

4. Зарахування особи, яка не має документів (копій документів), що підтверджують наявність попередньо здобутого рівня освіти чи результатів оцінювання та/або атестації, здійснюється після оцінювання її рівня навчальних досягнень. Оцінювання проводить заклад освіти, в якому організовується екстернат на підставі заяви (за формою згідно з додатком 1 до цього Положення) особи, яка подавала заяву про зарахування (переведення) на екстернат.

Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів. Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до цього Положення (далі - протокол оцінювання).

5. Для осіб, зазначених у підпункті 7 пункту 1 цього розділу, екстернат організовується в поєднанні з денною або іншою інституційною формою здобуття освіти (без зарахування на екстернат) на підставі особистої заяви одного з батьків чи повнолітнього здобувача освіти за формою згідно з додатком 3 до цього Положення.

Індивідуальний навчальний план у такому разі розробляється на основі освітньої програми закладу освіти.

Проведення річного оцінювання та/або атестації екстернів здійснюється в порядку, визначеному пунктом 4 цього розділу.

6. Оцінювання навчальних досягнень екстернів (крім тих, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти) за відповідний клас (річне оцінювання) або за рівень повної загальної середньої освіти проводиться з усіх предметів інваріантної частини чи базових, вибірково-обов'язкових предметів відповідно до навчального плану освітньої програми, обраної для засвоєння здобувачем освіти.

За результатами оцінювання виставляється річна оцінка з кожного предмета.

Результати оцінювання навчальних досягнень екстернів за відповідний клас (річне оцінювання) оформлюються протоколом оцінювання.

Особи, які здобувають освіту екстерном на підставах, зазначених у підпунктах 5-7 пункту 1 цього розділу, продовжують навчання за цією формою здобуття освіти за умови засвоєння освітньої програми на рівні навчальних досягнень не нижче середнього, що підтверджується результатами річного оцінювання.

У разі встановлення у таких здобувачів освіти початкового рівня навчальних досягнень з предмета(ів) інваріантної частини або базових, вибірково-обов'язкових предметів відповідно до навчального плану освітньої програми, обраної для засвоєння здобувачем освіти, вони можуть бути переведені на інституційну форму здобуття освіти відповідно до рішення педагогічної ради закладу освіти.

7. Для здобувачів освіти, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти, проводиться завершальне (підсумкове) оцінювання з усіх навчальних предметів інваріантної частини навчального плану освітньої програми.

Навчальний час для проведення завершального (підсумкового) оцінювання визначає заклад освіти, але не більше ніж 2 навчальні години.

8. Оцінювання екстернів проводиться, як правило, до закінчення навчального року. Оцінювання навчальних досягнень осіб, які здобували або здобувають загальну середню освіту за кордоном, а також для осіб, які проживали чи проживають на неконтрольованій території або на території населених пунктів на лінії зіткнення, може здійснюватися протягом усього навчального року.

Протягом одного навчального року екстерн може пройти оцінювання навчальних досягнень за один або кілька класів у межах одного або декількох рівнів повної загальної середньої освіти.

9. Екстерни, які здобували або здобувають загальну середню освіту за кордоном, для отримання відповідних документів про освіту проходять річне або завершальне (підсумкове) оцінювання та атестацію.

10. Екстерни, які проживають або проживали на неконтрольованій території або території населених пунктів на лінії зіткнення та в один рік проходять атестацію за рівні базової та профільної середньої освіти, можуть пройти атестацію за рівень базової середньої освіти без наявності річного оцінювання навчальних досягнень (крім навчальних предметів «Українська мова», «Українська література», «Історія України», «Історія: Україна і світ», «Географія», «Громадянська освіта», «Правознавство», «Основи правознавства», «Захист Вітчизни»). У такому разі екстерни заповнюють освітню декларацію про завершення здобуття базової середньої освіти за формою згідно з додатком 4 до цього Положення.

Результати річного оцінювання з навчальних предметів за рівень базової середньої освіти визначаються відповідно до освітньої декларації та зазначаються в додатку до відповідного документа про освіту як результати атестації.

III. Сімейна (домашня) форма здобуття освіти

1. Здобуття освіти за сімейною (домашньою) формою можливе для осіб віком до 18 років, батьки яких виявили бажання організувати освітній процес самостійно з урахуванням здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду своїх дітей, для забезпечення їх індивідуального темпу здобуття освіти.

Батьки здобувачів освіти можуть на договірних засадах залучати до організації здобуття освіти за сімейною (домашньою) формою інших суб'єктів освітньої діяльності, у тому числі суб'єктів, які забезпечують здобуття неформальної освіти.

2. Відповідальність за здобуття освіти дітьми на рівні не нижче стандартів освіти несуть батьки.

Для спостереження за навчальним поступом здобувачів освіти батьки можуть використовувати портфоліо, в якому фіксуються навчальні досягнення.

3. Батьки обирають заклад освіти, в якому буде організовано здобуття освіти за сімейною (домашньою) формою. Заклад загальної середньої освіти території обслуговування, яка визначається відповідно до [Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 квітня 2018 року № 367, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 року за № 564/32016, не може відмовити в зарахуванні особи на сімейну (домашню) форму.

4. Для запобігання порушенням прав дітей та забезпечення виконання обов'язків батьків заклад освіти інформує відповідну службу у справах дітей про здобувачів освіти, зарахованих (переведених) на сімейну (домашню) форму.

5. Для забезпечення здобуття дитиною освіти за сімейною (домашньою) формою між закладом освіти і батьками (одним із них) може укладатися договір про надання освітніх послуг.

6. Здобувачі освіти за сімейною (домашньою) формою (крім тих, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти) проходять оцінювання навчальних досягнень не рідше ніж 4 рази на рік, у тому числі підсумкове (семестрове/піврічне та річне), а також атестацію.

Завдання для підсумкового оцінювання та атестації здобувачів освіти складає заклад освіти з урахуванням очікуваних результатів навчання, встановлених в освітній програмі та навчальних програмах з окремих предметів, а також особливостей засвоєння освітньої програми, визначених індивідуальним навчальним планом.

Якщо за результатами підсумкового оцінювання та/або атестації здобувачів освіти встановлено рівень їх навчальних досягнень не нижче середнього, вони можуть продовжувати навчання за сімейною (домашньою) формою.

Якщо за результатами підсумкового оцінювання здобувачів освіти за одним або кількома навчальними предметами встановлено початковий рівень їх навчальних досягнень або здобувачі освіти не пройшли підсумкового оцінювання без поважних причин, вони можуть повторно пройти оцінювання протягом місяця (у межах навчального року). Батьки мають створити умови, які забезпечують підвищення рівня навчальних досягнень здобувачів освіти і повторне проходження ними оцінювання. Якщо за результатами повторного оцінювання здобувачів освіти встановлено початковий рівень їх навчальних досягнень, вони можуть бути переведені на інституційну форму здобуття освіти відповідно до рішення педагогічної ради закладу освіти.

7. До здобувачів освіти, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти, застосовується формувальне (не рідше ніж тричі на рік) та завершальне (підсумкове) оцінювання, а також атестація.

Формувальне оцінювання відбувається шляхом спостереження за здобувачем освіти у різних видах навчальної діяльності або за допомогою інших засобів формуального оцінювання. Формувальне та завершальне (підсумкове) оцінювання відбувається за спільної участі педагогічного працівника та одного з батьків і може бути організовано в освітньому середовищі, звичному для здобувача освіти.

Навчальний час для проведення оцінювання визначає заклад освіти, але не більше ніж 3 навчальні дні упродовж навчального року для формуального оцінювання та не більше ніж 2 навчальні години для завершального (підсумкового) оцінювання. Навчальний час для проведення оцінювання визначається з урахуванням вимог до організації освітнього процесу відповідно до державних санітарних правил і норм.

IV. Педагогічний патронаж

1. Педагогічний патронаж може бути організовано для:

1) осіб, які здобувають початкову, базову середню освіту та проживають у селах і селищах (якщо кількість здобувачів освіти у класі закладу освіти становить менше ніж 5 осіб);

2) осіб, які перебувають на стаціонарному лікуванні в закладах охорони здоров'я та не можуть відвідувати навчальних занять у класах, створених безпосередньо в закладах охорони здоров'я, у зв'язку із чим організація освітнього процесу здійснюється біля їх лікарняного ліжка відповідно до законодавства;

3) осіб, які за станом здоров'я не можуть здобувати освіту за денною формою (відповідно до висновку лікарсько-консультаційної комісії закладу охорони здоров'я або медичного висновку про стан здоров'я дитини за формою, затвердженою Міністерством охорони здоров'я України);

4) осіб, взятих під варту або засуджених до позбавлення волі на певний строк, для яких організовується здобуття освіти відповідно до законодавства (якщо кількість здобувачів освіти у класі закладу освіти становить менше ніж 5 осіб);

5) дітей-біженців, дітей, чий батьки звернулися із заявами про визнання біженцями або особами, які потребують захисту, дітей іноземців та осіб без громадянства, які утримуються в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства.

2. Педагогічний патронаж організовується для осіб віком до 18 років (за винятком випадків, коли тривалість здобуття освіти осіб з особливими освітніми потребами було подовжено відповідно до законодавства).

3. Педагогічний патронаж передбачає:

надання освітніх послуг відповідно до потреб дитини та у формі, яка найбільш відповідає стану дитини та її індивідуальним можливостям;

забезпечення освітнього процесу необхідними засобами навчання з урахуванням індивідуальних потреб здобувача освіти;

можливість періодичного залучення здобувача освіти до учнівського колективу з метою соціалізації (у межах загальношкільних освітніх заходів);

взаємодію педагогічних працівників із закладами охорони здоров'я, закладами соціального захисту дітей, інклюзивно-ресурсними центрами.

4. Для зарахування (переведення) на педагогічний патронаж осіб, зазначених у підпунктах 2–5 пункту 1 цього розділу, до заяви додається документ, що підтверджує відповідні обставини.

5. Організацію педагогічного патронажу здійснюють педагогічні працівники закладу освіти із залученням (за потреби) фахівців інклюзивно-ресурсного центру, інших фахівців, які відповідно до законодавства можуть проводити (надавати) додаткові психолого-педагогічні і корекційно-розвиткові заняття (послуги) з особами з особливими освітніми потребами.

6. Педагогічний патронаж для здобувачів освіти, які за станом здоров'я не можуть відвідувати заклад освіти і перебувають у закладі охорони здоров'я, організовується при найближчому за розташуванням до місця лікування закладі освіти, визначеному відповідним органом управління у сфері освіти, і починається не раніше ніж через 3 дні після того, як хворий влаштувався до закладу охорони здоров'я. За наявності у такому закладі освіти групи здобувачів, які проходять лікування, у складі 5 і більше осіб навчання може здійснюватися у групі (за потреби - протягом навчального року). Контингент таких здобувачів освіти ураховується в статистичних звітах тих закладів освіти, у яких вони навчаються постійно та з яких вони не відраховуються. Результати виконання індивідуального навчального плану та результати оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти вказуються у довідці, що видає заклад освіти, який організовує педагогічний патронаж, за формою згідно з додатком 5 до цього Положення.

Педагогічний патронаж для здобувачів освіти, які за станом здоров'я не можуть відвідувати заклад освіти і перебувають удома, організовують заклади освіти, до яких вони зараховані.

7. Здобувачі освіти (крім тих, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти) проходять поточне та підсумкове (семестрове/піврічне та річне) оцінювання навчальних досягнень, а також атестацію.

До здобувачів освіти, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти, застосовується формувальне та завершальне (підсумкове) оцінювання. Формувальне оцінювання відбувається шляхом спостереження педагогічним працівником за здобувачем освіти у різних видах навчальної діяльності або за допомогою інших засобів формувального оцінювання.

V. Оплата праці педагогічних працівників, які здійснюють навчання здобувачів освіти за індивідуальною формою

1. Оплата праці педагогічних працівників закладів освіти за проведення занять за індивідуальною формою здобуття освіти, у тому числі з використанням технологій дистанційного навчання, здійснюється відповідно до законодавства у сфері освіти.

Інші види діяльності педагогічних працівників щодо організації здобуття освіти за індивідуальною формою (розроблення індивідуального навчального плану, підготовка та проведення оцінювання навчальних досягнень тощо) заклад освіти може оплачувати за рахунок власних надходжень та інших джерел, не заборонених законодавством.

Оплата праці педагогічних працівників за проведення атестації екстернів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України «Про оплату праці педагогічних працівників за проведення атестації у екстернів» від 19 березня 2001 року [№ 127](#), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01 листопада 2001 року за № 924/6115.

2. Для екстернів і здобувачів освіти за сімейною (домашньою) формою відводиться:

на проведення підсумкового, формувального оцінювання - 1 академічна година з кожного навчального предмета, завершального (підсумкового) оцінювання - 1-2 академічні години;

на перевірку письмових робіт - 20 хвилин на кожну роботу з державної мови або мов національних меншин, 30 хвилин на кожну роботу з усіх інших навчальних предметів;

на проведення консультацій - 15 хвилин на одного здобувача освіти з кожного навчального предмета згідно з графіком, затвердженим керівником закладу освіти (але не більше ніж 3 години на навчальний предмет відповідного класу на рік).

3. Персональний склад педагогічних працівників, які здійснюють навчання за формою педагогічного патронажу, кількість навчальних годин для її організації визначаються наказом керівника закладу освіти відповідно до кількості навчальних предметів інваріантної складової або базових, вибірково-обов'язкових предметів відповідно до навчального плану освітньої програми, обраної для засвоєння здобувачем освіти, за умови виконання вимог державних стандартів повної загальної середньої освіти.

Кількість навчальних годин визначається з розрахунку:

для здобувачів освіти, зазначених у підпунктах 1, 4, 5 пункту 1 розділу IV цього Положення:

1-4 класи - 5 годин на тиждень на кожного здобувача освіти;

5-9 класи - 8 годин на тиждень на кожного здобувача освіти;

10,11 класи - 12 годин на тиждень на кожного здобувача освіти;

для здобувачів освіти, зазначених у підпунктах 2, 3 пункту 1 розділу IV цього Положення (без урахування годин на проведення корекційно-розвиткових занять для осіб, які навчаються в інклюзивних і спеціальних класах):

1-4 класи - 10 годин на тиждень на кожного здобувача освіти;

5-9 класи - 14 годин на тиждень на кожного здобувача освіти;

10, 11(12) класи - 16 годин на тиждень на кожного здобувача освіти.

Генеральний директор директорату дошкільної та шкільної освіти	А.О. Осмоловський
---	--------------------------

	Додаток 1 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти (пункт 4 розділу II)
--	--

ЗАЯВА

	Додаток 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти (пункт 4 розділу II)
--	--

ПРОТОКОЛ

оцінювання рівня навчальних досягнень

	Додаток 3 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти (пункт 5 розділу II)
--	--

ЗАЯВА

	Додаток 4 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти (пункт 10 розділу II)
--	---

ОСВІТНЯ ДЕКЛАРАЦІЯ

про завершення здобуття базової середньої освіти

	Додаток 5 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти (пункт 6 розділу IV)
--	--

ДОВІДКА

**Нормативно-правова база організації дистанційного
навчання**

Організація освітнього процесу в умовах воєнного часу

Наказ МОН № 1021 від 14.11.2022 року Про внесення зміни до наказу Міністерства
освіти і науки України від 28.03.2022 № 274

Наказ МОН № 274 від 28.03.2022 року "Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні"

Лист МОН № 1/3371-22 від 06.03.22 року Про організацію освітнього процесу

ЗМІНИ до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України. ЗАТВЕРДЖЕНО: Наказ Міністерства охорони здоров'я України 01 серпня 2022 року № 1371

Додаток до листа КУ «ЦПРПП» ЗМР Від 07.04.2022 № 69. Рекомендації щодо організації освітнього процесу у форматі дистанційного навчання в закладах загальної середньої освіти м. Запоріжжя в умовах воєнного стану

Організація освітнього процесу під час карантину

Лист МОНУ від 29 вересня 2021 року №1-9/501 "Про окремі питання організації освітнього процесу під час впровадження заходів із запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19"

Наказ МОН України №1115 від 08.09.2020 "ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ" (ОНОВЛЕНІ УМОВИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ШКОЛАХ, набули чинності 16 жовтня 2020 року.)

Лист МОН України №19/609 від 02.11.2020 "ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ"

Лист МОН № 1/9-616 від 04.11.20 року "Щодо організації освітнього процесу в умовах пандемії"

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

15.05.2023 № 563

Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні

Відповідно до [статті 57](#) Закону України "Про освіту", [пунктів 1 та 2](#) пункту 1, [пункту 3](#) наказу Міністерства освіти і науки України від 28 березня 2022 р. № 274 "Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні", [пункту 8](#) Положення про Міністерства освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630, **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити [методичні рекомендації щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні](#), що додаються.

2. Органам управління у сфері освіти обласних, Київської міської військових адміністрацій довести цей наказ до відома керівників закладів загальної середньої освіти.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра освіти і науки України відповідно до розподілу функціональних обов'язків.

Міністр	О. Лісовий
----------------	-------------------

ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства освіти і науки України 15 травня 2023 року № 563
--

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ **щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної** **середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні**

Забезпечення безперервності здобуття освіти дітьми в умовах воєнного стану

В умовах воєнного стану важливо забезпечити права дітей, які внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації вимушено опинилися за межами України, дітей з неконтрольованих територій, територій населених пунктів на лінії зіткнення, деокупованих територій на безперервне здобуття освіти; надати можливість українським дітям, які наразі перебувають в інших країнах, продовжити навчатись за українською програмою; сприяти тому, щоб українські діти не втрачали зв'язок з Україною і могли продовжити здобуття освіти в Україні.

Міністерство освіти і науки України рекомендує дітям - громадянам України, які вимушено знаходяться за кордоном, такі варіанти здобуття освіти під час дії воєнного стану:

- 1) навчатись тільки в закладі освіти країни перебування учня за очною формою;
- 2) поєднувати навчання в закладі освіти країни перебування за очною формою і в закладі загальної середньої освіти України, зокрема Державному ліцеї "Міжнародна українська школа", за однією із форм навчання, передбачених законодавством (дистанційною, сімейною (домашньою), екстернатною);
- 3) навчатися в закладах/класах, які організовано в країнах перебування за ініціативою громадських організацій українців за сприяння органів управління освітою цих країн та місцевої влади і які надають освітні послуги у співпраці з Державним ліцеєм "Міжнародна українська школа" відповідно до укладеного договору;
- 4) якщо це не суперечить законодавству країни перебування, навчатися тільки в закладі освіти України за однією із форм навчання, передбачених законодавством (дистанційною, сімейною (домашньою), екстернатною).

Звертаємо увагу, що:

порядок відвідування закладів освіти за кордоном і здобуття освіти в цілому регулюється виключно національним законодавством країн перебування;

відповідно до законодавства дитина може бути зарахована лише до одного закладу загальної середньої освіти України.

За умови відсутності будь-яких відомостей щодо місця проживання чи місцеперебування учнів з числа осіб з неконтрольованих територій, територій населених пунктів на лінії зіткнення, деокупованих територій, осіб, які вимушено опинилися за межами України, рекомендуємо утриматись від їх відрахування із закладу освіти і зберігати їхні особові справи та результати оцінювання попередніх років у закладі освіти. Звертаємо увагу на необхідність здійснення заходів зі встановлення зв'язку з ними або їхніми батьками, іншими законними представниками.

Під час організації навчання дітей, які виїхали з України внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації і здобувають освіту одночасно в закладах освіти країни перебування і України, варто враховувати, що вони опановують дві освітні програми одночасно. Це може призвести до збільшення навчального навантаження на дітей та, як наслідок, погіршення їхнього стану здоров'я.

Рекомендуємо закладам освіти, де дистанційно здобувають освіту діти - громадяни України, які очо навчаються в закладі освіти країни перебування, за можливості ужити заходів щодо оптимізації освітнього процесу й урахування результатів навчання з тих предметів, які здобувач (здобувачка) освіти опановує в закордонній школі. Зокрема:

складати розклад онлайн-уроків з урахуванням, за можливості, зайнятості учнів протягом дня в закладі освіти країни перебування;

не вносити до розкладу онлайн-уроків ті предмети, вивчення яких передбачено у закордонній школі;

не вносити до розкладу предмети (курси) вибіркового освітнього компоненту;

застосовувати, за можливості, асинхронне навчання з використанням відеозаписів уроків;

використовувати національну платформу для дистанційного навчання "Всеукраїнська школа онлайн" (далі - ВШО), що надасть можливість дітям опановувати українську програму в зручний для них час і зменшить навантаження, а функціонал "Кабінет учителя" надасть змогу педагогу ставити завдання і відстежувати навчальний прогрес учня (учениці). Якщо в закладі освіти є певна кількість учнів одного класу навчання, які одночасно здобувають освіту в українській та закордонній школах, можна організувати для них на платформі ВШО віртуальний клас.

Із метою оптимізації освітнього процесу та врахування в розкладі онлайн-уроків навчання дитини в закордонній школі її батьки, інші законні представники можуть взяти (рекомендовано) в закладі освіти, де навчається дитина за місцем перебування, інформаційну довідку, із зазначенням часу перебування дитини в школі протягом дня, переліку предметів, що вивчаються в навчальному році, особливостями системи оцінювання, яку використовують у закладі освіти, та найвищого і найнижчого балів. Рекомендуємо узгоджувати з батьками (іншими законними представниками) дитини розклад уроків та особливості організації освітнього процесу.

Для зменшення навантаження учні, які одночасно навчаються в закладі освіти країни перебування та в закладі освіти України, можуть бути переведені (за заявою батьків, інших законних представників) на індивідуальну форму здобуття освіти: сімейну (домашню) або екстернат. Переведення здобувачів освіти на індивідуальну форму здобуття освіти може відбуватися протягом навчального року.

Для забезпечення реалізації індивідуальної освітньої траєкторії учнів, відповідно до [пункту 7](#) розділу I Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти (затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2016 № 8, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314, зі змінами) заклад освіти складає графік консультацій, визначає форми, засоби, періодичність оцінювання результатів навчання, у разі потреби для учня (учениці) розробляється індивідуальний навчальний план.

Індивідуальний навчальний план може визначати відмінні від визначених освітньою програмою закладу освіти освітні компоненти, їх послідовність, форму і темп засвоєння учнем. Під час розроблення індивідуального навчального плану пропонуємо враховувати освітню програму і навчальний план закладу освіти, в якому навчається дитина в країні перебування.

Керівник закладу освіти, згідно з [пунктом 7](#) розділу I Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, має ознайомити здобувачів освіти, їхніх батьків, інших законних представників (одного з них) із порядком організації відповідної індивідуальної форми здобуття освіти, зокрема з порядком і періодичністю оцінювання.

Батьки (інші законні представники) можуть надіслати закладу освіти підписаний ними індивідуальний навчальний план або його скановану копію будь-якими засобами зв'язку (факсом, електронною поштою тощо).

Оцінювання результатів навчання

Оцінювання, зокрема підсумкове (тематичне, семестрове, річне), результатів навчання здобувачів освіти може здійснюватися за потреби з використанням технологій дистанційного навчання і засобів зв'язку.

Керуючись нормою [Закону України "Про повну загальну середню освіту"](#) ([абзац третій](#) частини четвертої статті 14) рекомендуємо оцінювання результатів навчання учнів, які одночасно здобувають освіту в закладах освіти країни перебування та України, із тих предметів, які вивчаються в закордонній школі і відповідають предметам української типової освітньої програми, здійснювати на підставі результатів, отриманих у закордонній школі. Переведення оцінок, отриманих у закордонній школі у 12-бальну систему у межах автономії заклад освіти здійснює самостійно. Предмети, які діти не вивчали в школі країни перебування (українська мова, українська література, історія України, географія України, захист України, правознавство), оцінюють вчителі українського закладу освіти з використанням технологій дистанційного навчання.

Семестрове оцінювання, залежно від ситуації, можна проводити за результатами: тематичного оцінювання; поточного оцінювання, отриманого учнями під час очного, змішаного і дистанційного навчання; підсумкового оцінювання за семестр, що можна проводити, зокрема, у вигляді письмової контрольної роботи, тестування, діагностичної роботи, усної співбесіди тощо з використанням, за необхідності, технологій дистанційного навчання і засобів зв'язку.

Під час здійснення семестрового оцінювання рекомендуємо зараховувати всі оцінки, які отримав учень (учениця) упродовж цього семестру (незалежно від форми здобуття освіти), зокрема отримані в закладі освіти за місцем тимчасового перебування (це може бути будь-який заклад загальної середньої освіти, у тому числі й приватні заклади освіти, в Україні чи за її межами).

За рішенням педагогічної ради під час оцінювання дозволяється враховувати результати навчання із відповідних предметів (музика, фізична культура та ін.), отримані учнями у позашкільних закладах освіти.

Річне оцінювання здійснюється на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок ([Інструкція з ведення класного журналу учнів 5 - 11\(12\)-х класів загальноосвітніх](#)

[навчальних закладів](#), затверджена наказом Міністерства освіти і науки України 03 червня 2008 року № 496). Звертаємо увагу, що річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним оцінок за I та II семестри. Під час виставлення річної оцінки може враховуватися динаміка особистих результатів навчання учня (учениці) з предмета та сформованість у нього (неї) уміння застосовувати набуті знання.

За відсутності в учнів із числа тимчасово переміщених осіб та з тимчасово окупованих територій задокументованих результатів оцінювання за I семестр річне оцінювання можна здійснювати за результатами II семестру. За відсутності в учнів результатів підсумкового оцінювання за II семестр річне оцінювання може здійснювати за результатами I семестру з урахуванням поточного оцінювання в II семестрі (за його наявності). Заклади освіти, у яких тимчасово навчались учні з числа тимчасово переміщених осіб, можуть видавати їм інформаційні довідки про період навчання із зазначенням переліку предметів, окремих тем та результатів оцінювання. Крім того, для проведення семестрового та річного оцінювання здобувач (здобувачка) освіти може надати інформацію з електронного журналу і щоденника, зокрема електронного, із попереднього або тимчасового місця навчання.

За рішенням педагогічної ради закладу, затвердженого відповідним наказом, семестрове та річне оцінювання учнів 5 - 8 та 10 класів може здійснюватися не за 12-бальною шкалою, а за двобальною ("зараховано" / "не зараховано") у випадках:

відсутності через об'єктивні причини задокументованих результатів оцінювання, зокрема через відсутність в учнів із певних обставин можливості долучитися до навчання під керівництвом педагогів;

у разі пропуску учнем (ученицею) понад 50 % уроків із певного предмета;

у разі поєднання навчання в закладі освіти країни перебування за очною формою і в закладі загальної середньої освіти України за однією з форм здобуття освіти;

під час оцінювання предметів варіативної складової.

Річне оцінювання може бути проведено перед початком навчального року, зокрема з використанням технологій дистанційного навчання і засобів зв'язку. В окремих випадках річне оцінювання може здійснюватись упродовж I семестру наступного навчального року.

Оцінювання учнів, які здобувають освіту за однією з індивідуальних форм (сімейною, екстернатною) здобуття загальної середньої освіти, організується згідно з [Положенням про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти](#), затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2016 № 8, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314, зі змінами.

Відповідно до чинних нормативно-правових актів ([Інструкція з ведення класного журналу учнів 5 - 11\(12\)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів](#), затверджена наказом Міністерства освіти і науки України 03 червня 2008 року № 496; [Порядок переведення учнів закладу загальної середньої освіти на наступний рік навчання](#), затверджений наказом Міністерства освіти і науки України 14.07.2015 № 762, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 30 липня 2015 р. за № 924/27369, зі змінами) і семестрова, і річна оцінки можуть підлягати коригуванню.

Зарахування до закладу освіти. Переведення на наступний рік навчання. Зарахування результатів навчання.

В умовах воєнного стану особливо важливо забезпечити права учнів на продовження здобуття освіти, зокрема, в установленому порядку перевести їх на наступний рік навчання, видати свідоцтва досягнень або таблиці навчальних досягнень та документи про здобуття освіти.

Зарахування дітей до закладу освіти здійснюється відповідно до [Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття](#)

[повної загальної середньої освіти](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 квітня 2018 року № 367, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 року за № 564/32016 (далі - Порядок). Згідно з пунктом 6 Порядку зарахування дітей до закладу освіти, у тому числі до 1 та 5 класів, здійснюється, як правило, до початку навчального року. В умовах правового режиму воєнного стану рекомендуємо у необхідних випадках приймати заяви батьків та інших законних представників для зарахування дітей, у тому числі до 1 та 5 класів, без дотримання терміну 31 травня.

Усі діти, які вимушені були змінити місце проживання і здобували освіту в школах за кордоном, після повернення в Україну зараховуються до закладів загальної середньої освіти України (у ті, де навчались до вимушеного переміщення, зокрема за межі України, або в інші заклади загальної середньої освіти України).

Зарахування дітей, які вимушено опинилися за межами України внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації, до закладу освіти згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 28 березня 2022 року [№ 274](#) здійснюється на підставі заяви (поданої особисто, електронною поштою або будь-яким іншим зручним для заявника способом) одного з їхніх батьків чи інших законних представників.

При визначенні класу, до якого має бути зарахована дитина, рекомендуємо зараховувати результати попереднього навчання на підставі інформаційної довідки, яка підтверджує навчання в країні перебування.

Баžано, щоб довідка містила таку інформацію:

ім'я та прізвище, дата та місце народження учня (учениці);

назва навчального закладу та період навчання учня в ньому;

клас навчання;

перелік предметів із зазначенням кількості навчальних годин і тем, які вивчались;

результати навчання;

система оцінювання, яку використовують в закладі освіти, із зазначенням найвищого та найнижчого балів;

дата видачі, печатка та підпис керівника закладу освіти.

Довідку зберігають в особовій справі учня (учениці).

Керуючись [абзацом третім](#) частини четвертою статті 14 Закону України "Про повну загальну середню освіту" рекомендуємо учням, які навчались тільки в закладі освіти країни перебування за очною формою, зараховувати результати навчання з тих предметів, що передбачені і навчальним планом закладу освіти країни перебування, і навчальним планом української школи.

Дітям, які, перебуваючи за кордоном, не вивчали предмети, передбачені українськими освітніми програмами, або в них відсутня інформаційна довідка, яка підтверджує навчання, згідно з [частиною п'ятою](#) статті 17 Закону України "Про повну загальну середню освіту" надається можливість пройти річне оцінювання до початку навчального року. Форму проведення оцінювання обирає заклад освіти. Річне оцінювання може здійснюватись із використанням технологій дистанційного навчання та засобів зв'язку з дотриманням принципів академічної доброчесності. В окремих випадках можливе проведення річного оцінювання протягом навчального року.

У випадку навчання в закладі освіти країни тимчасового перебування й одночасно в закладі освіти України (за дистанційною, сімейною (домашньою) або екстернатною формами), зокрема в Державному ліцеї "Міжнародна українська школа" або в закладі освіти, який є його

партнером, визнання результатів навчання (річне оцінювання) не потрібне. Переведення на наступний рік навчання здійснюється в установленому порядку.

Також відповідно до [абзацу третього](#) частини четвертої статті 14 Закону України "Про повну загальну середню освіту", не потребують окремого визнання закладом освіти результати навчання, отримані дітьми у закладах освіти країн тимчасового перебування, де впроваджувались українські освітні програми. Після повернення в Україну ці діти зараховуються до закладів освіти і переводяться на наступний рік навчання в установленому порядку на підставі результатів оцінювання, проведеного закладом освіти країни тимчасового перебування, за умови надання інформаційної довідки про підтвердження навчання.

Діти, які проживають або проживали на неконтрольованій території, території населених пунктів на лінії зіткнення, деокупованій території і не мали можливості протягом понад шести місяців навчатись за однією з форм здобуття освіти, поновлюються в закладі освіти, учнями якого вони були, або зараховуються до іншого закладу освіти України на підставі заяви одного з батьків / законних представників ([пункт 7](#) Порядку переведення учнів закладу загальної середньої освіти на наступний рік навчання). Рекомендуємо провести для таких учнів предметні діагностичні роботи за попередній рік навчання і здійснити підсумкове річне оцінювання протягом I семестру. Оцінювання діагностичних робіт необов'язкове, водночас, за рішенням закладу освіти оцінювання може здійснюватися як за 12-бальною, так і за 2-бальною ("зараховано" / "не зараховано") шкалою. За результатами діагностування заклад освіти розробляє індивідуальні програми коригувального навчання, спрямовані на підготовку дітей до річного оцінювання за попередній рік навчання та організації подальшого освітнього процесу. Для організації коригувального навчання рекомендуємо використовувати додаткові години, передбачені освітньою програмою закладу.

Учні 1 - 10 класів можуть бути не переведені на наступний рік навчання та залишені для повторного здобуття загальної середньої освіти в тому самому класі на підставі письмової заяви одного з їхніх батьків чи інших законних представників.

Рішення про переведення учня до наступного класу приймається педагогічною радою відповідного закладу загальної середньої освіти.

Під час переведення на наступний рік навчання або вибуття із закладу загальної середньої освіти учням, яких було зараховано до першого класу в 2018 році та наступних роках, видається свідоцтво досягнень, учням інших класів за рішенням закладу освіти видається таблиць навчальних досягнень або свідоцтво досягнень.

Вважаємо за необхідне застосовувати індивідуальний підхід до кожного учня/учениці, гнучко використовувати відповідні процедури в найкращих інтересах дитини для дотримання її права на продовження здобуття освіти.

Отримання документів про здобуття освіти

Свідоцтво про здобуття певного рівня загальної середньої освіти єдиного державного зразка України видається дітям, які перебуваючи за межами України здобували освіту в українському закладі освіти, що має ліцензію на провадження освітньої діяльності.

У разі завершення здобуття базової або повної загальної середньої освіти в закладах освіти інших держав і отримання учнем/ученицею відповідних документів застосовується процедура визнання документів про освіту, яка здійснюється в установленому законодавством України порядку.

Учням випускних класів, які навчалися у закладі освіти країни перебування, проживають або проживали на неконтрольованій території, території населених пунктів на лінії зіткнення, деокупованій території, та за певних обставин не отримали документ про здобуття освіти відповідного рівня, надається можливість пройти підсумкове (річне) оцінювання в одному з українських закладів освіти як екстернам і отримати документ про освіту українського зразка.

Екстерн може пройти оцінювання за один або кілька класів у межах одного або декількох рівнів повної загальної середньої освіти протягом одного навчального року.

Видача характеристики за місцем навчання

Відповідно до [Закону України](#) "Про освіту" заклади освіти наділені автономією, що полягає в їх самостійності, незалежності та відповідальності у прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності, що провадиться в порядку та межах, визначених законом.

У межах автономії закладів загальної середньої освіти при організації документообігу можлива видача довідок (характеристик) на здобувачів освіти на прохання батьків, зокрема тих, які перебувають у конфлікті; правоохоронних органів; інших підприємств, установ та організацій (у разі, якщо отримання такої інформації можливе за законом) із дотриманням вимог щодо порядку ведення документування, визначених [Інструкцією з діловодства у закладах загальної середньої освіти](#), затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України 25.06.2018 № 676, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 11 вересня 2018 р. за № 1028/32480.

<p>Генеральний директор директорату дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти</p>	<p>О. Єресько</p>
---	--------------------------

{Текст взято з сайту Міністерства освіти і науки <http://www.mon.gov.ua>}

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

09.09.2022 № 805

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
21 грудня 2022 р.
за № 1649/38985

Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників

Відповідно до [частини п'ятої](#) статті 50 Закону України «Про освіту», [статті 32](#) Закону України «Про дошкільну освіту», [частини першої](#) статті 48 Закону України «Про повну загальну середню освіту», [статті 25](#) Закону України «Про позашкільну освіту», [частини четвертої](#) статті 45 Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», [частини першої](#) пункту 1 статті 24, [частини п'ятої](#) та [шостої](#) статті 59 Закону України «Про фахову передвищу освіту», [пункту 7](#) статті 55 Закону України «Про вищу освіту» та з метою стимулювання безперервного підвищення рівня професійної майстерності педагогічних працівників **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити [Положення про атестацію педагогічних працівників](#), що додається.

2. Визнати таким, що втратив чинність, [наказ Міністерства освіти і науки України від 06 жовтня 2010 року № 930](#) «Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 14 грудня 2010 року за № 1255/18550.

3. Установити, що:

1) кваліфікаційні категорії, педагогічні звання, присвоєні до набрання чинності цим наказом, є дійсними до атестації педагогічних працівників, проведеної згідно з [Положенням](#), затвердженим цим наказом;

2) педагогічні працівники, які були прийняті на посади до набрання чинності цим наказом, продовжують працювати у закладах освіти та мають вищу освіту за спеціальностями, що не відповідають навчальним предметам (інтегрованим курсам, дисциплінам), які вони викладають, або педагогічній діяльності за посадою, вважаються такими, що мають відповідну посади професійну кваліфікацію та атестуються на відповідність займаній посаді з присвоєнням кваліфікаційної категорії та педагогічних звань як такі, що мають відповідну освіту;

3) педагогічним працівникам, які до набрання чинності цим наказом, успішно пройшли сертифікацію і мають чинні сертифікати (один раз протягом дії сертифікату), проходження сертифікації зараховується як проходження чергової (позачергової) атестації із присвоєнням наступної (збереженням присвоєної) кваліфікаційної категорії, педагогічного звання;

4) мінімальний загальний обсяг (загальна тривалість) підвищення кваліфікації педагогічних працівників (крім педагогічних працівників закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти), необхідний їм для проходження атестації, становить не менше ніж 120 годин або 4 кредити ЄКТС упродовж п'яти років;

5) мінімальний загальний обсяг (загальна тривалість) підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти, необхідний їм для проходження атестації, становить не менше ніж 150 годин або 5 кредитів ЄКТС упродовж п'яти років.

4. Директорату дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти (Єресько О.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

5. Департаменту забезпечення документообігу, контролю та інформаційних технологій (Єрко І.) зробити відмітку у справах архіву.

6. Цей наказ набирає чинності з 01 вересня 2023 року, крім підпункту 3 пункту 3 цього наказу, який набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

7. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Рогову В.

Міністр	С. Шкарлет
ПОГОДЖЕНО: Перший заступник Міністра цифрової трансформації України Керівник Секретаріату Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні Голова Державної регуляторної служби України Голова Спільного представницького органу об'єднань профспілок	 О. Вискуб Р. Іллічов О. Кучер Г. Осовий
	ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства освіти і науки України 09 вересня 2022 року № 805
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 грудня 2022 р. за № 1649/38985

ПОЛОЖЕННЯ **про атестацію педагогічних працівників**

I. Загальні положення

1. Це Положення визначає порядок проведення атестації педагогічних працівників як системи заходів, спрямованих на всебічне та комплексне оцінювання їхньої педагогічної діяльності (далі - атестація).

У цьому Положенні терміни вживаються у значеннях, визначених [Цивільним кодексом України](#), Законами України [«Про освіту»](#), [«Про дошкільну освіту»](#), [«Про повну загальну середню освіту»](#), [«Про позашкільну освіту»](#), [«Про професійну \(професійно-технічну\) освіту»](#), [«Про фахову передвищу освіту»](#), [«Про вищу освіту»](#), [Порядком підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800, та іншими нормативно-правовими актами у сфері освіти.

2. Це Положення поширюється на педагогічних працівників, які здійснюють педагогічну діяльність та посади яких віднесено до педагогічних, згідно з [Переліком посад педагогічних та науково-педагогічних працівників](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 року № 963.

Це Положення не поширюється на педагогічних працівників закладів освіти, установ, (далі - заклади освіти), які атестуються відповідно до вимог [Закону України «Про професійний розвиток працівників»](#), а також педагогічних працівників закладів спеціалізованої освіти, які забезпечують здобуття фахових компетентностей спеціалізованої освіти (крім наукових ліцеїв).

3. За результатами атестації педагогічного працівника незалежно від обсягу його педагогічного навантаження (кількості навчальних предметів (інтегрованих курсів, дисциплін) встановлюється його відповідність або невідповідність займаній посаді та:

1) присвоюється (не присвоюється) кваліфікаційна категорія або підтверджується (не підтверджується) раніше присвоєна кваліфікаційна категорія;

2) присвоюється (не присвоюється) педагогічне звання, підтверджується (не підтверджується) раніше присвоєне педагогічне звання (у разі наявності).

Педагогічним працівникам, посади яких не передбачають присвоєння кваліфікаційних категорій за результатами атестації визначається відповідність (невідповідність) займаній посаді та у порядку, визначеному законодавством, встановлюється (підтверджується) тарифний розряд.

Кваліфікаційна категорія, педагогічне звання, що присвоюється (підтверджується) за результатами атестації, визначаються відповідно до [Переліку кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2015 року № 1109.

4. Атестація є обов'язковою.

Атестація може бути черговою або позачерговою. Педагогічний працівник проходить чергову атестацію не менше одного разу на п'ять років, окрім випадків, визначених [пунктом 7](#) розділу III цього Положення.

Атестація проводиться не раніше ніж через рік після призначення педагогічного працівника на посаду.

Атестація повинна проводитися з дотриманням академічної доброчесності.

5. Позачергова атестація проводиться за ініціативою керівника:

закладу освіти - у разі зниження якості педагогічної діяльності педагогічним працівником;

закладу фахової передвищої та вищої освіти - у разі зниження якості педагогічної діяльності педагогічним працівником відокремленого структурного підрозділу такого закладу.

У разі виявлення за результатами інституційного аудиту, проведеного відповідно до законодавства, низької якості освітньої діяльності закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу проводиться позачергова атестація керівника:

закладу освіти (за ініціативою керівника відповідного органу управління у сфері освіти);

відокремленого структурного підрозділу закладу фахової передвищої та вищої освіти (за ініціативою керівника закладу, що має відокремлені структурні підрозділи).

6. Позачергова атестація педагогічного працівника освітній рівень, стаж роботи на посадах педагогічних працівників якого відповідає вимогам, визначених у пунктах 8, 9 цього розділу, може проводитися за його ініціативою та/або за однією з таких умов:

1) визнання переможцем, лауреатом фінальних етапів всеукраїнських, міжнародних фахових конкурсів;

2) наявності освітньо-наукового / освітньо-творчого, наукового ступеня;

3) успішного проходження сертифікації.

7. Міжатестаційний період (проміжок часу між проходженням педагогічним працівником попередньої та наступної атестації) не може бути меншим ніж три роки, крім випадків проведення позачергової атестації за ініціативи педагогічного працівника. Час перебування педагогічного працівника в соціальних відпустках, навчання у закладах вищої освіти, а також період, на який переноситься атестація, до міжатестаційного періоду не включаються.

8. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників проводиться в міжатестаційний період відповідно до законодавства і є необхідною умовою атестації.

Загальний обсяг (загальна тривалість) підвищення кваліфікації визначається сумарно за останні 5 років перед атестацією та незалежно від суб'єкта підвищення кваліфікації, виду, форми чи напрямку, за якими педагогічний працівник пройшов підвищення кваліфікації.

9. Кваліфікаційна категорія «спеціаліст» присвоюється педагогічному працівникові, який має освітній рівень фаховий молодший бакалавр (освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст), молодший бакалавр, бакалавр чи магістр (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст).

Кваліфікаційна категорія «спеціаліст другої категорії» присвоюється педагогічному працівникові, який має освітній рівень молодший бакалавр (освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст), бакалавр чи магістр (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст) (для працівників закладів дошкільної освіти також освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр), стаж роботи на посадах педагогічних працівників не менше ніж три роки.

Кваліфікаційна категорія «спеціаліст першої категорії» присвоюється педагогічному працівникові, який має освітній рівень бакалавр, магістр (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст) (для працівників закладів дошкільної освіти також освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр або ступінь вищої освіти молодший бакалавр (освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст), стаж роботи на посадах педагогічних працівників не менше ніж п'ять років.

Кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії» присвоюється педагогічному працівникові, який має освітній рівень магістр (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст), стаж роботи на посадах педагогічних працівників не менше ніж сім років.

Педагогічному працівнику, який має освітньо-науковий / освітньо-творчий, науковий ступінь, за результатами атестації без дотримання послідовності на присвоєння може бути присвоєна кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії», за умови наявності в нього стажу роботи на посадах педагогічних працівників не менше ніж один рік.

Особи, які не мають педагогічної освіти, але мають стаж роботи в одній із галузей економіки (крім освітньої) та працюють на посадах педагогічних працівників, атестуються як педагогічні працівники без дотримання послідовності на присвоєння кваліфікаційної категорії:

«спеціаліст другої категорії» за наявності не менше двох років стажу роботи;

«спеціаліст першої категорії» - не менше п'яти років;

«спеціаліст вищої категорії» - не менше семи років.

10. За результатами атестації педагогічні звання присвоюються (підтверджуються) педагогічним працівникам, які мають кваліфікаційну категорію «спеціаліст першої категорії» / «спеціаліст вищої категорії» та які зокрема:

упроваджують і поширюють методики компетентнісного навчання та нові освітні технології, надають професійну підтримку та допомогу педагогічним працівникам (здійснюють супервізію);

беруть участь у процедурах і заходах, пов'язаних із забезпеченням якості освіти та впровадженням інновацій, педагогічних новацій і технологій у системі освіти;

були визнані переможцями, лауреатами всеукраїнських, міжнародних фахових конкурсів; підготували переможців всеукраїнських, міжнародних олімпіад, конкурсів, змагань, тощо.

Педагогічне звання «вихователь-методист» може присвоюватися музичним керівникам та інструкторам з фізичної культури дошкільних закладів освіти.

11. Кваліфікаційні категорії та педагогічні звання, як правило, присвоюють послідовно.

Наявність освітнього (освітньо-кваліфікаційного) рівня педагогічного працівника підтверджується відповідним документом про освіту. Наявність освітньо-наукового / освітньо-творчого, наукового ступеня підтверджується відповідним дипломом.

Наявність стажу роботи на посадах педагогічних працівників визначається відповідно до даних його особової справи, трудової книжки або відомостей про трудову діяльність із реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування та інших документів, що відповідно до законодавства підтверджують стаж роботи на посадах педагогічних працівників, що визначені [Переліком посад педагогічних та науково-педагогічних працівників](#), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 року № 963. Посадові обов'язки педагогічного працівника визначаються його посадовою інструкцією.

12. Педагогічні працівники, які мають педагогічне навантаження з кількох предметів, атестуються з того предмета, який викладають за спеціальністю. У цьому випадку присвоєна кваліфікаційна категорія поширюється на все педагогічне навантаження. Необхідною умовою при цьому є підвищення кваліфікації з навчальних предметів (інтегрованих курсів), що обов'язкові для вивчення відповідно до річного навчального плану закладу освіти.

Педагогічні працівники, які працюють за сумісництвом або на умовах строкового трудового договору, атестуються на загальних підставах.

Педагогічні працівники, які обіймають різні педагогічні посади в одному і тому чи різних закладах освіти (зокрема керівники закладів освіти, які викладають предмети або здійснюють іншу педагогічну роботу), атестуються за кожною з посад.

Педагогічні працівники, які працюють у різних закладах освіти за однією і тією самою посадою та/або викладають один предмет (інтегрований курс), атестуються за основним місцем роботи. В цьому випадку присвоєна педагогічному працівнику кваліфікаційна

категорія та педагогічне звання або тарифний розряд, поширюються на все педагогічне навантаження за всіма місцями роботи та/або посадами.

Якщо в міжатестаційний період педагогічного працівника довантажено годинами з інших предметів (інтегрованих курсів), то присвоєна кваліфікаційна категорія поширюється на все педагогічне навантаження до чергової атестації.

Керівник закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу, заступник керівника закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу, які працюють на посаді педагогічного працівника, що передбачає здійснення педагогічної діяльності та наявність педагогічного навантаження, атестується за цією посадою у порядку, визначеному цим Положенням.

Керівникам закладів освіти, відокремлених структурних підрозділів, їх заступникам та іншим педагогічним працівникам, посади яких не передбачають присвоєння кваліфікаційних категорій, за результатами атестації встановлюється їх відповідність або невідповідність займаній посаді та встановлюється (підтверджується) тарифний розряд».

13. Успішне проходження сертифікації зараховується як проходження атестації педагогічним працівником, а також є підставою для присвоєння йому відповідної кваліфікаційної категорії та/або педагогічного звання. Присвоєння/підтвердження кваліфікаційної категорії та/або педагогічного звання проводиться без урахування тривалості міжатестаційного періоду, без дотримання умов, визначених [пунктами 8, 9](#) цього розділу та без проведення будь-яких заходів, пов'язаних із вивченням і оцінюванням його діяльності та професійних компетентностей.

Зарахування сертифікації здійснюється один раз протягом строку дії сертифіката педагогічного працівника під час його чергової або позачергової атестації, що проводиться за ініціативи педагогічного працівника.

14. До проведення чергової атестації педагогічного працівника за ним зберігаються присвоєні кваліфікаційна категорія (педагогічне звання).

За педагогічними працівниками, які переходять на роботу з одного закладу освіти до іншого, а також на інші педагогічні посади у цьому закладі освіти або які перервали роботу на педагогічній посаді (незалежно від тривалості перерви у роботі), зберігаються присвоєні за результатами останньої атестації кваліфікаційні категорії та педагогічні звання.

Атестація таких працівників здійснюється не пізніше ніж через два роки після прийняття їх на роботу.

15. Особи, призначені на посади педагогічних працівників відповідно до [частини п'ятої](#) статті 58 Закону України «Про освіту» та/або ті, які пройшли педагогічну інтернатуру в установленому законодавством порядку, для продовження роботи на цих посадах атестуються упродовж другого року роботи, але не раніше ніж через один рік після призначення на посаду.

16. Якщо строки, визначені цим Положенням, припадають на вихідний, неробочий, святковий день, то відповідний строк починається з першого за ним робочого дня. У випадку настання обставин, що об'єктивно унеможливають діяльність атестаційної комісії або педагогічних працівників, які атестуються, та перешкоджають проведенню атестації, перебіг строків проведення атестації, встановлених цим Положенням, припиняється на час дії таких обставин і відновлюється після припинення обставин, що стали перешкодою для проведення атестації.

17. Не допускається створення перешкод для проходження педагогічним працівником атестації, необгрунтована відмова у присвоєнні (підтвердженні) кваліфікаційної категорії, педагогічного звання та встановленні тарифного розряду.

II. Створення, склад та повноваження атестаційних комісій

1. Для атестації педагогічних працівників щорічно не пізніше 20 вересня створюються атестаційні комісії.

Атестаційні комісії I рівня створюються в закладах освіти, відокремлених структурних підрозділах, у яких працює більше 15 педагогічних працівників.

Атестаційні комісії II рівня створюються в органах управління у сфері освіти сільських, селищних, міських рад, закладах професійної (професійно-технічної) освіти, фахової передвищої та вищої освіти, які мають відокремлені структурні підрозділи.

Атестаційні комісії III рівня створюються в Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, органах управління у сфері освіти обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Центральні органи виконавчої влади, у сфері управління яких перебувають заклади освіти, можуть створювати власні атестаційні комісії II-III рівнів.

У разі відсутності таких атестаційних комісій їхні функції, визначені цим Положенням, виконують атестаційні комісії II-III рівнів органів управління у сфері освіти за місцезнаходженням суб'єктів освітньої діяльності.

2. Атестаційні комісії створюються наказом керівника закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу, органу управління у сфері освіти, у якому визначається персональний склад атестаційної комісії, призначаються голова та секретар атестаційної комісії. Кількість членів атестаційної комісії не може бути менше ніж п'ять осіб.

До роботи атестаційної комісії залучаються представники первинних або територіальних профспілкових організацій (до 2 осіб за згодою) із правом голосу.

Представники профспілкових організацій за згодою залучаються до роботи головою атестаційної комісії відповідно до рішення уповноваженого профспілкового органу (за наявності у закладі освіти) або на територіальному рівні декількох профспілкових організацій - за рішенням спільного представницького органу профспілок.

До роботи атестаційної комісії не може бути залучена особа, яка відповідно до [Закону України](#) «Про запобігання корупції» є близькою особою педагогічного працівника, який атестується, або є особою, яка може мати конфлікт інтересів.

3. Головою атестаційної комісії I рівня є керівник (заступник керівника) закладу освіти, структурного підрозділу.

Головою атестаційної комісії II, III рівня є керівник (заступник керівника) органу управління у сфері освіти, закладу вищої освіти, який має відокремлені структурні підрозділи, що забезпечують здобуття загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти.

У випадку відсутності голови атестаційної комісії атестаційна комісія має обрати головуючим іншого члена атестаційної комісії, крім її секретаря.

Керівник (заступник керівника) закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу, органу управління у сфері освіти не можуть головувати на засіданні атестаційної комісії у разі проходження ними атестації відповідно до цього Положення.

У такому разі на засіданні атестаційної комісії члени атестаційної комісії обирають особу, яка виконує обов'язки голови атестаційної комісії, визначені пунктом 5 цього 7 розділу, повноваження якої поширюються на роботу атестаційної комісії до завершення атестації керівника (заступника керівника) закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу, органу управління у сфері освіти, визначеного головою відповідної атестаційної комісії.

4. Атестаційна комісія є повноважною за умови присутності на її засіданні не менше двох третин від її складу. Рішення атестаційної комісії приймають шляхом голосування простою

більшістю голосів. У разі рівного розподілу голосів «за» і «проти» атестаційна комісія приймає рішення в інтересах педагогічного працівника, який атестується.

Особи, які входять до складу атестаційної комісії, не беруть участі в голосуванні щодо себе у разі проходження ними атестації відповідно до пункту 3 цього розділу.

Порядок голосування (відкрито чи таємно) визначається на засіданні атестаційної комісії та фіксується в протоколі.

5. Голова атестаційної комісії проводить засідання атестаційної комісії, бере участь у голосуванні під час прийняття рішень атестаційної комісії, підписує протоколи засідань атестаційної комісії та атестаційні листи.

За наявності обставин, які об'єктивно унеможливають проведення засідання комісії очно (воєнний стан, надзвичайна ситуація, карантинні обмеження тощо), голова атестаційної комісії може прийняти рішення про проведення засідання в режимі відеоконференцз'язку.

6. Секретар атестаційної комісії:

приймає, реєструє та зберігає документи, подані педагогічними працівниками; до розгляду та під час розгляду їх атестаційною комісією;

організовує роботу атестаційної комісії, веде та підписує протоколи засідань атестаційної комісії;

оформлює та підписує атестаційні листи;

повідомляє педагогічним працівникам про місце і час проведення засідання атестаційної комісії (у разі запрошення педагогічних працівників на засідання);

забезпечує оприлюднення інформації про діяльність атестаційної комісії шляхом розміщення її на офіційному вебсайті закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу, органу управління у сфері освіти.

7. Атестаційна комісія I рівня розглядає документи, подані педагогічними працівниками (крім керівників) закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу, встановлює їх відповідність вимогам законодавства та вживає заходів щодо перевірки їх достовірності (за потреби).

Атестаційна комісія I рівня приймає рішення про:

відповідність (невідповідність) педагогічних працівників закладу освіти, структурного підрозділу займаним посадам;

присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій і педагогічних звань або про відмову в такому присвоєнні (підтвердженні).

8. Атестаційна комісія II рівня:

розглядає документи, подані педагогічними працівниками закладів освіти, зокрема керівниками підпорядкованих закладів освіти, відокремлених структурних підрозділів, встановлює їх відповідність вимогам законодавства та вживає заходів щодо перевірки їх достовірності (за потреби);

атестує педагогічних працівників закладів освіти, у яких працює менше 15 педагогічних працівників;

розглядає апеляції на рішення атестаційних комісій I рівня.

Атестаційна комісія II рівня приймає рішення про:

відповідність (невідповідність) педагогічних працівників підпорядкованих закладів освіти, відокремлених структурних підрозділів (в яких працює менше 15 педагогічних працівників), займаним посадам;

присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій і педагогічних звань або про відмову в такому присвоєнні (підтвердженні);

відповідність (невідповідність) керівників підпорядкованих закладів освіти, відокремлених структурних підрозділів займаним посадам;

присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій і педагогічних звань або про відмову в такому присвоєнні (підтвердженні) керівникам підпорядкованих закладів освіти, відокремлених структурних підрозділів, які викладають навчальні предмети (інтегровані курси).

9. Атестаційна комісія III рівня:

розглядає документи, подані керівниками закладів освіти, підпорядкованих Міністерству освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям, встановлює їх відповідність вимогам законодавства та вживає заходів щодо перевірки їх достовірності (за потреби);

розглядає апеляції на рішення:

атестаційних комісій I рівня закладів освіти підпорядкованих Міністерству освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям;

атестаційних комісій II рівня щодо встановлення відповідності (невідповідності) педагогічних працівників, зокрема керівників, закладів освіти займаним посадам, присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій і педагогічних звань або про відмову в такому присвоєнні (підтвердженні).

Атестаційна комісія III рівня приймає рішення про:

відповідність (невідповідність) керівників підпорядкованих закладів освіти, відокремлених структурних підрозділів займаним посадам та присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій;

присвоєння (підтвердження) педагогічних звань або про відмову в такому присвоєнні (підтвердженні) керівникам закладів освіти, підпорядкованих Міністерству освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям.

10. У разі відмови у присвоєнні (підтвердженні наявної) кваліфікаційної категорії «спеціаліст першої категорії» чи «спеціаліст вищої категорії» і присвоєнні (підтвердженні) відповідної нижчої кваліфікаційної категорії атестаційною комісією приймається рішення про відмову у присвоєнні та/або підтвердженні раніше присвоєного педагогічного звання.

III. Порядок проведення атестації

1. Для проведення чергової атестації атестаційні комісії до 10 жовтня поточного року повинні:

скласти і затвердити список педагогічних працівників, які підлягають черговій атестації в наступному календарному році, строки проведення їх атестації та графік проведення засідань атестаційної комісії;

визначити строк та адресу електронної пошти для подання педагогічними працівниками документів (у разі подання в електронній формі).

У випадку відсутності педагогічного працівника, який підлягає черговій атестації у списку, за його заявою, поданою не пізніше 20 грудня поточного календарного року, атестаційна комісія включає його до списків педагогічних працівників, які підлягають черговій атестації.

2. Для проведення позачергової атестації до 20 грудня до атестаційної комісії подається заява за формою, наведеною в [додатку 1](#) до цього Положення.

Атестаційна комісія затверджує окремий список педагогічних працівників, які підлягають позачерговій атестації, визначає строки проведення їх атестації, подання ними документів та у разі потреби може внести зміни до графіка своїх засідань.

3. За наявності обставин, що унеможливають діяльність атестаційної комісії або педагогічних працівників, які атестуються, та перешкоджають проведенню атестації, перебіг строків проведення атестації, встановлених цим Положенням, припиняється і відновлюється після усунення обставин, що стали перешкодою для проведення атестації.

4. Інформація, визначена пунктами 1, 2 цього розділу, оприлюднюється на вебсайті закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу, органу управління у сфері освіти не пізніше п'яти робочих днів з дня прийняття рішення відповідною атестаційною комісією.

Протягом п'яти робочих днів з дня оприлюднення інформації педагогічний працівник, який атестується, може подати до атестаційної комісії документи, що, на його думку, свідчать про педагогічну майстерність та/або професійні досягнення.

Документи, які зберігаються в особовій справі педагогічного працівника, не подаються до атестаційної комісії, яка створена в суб'єкті освітньої діяльності, відокремленому структурному підрозділі, органі управління у сфері освіти, у якому зберігається особова справа.

5. Педагогічний працівник, який атестується, може подати до відповідної атестаційної комісії документи в паперовій або електронній формі. Електронний варіант документів (формат РВЕ, кожен документ в окремому файлі) надсилається на адресу електронної пошти для подання педагогічними працівниками документів в електронній формі з підтвердженням про отримання.

Документи, подані до атестаційної комісії, реєструються секретарем атестаційної комісії. Забороняється безпідставно відмовляти педагогічному працівнику в прийнятті документів, які відповідають вимогам, зазначеним у цьому пункті.

6. Атестаційна комісія розглядає документи педагогічних працівників, які атестуються, за потреби перевіряє їхню достовірність, встановлює дотримання вимог [пунктів 8, 9](#) розділу I цього Положення, а також оцінює професійні компетентності педагогічного працівника з урахуванням його посадових обов'язків і вимог професійного стандарту (за наявності).

Для належного оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника атестаційна комісія може прийняти рішення про вивчення практичного досвіду його роботи. У такому випадку атестаційна комісія має визначити зі складу членів атестаційної комісії членів, які аналізуватимуть практичний досвід роботи педагогічного працівника, а також затвердити графік заходів з його проведення.

Рішення про результати атестації педагогічних працівників приймаються атестаційними комісіями:

I рівня - не пізніше 01 квітня;

II-III рівня - не пізніше 25 квітня.

7. У разі тимчасової непрацездатності педагогічного працівника, який атестується, або настання інших обставин, що не залежать від його волі та перешкоджають проходженню ним атестації, проведення атестації або окремих засідань атестаційної комісії має бути перенесено

за рішенням відповідної атестаційної комісії до припинення таких обставин, але не більше ніж на один рік. У такому випадку за педагогічним працівником зберігається раніше присвоєна кваліфікаційна категорія (педагогічне звання) до проходження ним атестації у порядку, визначеному цим Положенням.

8. Атестаційна комісія може запросити педагогічного працівника на своє засідання у разі виникнення до нього питань, зокрема пов'язаних з поданими ним документами.

Запрошення на засідання атестаційної комісії підписує голова атестаційної комісії та не пізніше п'яти робочих днів до дня проведення засідання вручається секретарем атестаційної комісії педагогічному працівникові під підпис або надсилається в сканованому вигляді на адресу електронної пошти (у разі наявності, з підтвердженням отримання). Запрошення педагогічного працівника на засідання атестаційної комісії II чи III рівня надсилається також на електронну адресу відповідного закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу у сканованому вигляді (з підтвердженням отримання).

9. Педагогічний працівник може бути присутнім на засіданні атестаційної комісії під час розгляду питань, що стосуються його атестації, в тому числі в режимі відеоконференцз'язку. У разі неявки педагогічного працівника, запрошеного в установленому порядку на засідання атестаційної комісії, атестаційна комісія, за наявності обставин, визначених у пункті 7 цього розділу, проводить засідання за відсутності педагогічного працівника.

Представники педагогічних працівників можуть представляти їх інтереси на засіданнях атестаційних комісій за письмовою довіреністю чи договором доручення, оформленими відповідно до вимог законодавства, а особа такого представника має бути встановлена секретарем відповідної атестаційної комісії згідно з документом, що посвідчує особу.

10. Засідання атестаційної комісії оформлюються протоколом за формою, наведеною в [додатку 2](#) до цього Положення.

11. На підставі рішення атестаційної комісії секретар оформляє атестаційний лист за формою згідно з [Додатком 3](#) до цього Положення, у якому фіксується результат атестації педагогічного працівника.

У випадку проведення одночасної (в межах однієї процедури) атестації педагогічного працівника з двох і більше навчальних предметів (інтегрованих курсів, дисциплін), які ним викладаються, видається один атестаційний лист, що має містити інформацію про результати атестації за кожним із таких навчальних предметів (інтегрованих курсів, дисциплін).

Атестаційний лист оформляється у двох примірниках, які підписують голова (головуючий на засіданні) атестаційної комісії та секретар. Перший примірник атестаційного листа упродовж трьох робочих днів з дати прийняття відповідного рішення атестаційної комісії видається педагогічному працівнику під підпис та/або надсилається у сканованому вигляді на його електронну адресу (з підтвердження отримання), другий - додається до його особової справи.

Педагогічний працівник з власної ініціативи може особисто отримати свій примірник атестаційного листа у секретаря відповідної атестаційної комісії під підпис.

За заявою педагогічного працівника оригінал атестаційного листа може бути відправлено поштою з повідомленням про вручення.

12. Рішення атестаційної комісії I рівня про результати атестації доводиться до відома педагогічного працівника шляхом видання йому атестаційного листа (надсилання на електронну адресу в сканованому вигляді) у порядку та строки, визначені у пункті 11 цього розділу.

Рішення атестаційної комісії II, III рівня про результати атестації не пізніше ніж через сім робочих днів з дати його прийняття доводиться до відома керівника відповідного закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу за місцем роботи педагогічного працівника

шляхом подання (надсилання) витягу з протоколу її засідання та атестаційного листа на електронну адресу закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу у сканованому вигляді, а у разі її відсутності - поштовим відправленням із повідомленням про вручення.

13. Другі примірники атестаційних листів зберігаються відповідно до [Переліку типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів](#), затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 12 квітня 2012 року № 578/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17 квітня 2012 року за № 571/20884.

Атестаційні листи та копії документів про підвищення кваліфікації педагогічного працівника зберігаються в особовій справі педагогічного працівника.

14. Рішення атестаційної комісії є підставою для видання (не пізніше трьох робочих днів з дня отримання документів, зазначених у пункті 12 цього розділу) відповідного наказу керівником закладу освіти, відокремленого структурного підрозділу. Педагогічні працівники повинні бути ознайомлені з наказом упродовж трьох робочих днів із дати його видання підпис.

Наказ за результатами атестації упродовж трьох робочих днів із дня його прийняття має бути поданий до бухгалтерії закладу освіти, де працює педагогічний працівник, чи до централізованої бухгалтерії, що здійснює бухгалтерський облік відповідного закладу освіти, для нарахування заробітної плати та проведення відповідного Перерахунку. Оплата праці з урахуванням результатів атестації проводиться з дати видання наказу за результатами атестації.

IV. Оскарження рішень атестаційних комісій

1. У разі незгоди педагогічного працівника з рішеннями атестаційних комісій I чи II рівнів він має право оскаржити таке рішення шляхом подання апеляції до відповідної атестаційної комісії вищого рівня упродовж семи робочих днів з дати отримання педагогічним працівником атестаційного листа (особисто або на електронну адресу).

2. Апеляція подається шляхом направлення апеляційної заяви, оформленої згідно з [додатком 4](#) до цього Положення.

До апеляційної заяви додаються копія атестаційного листа, виданого атестаційною комісією, рішення якої оскаржується, копії документів, що подавалися педагогічним працівником до атестаційної комісії, рішення якої оскаржується (у разі їхнього подання).

3. Апеляційна заява з додатками подається у паперовій та/або електронній формі на визначену атестаційною комісією адресу електронної пошти (з підтвердженням отримання) у сканованому вигляді (формат РОБ, кожен документ - окремим файлом). Документи, подані до атестаційної комісії, реєструються та зберігаються секретарем атестаційної комісії.

4. Атестаційна комісія має розглянути апеляційну заяву та прийняти рішення протягом 15 робочих днів з дати її надходження. Під час розгляду апеляційної заяви педагогічного працівника у роботі атестаційної комісії не може брати участь особа, яка брала участь у прийнятті рішення, що оскаржується.

Атестаційна комісія за результатами розгляду апеляції приймає рішення про:

1) відповідність педагогічного працівника займаній посаді, підтвердження раніше присвоєної кваліфікаційної категорії та/або педагогічного звання та скасування рішення атестаційної комісії нижчого рівня;

2) присвоєння педагогічному працівнику наступної кваліфікаційної категорії та/або педагогічного звання та скасування рішення атестаційної комісії нижчого рівня;

3) залишення рішення атестаційної комісії нижчого рівня без змін, а апеляцію без задоволення.

5. Рішення про результати розгляду апеляції оформлюється протоколом, який підписують голова та секретар атестаційної комісії. Витяг з цього протоколу, оформлений згідно з [додатком 5](#) до цього Положення, протягом трьох робочих днів з дати прийняття відповідного рішення надсилається педагогічному працівнику та до відповідного закладу освіти електронною поштою у сканованому вигляді (з підтвердженням отримання), а у разі відсутності відповідної адреси електронної пошти - поштовим відправленням з повідомленням про вручення.

Керівник закладу освіти упродовж трьох робочих днів з дати отримання витягу з протоколу про результати розгляду апеляції, за результатами якої педагогічному працівникові було присвоєно (підтверджено) кваліфікаційну категорію, відповідне педагогічне звання, має видати відповідний наказ та ознайомити з ним педагогічного працівника під підпис.

Наказ керівника має бути поданий до бухгалтерії закладу освіти чи до централізованої бухгалтерії, що здійснює бухгалтерський облік відповідного закладу освіти, для нарахування заробітної плати та проведення відповідного перерахунку з дати прийняття рішення атестаційною комісією про присвоєння наступної кваліфікаційної категорії або присвоєння педагогічного звання.

6. У разі незгоди педагогічного працівника з рішенням атестаційної комісії вищого рівня щодо розгляду апеляційної заяви, він має право оскаржити таке рішення до суду в установленому законодавством порядку.

7. Рішення атестаційної комісії може бути підставою для звільнення педагогічного працівника з роботи у встановленому законодавством порядку. Наказ про звільнення або переведення працівника за його згодою на іншу роботу за результатами атестації видається лише після розгляду його апеляції (у разі подання) атестаційними комісіями вищого рівня з дотриманням законодавства про працю. Розірвання трудового договору за таких умов допускається у разі, якщо неможливо перевести працівника за його згодою на іншу роботу, яка відповідає його кваліфікації, у тому самому закладі освіти.

<p>Генеральний директор директорату дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти</p>	<p>О. Єресько</p>
---	--------------------------

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

від 06.02.08 № 1/9-61

від _____ на № _____

Міністерство освіти і науки Автономної
Республіки Крим, управління освіти і
науки обласних, Київської та
Севастопольської міських державних
адміністрацій
Інститути післядипломної педагогічної
освіти
Загальноосвітні навчальні заклади

Міністерство освіти і науки України надсилає для практичного використання методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Додаток на 8 стор.

Заступник міністра

П.Б. Полянський

Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів

Навчальні екскурсії та навчальна практика є обов'язковими та необхідними складовими навчально-виховного процесу. Вони передбачають створення умов для наближення змісту навчальних предметів до реального життя, спостереження та дослідження учнями явищ природи і процесів життєдіяльності суспільства, розширення світогляду школярів, формування в них життєво необхідних компетенцій, посилення практичної та професійно-орієнтаційної спрямованості навчально-виховного процесу.

Статтею 16 Закону України "Про загальну середню освіту" врегульовано тривалість навчального року в загальноосвітніх навчальних закладах: I ступеня - не менш як 175 робочих днів, II-III ступенів - 190 робочих днів.

Структура навчального року включає орієнтовно 35 тижнів академічних занять та час на проведення навчальних екскурсій і навчальної практики, державної підсумкової атестації. Навчальні екскурсії проводяться для учнів 1-4 класів протягом 4 днів тривалістю не більше 3 академічних годин на день; навчальна практика та екскурсії для учнів 5-8-х і 10-х класів проводяться протягом 10 днів: у 5-6-х класах - по 3 академічні години на день, у 7-8 класах - по 4 академічні години, у 10-х класах - по 5 академічних годин на день. Необхідною умовою організації навчальних екскурсій і навчальної практики є дотримання санітарно-гігієнічних вимог та техніки безпеки.

Зміст та форми організації навчальних екскурсій і навчальної практики, а також час їх проведення, визначаються адміністрацією навчального закладу. Керівникам загальноосвітніх навчальних закладів дозволяється вносити корективи до термінів організації навчальних екскурсій і практики з урахуванням місцевих умов, специфіки навчального процесу та профілю навчальних закладів, потреб виробництва та інших чинників (зокрема, надолуження виконання навчальних програм у зв'язку з вимушеним призупиненням навчальних занять тощо). При цьому залишається незмінною загальна тривалість навчального року.

Навчальні екскурсії організовуються з метою формування в учнів уміння спостерігати за навколишнім світом, сприяння розвитку наукового мислення, інтересу до вивченого матеріалу, ознайомлення з культурно-суспільним надбанням нашого народу та людства, національними традиціями. При виборі об'єктів для проведення екскурсій слід враховувати Перелік комплексних навчально-тематичних екскурсій з учнівською та студентською молоддю "Моя країна – Україна", визначених краєзнавчих, географічних, етнографічних та історичних об'єктів і туристсько-краєзнавчих екскурсійних маршрутів, що затверджено наказом Міністерства освіти і науки від 06.04.2006 № 286.

Екскурсії з учнями загальноосвітніх навчальних закладів можуть мати різну дидактичну мету та об'єкти. Екскурсії можуть бути випереджувальними і проводитися напередодні вивчення нової теми; тематичними - для поліпшення розуміння учнями певної теми або розділу; комплексними, що охоплюють широке коло питань основ наук і проводяться наприкінці вивчення розділу або навчального року з метою узагальнення знань та вмінь.

До початку проведення кожної екскурсії вчителю слід добре вивчити об'єкт, ознайомитися зі спеціальною літературою за темою екскурсії, правильно спланувати її проведення. У плані проведення екскурсії слід передбачити мету та дидактичні завдання, послідовність огляду екскурсійного об'єкту, завдання для учнів (спільні, групові або індивідуальні), використання екскурсійного матеріалу для подальшої роботи тощо. Проведення екскурсій може здійснюватися як професійним екскурсоводом, так і безпосередньо вчителем.

Напередодні екскурсії вчитель має ознайомити школярів із планом її проведення, поставити ряд запитань, відповіді на які учні повинні дізнатися під час огляду. З метою

підвищення зацікавленості школярів екскурсією, сприяння розвитку в них ініціативи та самостійності можна запропонувати індивідуальні та групові завдання щодо вивчення окремих об'єктів, складання задач, збирання колекційного матеріалу, підготовки звітних матеріалів. Обов'язковою умовою проведення екскурсії є цільовий інструктаж учнів з техніки безпеки, правил поведінки під час переходу чи проїзду до місця екскурсії та її проведення відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти України від 01.08.2001 № 563 і зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 20 листопада 2001 р. за № 969/6160.

Під час огляду екскурсійних об'єктів учні повинні спостерігати, робити замальовки, записувати необхідні відомості тощо.

Підбиття підсумків екскурсій може здійснюватися залежно від віку школярів у різних формах:

бесіди, під час якої вчитель з'ясовує враження учнів від об'єкта, обговорює найважливіші етапи екскурсії,

конференції – під час якої учні звітують щодо виконання запропонованих раніше завдань (проектів),

диспуту, під час якого учні висловлюють власну позицію щодо побаченого та почутого; виставки колекцій, стіннівок, малюнків, альбомів тощо.

Якщо екскурсію передбачено змістом навчальної програми, то вона обліковується на відповідних сторінках навчальних предметів класного журналу та може оцінюватися вчителем.

Усі інші навчальні екскурсії, їх зміст і дата проведення обліковуються в класних журналах на спеціально відведених сторінках. Якщо тривалість навчальної екскурсії визначено більше однієї академічної години, то під час обліку в журналі поруч з тематикою екскурсії вказується в дужках відповідна кількість годин. Оцінювання навчальних досягнень учнів за результатами таких екскурсій здійснюється на розсуд учителя.

Проведення **навчальної практики** в основній та старшій школі спрямоване на розвиток пізнавальної діяльності учнів, залучення їх до пошукової роботи, поглиблення та систематизацію знань, умінь і навичок школярів, усвідомлення практичної складової навчальних курсів, формування міжпредметних зв'язків тощо.

Методика проведення навчальної практики включає такі етапи:

1. Підготовчий, під час якого учні знайомляться з метою та формами проведення навчальної практики, отримують завдання та вимоги щодо представлення результатів проведеної роботи, інструктуються з правил техніки безпеки;

2. Змістовно-організаційний, під час якого відбувається навчальна діяльність, що передбачена планом проходження практики;

3. Підсумковий, під час якого проводиться звітування учнів щодо проведеної роботи, перевірка набутих знань і вмінь, підбиття підсумків навчальної практики.

Залежно від місцевих умов та специфіки навчального процесу навчальна практика частково або повністю може проводитися під час навчальних занять.

У загальноосвітніх навчальних закладах сільської місцевості, що мають навчально-дослідні ділянки та підсобні господарства, за виробничої потреби дозволяється за погодженням з відповідним органом управління освітою перенесення навчальної практики.

Робота на навчально-дослідних ділянках учнів загальноосвітніх навчальних закладів організовується відповідно до Положення про навчально-дослідну земельну ділянку загальноосвітніх шкіл та позашкільних навчально-виховних закладів і Положення про учнівське лісництво загальноосвітніх шкіл та позашкільних навчально-виховних закладів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01.11.1995 №307 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України від 29.05.1996 № 256/1281.

Наказом директора загальноосвітнього навчального закладу затверджуються графік проведення навчальної практики, особливості її оцінювання та відповідальні особи. З урахуванням змісту навчальних програм, профільності навчального закладу та характеру

практики для здійснення навчальної діяльності залучаються педагогічні працівники в межах їхньої річної тарифікації.

У загальноосвітніх навчальних закладах з професійним навчанням та міжшкільних навчально-виробничих комбінатах навчально-виробнича практика проводиться згідно з програмами профільних дисциплін. У вечірніх (змінних) школах навчальна практика запроваджується лише для учнівської молоді, яка не працює.

Особливого значення навчальна практика набуває в умовах профільного навчання. Організація діяльності школярів під час проведення навчальної практики повинна бути орієнтована на допрофільну підготовку, реалізацію індивідуального підходу до учнів, поглиблення теоретичної та практичної складових профільних навчальних дисциплін.

Форми організації навчальної практики можуть бути різними залежно від її змісту, постійного чи тимчасового характеру роботи, матеріально-технічного оснащення, віку, підготовки учнів, кліматичних та інших особливостей. До них можна віднести такі види занять: курси за вибором, практикуми, комплексні заняття міжпредметного характеру, конкурси та змагання, заняття за інтерактивними методиками, презентації науково-дослідних проектів, наукові конференції, екскурсії, експедиції, військово-польові збори юнаків тощо.

Години, відведені на навчальну практику, можна використовувати для реалізації практичної частини навчальних програм предметів навчального плану, зокрема проведення комплексних практикумів з біології, фізики, хімії, інформатики, практичних занять на місцевості з геометрії та географії, конструювання приладів та обладнання навчальних кабінетів, спортивних майданчиків, занять у виробничих майстернях, на навчально-дослідних ділянках тощо. На заняттях учні залучаються до роботи з різноманітними об'єктами: лабораторним та демонстраційним обладнанням, природними об'єктами, різноманітною навчальною та довідковою літературою, наочністю (таблиці, карти, атласи, колекції тощо), комп'ютерами, пошуковими системами (каталоги, мережа Інтернет) тощо. Це дає можливість школярам використовувати набуті знання й уміння для пошуку вирішення проблем у змінній ситуації, бачити нові можливості застосування об'єктів, підвищити вмотивованість навчання, розвинути навички самостійної роботи. Такі види навчальної діяльності оцінюються обов'язково. Можливим є окреме оцінювання навчальної практики з різних предметів.

Залежно від видів навчальної діяльності під час проведення навчальної практики форми звітних матеріалів можуть подаватися у вигляді: звітів про проведену роботу, результатів практичних робіт, презентацій наукових проектів, щоденників спостережень, виготовлених виробів або обладнання, наочностей (гербаріїв, колекцій, добірки матеріалів, рефератів, стіннівок та ін.), розроблених схем та макетів, комп'ютерних програм тощо.

Зміст і дата проведення занять навчальної практики обліковується в класних журналах на окремих, спеціально відведених сторінках.

Оцінка за навчальну практику виставляється в класному журналі та окремим рядком у таблиці успішності.

Нижче наводиться орієнтовний перелік тематики навчальних екскурсій, практичних занять та можливих видів навчальної практики учнів, який може бути змінений або доповнений загальноосвітніми навчальними закладами.

Орієнтовна тематика екскурсій, практичних занять та навчальної практики

1 клас
Екскурсія до бібліотеки (шкільної, міської чи сільської). Екскурсії: "Спостереження за явищами природи. Правила поведінки в природі"; «Ознайомлення з народними обрядами». Екскурсія до фізкультурно-оздоровчого комплексу та практичне заняття «Знайомство зі спеціальним спортивним обладнанням та особливості його використання. Змагання, дитячі спортивні ігри». Екскурсія: Дорога до школи (до дитячої поліклініки, до бібліотеки, до театру тощо). Особливості пересування та дотримання техніки безпеки.
2 клас

<p>Експедиція до бібліотеки (шкільної, міської чи сільської). Зустріч з місцевим письменником. Популяризація дитячої книги.</p> <p>Експедиція до лісу, парку: "Природа навколо нас".</p> <p>Експедиція до театру (кінотеатру): перегляд вистави, кінофільму з наступним обговоренням.</p> <p>Експедиція до фізкультурно-оздоровчого комплексу (стадіону)</p> <p>Експедиція містом (селищем). Пішохідні переходи. Повторення правил дорожнього руху.</p>
3 клас
<p>Експедиція: "Спостереження за природою і працею людей своєї місцевості". Відображення вражень у різних видах і формах мистецтва.</p> <p>Практичні заняття та ігри з Правил дорожнього руху на спеціально розміченому майданчику або на вулиці.</p> <p>Експедиція: рельєфний дизайн місцевості рідного краю. Штучний та природний дизайни.</p> <p>Робота на пришкольній ділянці. Догляд за кімнатними, городніми рослинами.</p>
4 клас
<p>Експедиція: "Спостереження за рослинами, тваринами, погодними умовами свого краю".</p> <p>Експедиція до краєзнавчого музею, художньої виставки, творчої майстерні митця. Народні ремесла України.</p> <p>Експедиція до аптеки.</p> <p>Робота на пришкольній ділянці. Догляд за кімнатними, городніми рослинами</p> <p>Заготівлення у лісі, парку, полі природних матеріалів для художніх виробів на уроках трудового навчання.</p> <p>Ігри та заняття з повторення правил безпечної поведінки учнів на вулицях і дорогах.</p>
5 клас
<p>Експедиція літературними стежинами, до літературного музею.</p> <p>Експедиції «Умови існування рослин і тварин нашого краю», «Вода в природі, її стани і значення».</p> <p>Експедиція до краєзнавчого музею.</p> <p>Експедиція в місцевий музей мистецтв.</p> <p>Експедиції до планетарію, обсерваторії «Міфологічні герої на карті зоряного неба», «Місяць – супутник Землі», «Сонячна система», «Сонце – найближча зоря»;</p> <p>Експедиція на підприємство легкої промисловості.</p> <p>Практичні заняття: «Природа рідного краю», «Природні явища навколо нас»; «Вивчення і відтворення елементів обрядових свят (пісень, хороводів, вертепів тощо) з урахуванням регіональних особливостей; місцевих традицій»; «Повторимо правила дорожнього руху».</p>
6 клас
<p>Експедиції: відвідування музичних театрів, філармоній, концертних залів (з відображенням своїх вражень у різних формах).</p> <p>Експедиція: декоративно-ужиткове мистецтво: "В майстерні митця".</p>

Експерсії: «Археологічні пам'ятки рідного краю», «Пам'ятки Трипільської культури», «Міста-держави Північного Причорномор'я»;
Експерсії: «Осінні явища в житті рослин. Пристосованість рослин до середовища існування», «Зимові явища в житті рослин», «Весняні явища в житті рослин. Пристосованість рослин до середовища існування», «Знайомство з квітковими рослинами», «Розпізнання найпоширеніших бур'янів, кормових і лікарських рослин»;
Експерсія на підприємство харчової промисловості.
Практичні заняття: конкурси «Знавець рідної мови», художнє читання
Систематизація матеріалів з літератури рідного краю. Бібліотечна година.
Практичне заняття: творчі конкурси з музичного та образотворчого мистецтва.
Практичні заняття: «Ознайомлення з компонентами природи своєї місцевості», «Ґрунт і рослини», «Орієнтування на місцевості», "Окомірне знімання з планшетом невеликої території"; "Спостереження за погодою і опрацювання зібраних матеріалів".
Практичне заняття: «Повторимо правила дорожнього руху».

7 клас

Експерсія «Літературними стежками»; «Пам'ятки середньовічної культури»;
Експерсії: «Квітково-декоративні рослини», «Бур'яни, їх морфолого-біологічні особливості», «Рослини водойм і прибережжя», «Водорості, мохи, гриби, лишайники вашої місцевості», «Різноманітність рослинного світу»;
Експерсія в ліс. Ознайомлення з різноманітністю комах, знайомство з голосами птахів, вивчення слідів ссавців. Вивчення взаємозв'язків компонентів природи. Експерсія на луки або в степ. Ознайомлення з різноманітністю комах та хребетних тварин.
Експерсія на поле. Ознайомлення з комахами-шкідниками сільськогосподарських рослин. Вивчення впливу людської діяльності на природу.
Експерсії «Фізика навколо нас», «Оптичні явища в природі».
Експерсії на місцеві виробництва з питань енергозбереження.
Експерсія на деревообробне підприємство.
Експерсія – похід з метою ознайомлення з природою рідного краю.
Творчі конкурси з музичного та образотворчого мистецтва на тему «Історія та культура рідного краю».
Практичні заняття: «Фенологічні спостереження за ранньоквітучими рослинами», «Складання гербарію з бур'янових і кормових рослин»; «Збір та систематизація матеріалів з історії та культури рідного краю»; «Збір та запис народних пісень»;
Географічний вечір або КВК "Материки планети".
Фізичний вечір або КВК Видатні вчені України, рідного краю».
Практичне заняття: «Повторимо правила дорожнього руху».

8 клас

Фольклорна експедиція.
Етнографічна експедиція «Шевченкознавство в ріднім краї» (збір матеріалів).
Оформлення шкільних навчальних кабінетів, музеїв.
Експерсія "Тої слави козацької повік не забудеш".
Експерсія до місцевої лікарні (травматологічний пункт, пункт переливання крові, лабораторія).
Експерсія з метою збирання колекції місцевих гірських порід або вивчення особливостей їх видобутку у місцевому кар'єрі.
Практичне заняття (ділова гра): "Прогноз погоди на наступні три дні".
Практичне заняття (ділова гра): "Проблеми раціонального природокористування в Україні".
Експерсія до аптеки (ознайомлення з приготуванням розчинів різної концентрації, використання хімічних речовин як лікувальних засобів тощо).
Експерсія на м'ясопродуктні підприємства (ознайомлення з процесами визначення кислотності, засолування тощо).
Експерсії на виробництво: ознайомлення з електровимірювальними приладами, основними технологічними процесами;

Відвідування виставки майстрів народної художньої творчості.
Екскурсія – похід з метою ознайомлення з святинями, осередками культури рідного краю.
Екскурсія на місцеві підприємства з питань енергозбереження.
Екскурсії до професійно – технічних навчальних закладів.
Практичне заняття: «Повторимо правила дорожнього руху».

9 клас

Фольклорна експедиція (систематизація матеріалів).
Екскурсія по історичних місцях рідного краю
Практичні заняття: Реклама-презентація країн світу.
Екскурсія "Сезонні зміни в біогеоценозах", «Різноманітність і пристосованість організмів».
Екскурсія на місцевий хлібокомбінат.
Екскурсії на сільськогосподарське виробництво.
Екскурсії на селекційну станцію, місцеві сільськогосподарські виставки.
Екскурсії до військових навчальних закладів, до гарнізонів діючих військових частин.
Екскурсії до професійно – технічних та вищих навчальних закладів.
Практичні заняття з інформаційних технологій.
Відвідування виставки досягнень науково – технічної творчості.
Фізичний, хімічний та біологічний практикуми.
Навчально-виробнича практика відповідно до спеціалізації навчання за технологічним профілем.
Військово-польові збори юнаків.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ	
НАКАЗ	
25.09.2020 № 2205	
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 р. за № 1111/35394

Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти

{Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я
[№ 1984 від 20.09.2021](#)
[№ 1371 від 01.08.2022](#)}

Відповідно до [абзацу десятого](#) частини першої статті 1 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», [абзацу третього](#) підпункту 14 пункту 4 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 267 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 року № 90), **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити [Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти](#), що додається.
2. Визнати такими, що втратили чинність, [Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу, ДСанПіН 5.5.2.008-01](#), затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14 серпня 2001 року № 63.
3. Директорату громадського здоров'я та профілактики захворюваності (Руденко І.С.) забезпечити подання цього наказу в установленому законодавством порядку на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра охорони здоров'я України - головного державного санітарного лікаря України Ляшка В.К.
5. Цей наказ набирає чинності з 01 січня 2021 року.

Міністр	М. Степанов
ПОГОДЖЕНО: Т.в.о. Голови Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів Т.в.о. Голови Державної регуляторної служби України	О. Шевченко О. Мірошніченко

Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України	І. Петрашко
Міністр розвитку громад та територій України	О. Чернишов
Т.в.о. Міністра освіти і науки України	С. Шкарлет
Віцепрезидент Національної академії медичних наук України	Д. Заболотний
Уповноважений Верховної Ради України з прав людини	Л. Денісова

	ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства охорони здоров'я України 25 вересня 2020 року № 2205
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 р. за № 1111/35394

САНІТАРНИЙ РЕГЛАМЕНТ

для закладів загальної середньої освіти

І. Загальні положення

1. Цей Санітарний регламент визначає медичні вимоги безпеки (правила і норми) щодо освітнього середовища у всіх типах закладів загальної середньої освіти (далі - заклади освіти), а також структурних підрозділах інших юридичних осіб, що забезпечують здобуття загальної середньої освіти (крім спеціальних закладів освіти) усіх форм власності.

Вимоги цього Санітарного регламенту обов'язкові для врахування при влаштуванні і обладнанні приміщень закладів освіти, що будуються та експлуатуються.

2. У закладі освіти дозволяється використовувати матеріали, обладнання, устаткування, засоби, інвентар, витратні матеріали тощо, що відповідають вимогам [Закону України](#) «Про загальну безпечність нехарчової продукції», відповідних технічних регламентів та санітарного законодавства.

3. Учні, які проживають на відстані від закладу освіти понад 2 км, забезпечуються підвезенням у порядку, визначеному засновником (засновниками) закладу освіти відповідно до законодавства.

Підвезення організовується з попередньо визначеними зупинками. Відстань від місця проживання учнів до місця збору на зупинці не повинна перевищувати 500 м.

4. Засновник (засновники) закладу освіти забезпечує своєчасне проведення ремонтних робіт на території закладу освіти, приміщень та інженерних мереж закладу освіти; заходів з дезінфекції, дезінсекції, дератизації, вивезення снігу, побутових відходів, у тому числі люмінесцентних ламп, знятих з обліку обладнання та меблів, належне утримання території, у тому числі коронування дерев, очищення їх від пошкоджень, омели, видалення сухостійних дерев і чагарників і рослин, зазначених у [пункті 3](#) розділу II цього Санітарного регламенту.

5. Усі працівники закладів освіти, в тому числі працівники їдальні (харчоблоку), буфету повинні проходити обов'язкові профілактичні медичні огляди відповідно до законодавства, результати проходження яких вносяться до особистих медичних книжок ([форма первинної облікової документації № 1-ОМК](#) «Особиста медична книжка», затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21 лютого 2013 року № 150, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 23 квітня 2013 року за № 662/23194).

6. Особисті медичні книжки зберігаються у медичного працівника або в особи, яка визначена наказом керівника закладу освіти, як відповідальна за їх зберігання.

7. Керівник закладу освіти контролює наявність проходження попереднього та своєчасне проходження періодичних медичних оглядів працівниками закладу освіти у терміни, що передбачені законодавством України.

8. Працівники, у тому числі працівники їдальні (харчоблоку), буфету які своєчасно не пройшли обов'язковий медичний огляд, а також ті, що не ознайомлені з цим Санітарним регламентом, до роботи не допускаються.

9. Засновник (засновники) та керівник закладу освіти є відповідальними за дотримання вимог цього Санітарного регламенту.

10. Щоденний контроль за дотримання регламенту здійснюють керівник та медичний працівник закладу освіти (за його відсутності - особа (особи), яка визначена наказом керівника закладу освіти).

11. Здача в оренду території, будівель, приміщень, обладнання державних та комунальних закладів освіти підприємствам, установам, організаціям іншим юридичним та фізичним особам для використання не за освітнім призначенням, крім випадків передбачених законодавством, не дозволяється.

II. Санітарно-гігієнічні норми влаштування території

1. Вимоги до функціональних зон на ділянках закладів освіти наведені у ДБН В.2.2-3:2018 «Будинки і споруди. Заклади освіти», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 25 квітня 2018 року № 106 (далі - ДБН В.2.2-3:2018).

2. Спортивні майданчики повинні мати тверде покриття. Комбінований майданчик можна асфальтувати (бетонувати) або використовувати штучне покриття. Футбольне поле повинно мати трав'яне або штучне покриття.

Забороняється проводити заняття на зволожених майданчиках.

Ями для стрибків заповнюються чистим, без домішок, піском, який перед стрибками необхідно розпушити та вирівняти.

Майданчики для учнів 1-4 класів обладнуються тіньовими навісами або альтанками, ігровим та фізкультурно-спортивним обладнанням, що відповідає віковим особливостям учнів.

Стаціонарне фізкультурно-спортивне та ігрове обладнання повинно бути безпечним для здоров'я та життя користувачів, а його використання повинно відбуватися з дотриманням вимог безпеки життєдіяльності.

3. На території закладу освіти заборонені колючі дерева, кущі, рослини з отруйними властивостями відповідно до Переліку рослин, дерев, кущів з колючками, отруйними плодами, наведеним у [додатку 1](#) до цього Санітарного регламенту, а також гриби.

Територія закладу повинна бути огорожена.

4. Санітарне очищення території закладів освіти повинно здійснюватися відповідно до вимог Державних санітарних норм та правил утримання територій населених місць, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17 березня 2011 року № 145, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 05 квітня 2011 року за № 457/19195.

Для господарських потреб (стоянка автотранспорту, зберігання меблів, обладнання, макулатури, металобрухту, будівельних матеріалів тощо) дозволяється використовувати виключно господарську зону.

Територія закладу освіти повинна бути благоустроєна. Потрібно проводити своєчасне очищення від сухого листя й трави, косіння трави, обрізання гілок дерев та кущів, що затіняють вікна навчальних приміщень, очищення пішохідних доріжок, заїздів, майданчиків, дахів будівель від снігу та криги. Забороняється спалювати або закопувати сухе листя на території закладу освіти.

Конструкції покрівель повинні забезпечити організацію зливістоку з них та виключити можливість потрапляння води на край покрівлі. Для попередження утворення бурульок усі зливістоки з дахів та покрівель можуть обладнуватися системою підгіриву.

З метою попередження зсуву снігу або падіння бурульок, за відсутності дітей, інших учасників освітнього процесу та відвідувачів, з даху будівлі необхідно згрібати сніг та збивати бурульки, дотримуючись при цьому правил техніки безпеки. У разі неможливості термінової ліквідації загрози небезпечні місця огороджуються та вживаються заходи щодо недопущення до них дітей а також інших осіб (крім тих, що ліквідуватимуть відповідні загрози).

На території закладу освіти не допускається накопичення снігу та криги на пішохідних доріжках, заїздах, майданчиках.

На території закладу освіти не повинно бути бездомних тварин.

III. Гігієнічні вимоги до будівель та приміщень

1. Будівля закладу освіти повинна забезпечувати оптимальні умови для організації освітнього процесу. Кількість учнів закладу освіти (крім тих, які здобувають освіту за дистанційною формою, а також будь-якою з індивідуальних форм) не повинна перевищувати його проектну місткість.

2. Ганок будівлі закладу освіти повинен мати безпечне неслизьке покриття з рельєфним маркуванням, огороження і зручні поручні вздовж сходів та забезпечувати умови доступності будівлі.

Для очищення взуття від бруду перед входом у заклад освіти повинні бути встановлені скребачки, решітки, які необхідно очищати по мірі забруднення, але не рідше одного разу на день або після кожної навчальної зміни (у разі організації в закладі освіти змінного навчання).

3. Стіни та стеля усіх приміщень закладів освіти повинні бути без щілин, тріщин, деформацій, ознак ураження грибком.

Колір поверхні стелі, стін, меблів навчальних приміщень, фізкультурно-спортивних та інших приміщень, які використовуються в освітньому процесі, повинен бути не яскравих кольорів, допускається наявність яскравих елементів.

Усі матеріали, що використовуються для оздоблення приміщень закладу освіти, його структурних підрозділів, зокрема пансіонів (гуртожитків), повинні бути безпечними для здоров'я дітей.

4. Підлога санітарних вузлів та умивальних кімнат повинна вистилатися неслизькою керамічною або мозаїчною шліфованою плиткою.

Підлога усіх приміщень повинна мати стійкість до застосування дезінфекційних засобів, бути вологостійкою та не слизькою, не мати щілин, дефектів, механічних пошкоджень.

5. У закладах освіти необхідно виокремлювати: контрастними рельєфними лініями - пішохідні зони в приміщенні закладу освіти; контрастними обмежувальними смугами по краю першої та останньої сходинки, які за фактурою відрізняються від інших сходінок маршру, контрастним кольором - ділянки поручня, які відповідають першій та останній сходинці маршру; рельєфним покриттям (ворсистим, гумовим тощо) на підлозі - зони підвищеної небезпеки (в їдальнях (харчоблоках), майстернях, лабораторіях).

У просторі перед сходами необхідно передбачити попереджувальне маркування рельєфним або іншоструктурним покриттям.

6. Не допускається проведення будь-яких видів ремонтних робіт у присутності учнів. Термін проведення ремонтних робіт встановлюється із урахуванням часу на видалення остаточної кількості токсичних речовин, що входять до складу будівельних та (або) оздоблювальних матеріалів.

7. У закладах освіти дозволяється дротове та/або бездротове підключення до мережі Інтернет. При використанні бездротового підключення до мережі Інтернет, Wi-Fi роутери повинні розміщуватися на висоті не менше 2 метрів від підлоги з можливістю їх виключення у позанавчальний час.

8. Електромагнітне випромінювання в усіх приміщеннях не повинно перевищувати гранично допустимі рівні відповідно до [Державних санітарних норм і правил захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань](#), затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01 серпня 1996 року № 239, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 29 серпня 1996 року за № 488/1513.

9. Вимоги до облаштування приміщень закладів освіти наведені у ДБН В.2.2-3:2018.

Навчальні приміщення

10. Обладнання, устаткування, технічні засоби навчання (далі - ТЗН), навчально-методичні матеріали, які використовуються в освітньому процесі, повинні бути безпечними для здоров'я дітей.

11. Залежно від призначення навчальних приміщень використовуються різні види навчальних меблів: робочі столи учнів (двомісні та одномісні) та стільці зі спинками різних ростових груп, робочі столи учнів регульовані (одномісні та двомісні), стільці зі спинками регульовані, столи лабораторні, дошки, відкриті та закриті шафи, стелажі, вітрини тощо. Перевага надається робочим столам учнів та стільцям, що запобігають порушенню постави в учнів, забезпечують мобільні робочі місця та легко трансформуються для роботи у групах. У кожному навчальному приміщенні необхідно передбачити 2-3 розміри відповідно промаркованих меблів з перевагою одного із них, відповідно до [додатку 2](#) до цього Санітарного регламенту.

12. Навчальні меблі повинні бути без гострих кутів, сколів тощо. Пошкоджені та зношені меблі підлягають своєчасній заміні. Поверхня навчальних меблів має бути стійкою до дії мийних та дезінфекційних засобів.

Рекомендовано, щоб розміщення робочих столів учнів у навчальних приміщеннях було таким, яке забезпечуватиме лівостороннє природне освітлення робочих місць. Допускається кругове або інше розміщення робочих столів учнів за умови забезпечення достатнього рівня освітленості робочих місць учнів.

У разі розміщення робочих столів учнів рядами необхідно розміщувати меблі у класній кімнаті прямокутної конфігурації з дотриманням таких відстаней:

між зовнішньою стіною і першим рядом робочих столів учнів 0,6-0,7 м (в будівлях із цегли допускаються 0,5 м);

між рядами двомісних робочих столів учнів) - не менше 0,6 м;

між III рядом робочих столів учнів і внутрішньою стіною або шафами, які стоять біля стіни, не менше 0,7 м;

між переднім робочим столом учнів і демонстраційним столом не менше 0,8 м;

від передньої стіни з класною дошкою до передніх робочих столів учнів не менше 2,4-2,6 м;

від задніх робочих столів учнів до задньої стіни не менше 0,65 м (якщо задня стіна зовнішня - не менше 1,0 м);

від задніх робочих столів учнів до шаф, які стоять вздовж заднього краю стіни - не менше 0,8 м;

між столом педагогічного працівника і переднім робочим столом учнів - не менше 0,5 м;

найбільша відстань останнього місця від класної дошки - 9 м;

висота нижнього краю дошки над підлогою для учнів першого класу 0,7-0,8 м, 2-4 класів - 0,75-0,8 м, 5-11(12) класів - 0,8-0,9 м.

Для профілактики порушень постави не менше 2-х разів на рік учнів пересаджують на інші ряди, не порушуючи відповідності групи меблів їх зросту та з урахуванням гостроти зору і слуху.

У класних кімнатах поперечної і квадратної конфігурації, в якій меблі розміщуються у 4 ряди, повинна бути збільшена відстань від дошки до першого ряду робочих столів учнів (не менше 3 м), щоб забезпечити кут розглядання до 35 град. Відстань від першого ряду робочих столів учнів до зовнішньої стіни повинна бути 0,8-1,0 м, між рядами робочих столів учнів - 0,6, від задніх робочих столів учнів до шаф, розміщених біля внутрішньої стіни - 0,9-1,0 м.

Учні з патологією органу зору (корегованою та/або некорегованою) повинні сидіти за першими робочими столами учнів в першому ряду (від світлонесучої стіни). Школярі з пониженим слухом розміщуються за першими і другими робочими столами учнів крайніх рядів. Учні, які часто хворіють простудними захворюваннями, ревматизмом, ангінами, розміщуються у третьому ряду (біля внутрішньої стіни).

13. Місця для учнів із особливими освітніми потребами обладнуються відповідно до потреб дитини.

14. Класні (аудиторні) дошки (з використанням крейди) мають бути матові та виготовлені з матеріалів, що мають високу адгезію з матеріалами, які використовуються для письма, добре очищатися вологою губкою, бути зносостійкими, мати лотки для затримання крейдяного пилю, зберігання крейди, тримача для креслярського приладдя.

Колір маркера для маркерної дошки повинен бути контрастним.

15. При використанні інтерактивної дошки і проєкційного екрану необхідно забезпечити її рівномірне освітлення та відсутність світлових плям підвищеної яскравості.

16. Навчальні приміщення для учнів 1-4 класів розміщуються окремо від навчальних приміщень учнів 5-11(12) класів.

У разі обладнання в навчальних приміщеннях початкової школи місця відпочинку учнів (ігровий осередок) з килимами для сидіння та гри, стільцями, кріслами або подушками з м'яким покриттям, вони повинні легко очищатися.

17. У кабінетах (лабораторіях) хімії, фізики та біології та відповідних інтегрованих курсів встановлюються спеціальні лабораторні столи, прикріплені до підлоги. Лабораторні столи слід покривати матеріалами, які стійкі до дії агресивних хімічних речовин та відповідають вимогам [Державних санітарних норм та правил «Полімерні та полімервмісні матеріали, вироби і конструкції, що застосовуються у будівництві та виробництві меблів. Гігієнічні](#)

[ВИМОГИ](#)», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29 грудня 2012 року № 1139, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 09 січня 2013 року № 87/22619. Кабінет хімії і лаборантська обладнуються витяжними шафами. Хімічні реактиви повинні зберігатися у сейфі, а спеціальне допоміжне обладнання у шафі, яка замикається на ключ.

18. Навчальні майстерні повинні бути ізольованими від інших навчальних приміщень (в окремих блоках, секціях або в окремих будівлях з гардеробом і санітарним вузлом) та розміщуватися на першому поверсі.

Майстерні розміщуються у двох кімнатах (навчальна швейна майстерня та майстерня з кулінарії) або в одній (комбінована майстерня). У комбінованій майстерні для робіт з харчовими продуктами виділяється окрема зона (20 % площі).

Приміщення навчальних майстерень повинні бути розраховані на 13-15 робочих місць, оснащені відповідним обладнанням, необхідним для використання технологій, передбачених навчальними програмами з трудового навчання, у тому числі холодильним, з урахуванням зросту учнів. Робочі місця повинні забезпечувати зручну робочу позу учнів та відповідати вимогам безпеки життєдіяльності.

19. У майстернях для учнів 10-12 років слід використовувати інструменти розміром № 1, для учнів 13-15 років - № 2, після 15 років - інструментами для дорослих.

Максимальна маса вантажу для підняття школярами: 11-12 років до 4 кг, 13-14 років - до 5 кг, 15 років: хлопчики - 12 кг, дівчатка - 6,0 кг, 16 років відповідно 14 і 7 кг, 17 років - 16,0 і 8,0 кг.

Вимоги до кабінетів інформатики

20. Навчальні приміщення, призначені для роботи з персональними комп'ютерами повинні мати природне та штучне освітлення. Штучне освітлення у приміщеннях повинно здійснюватися системою загального освітлення. Норми освітленості на робочих місцях повинні відповідати вимогам: на екрані - не менш 200 лк; на клавіатурі, робочому столі учня - не менш 400 лк. Забороняється перевищувати рівень освітленості на робочому місці та на екрані ПК більше 600 лк.

21. Поверхня підлоги повинна мати антистатичне покриття та бути зручною для вологого прибирання.

22. Для виконання практичної частини навчального заняття дозволено обладнувати кожне робоче місце учня персональним комп'ютером форм-фактора десктоп у такому складі: монітор, системний блок, відокремлена клавіатура, відокремлений маніпулятор типу «миша», стіл, стілець (крісло). Дозволяється використання моніторів (екранів) з діагоналлю не менш 38,1 см (15 дюймів).

Вимоги до комп'ютерного обладнання, яким комплектуються навчальні приміщення, призначені для роботи з персональними комп'ютерами визначені у [Типовому переліку комп'ютерного обладнання для закладів дошкільної, загальної середньої та професійної \(професійно-технічної\) освіти](#), затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 02 листопада 2017 року № 1440, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 15 січня 2018 року за № 55/31507.

Допускається співвідношення сторін відеомонітора (екрана) 3 : 4 та використання сучасних моделей відеомоніторів (екранів) (рідкокристалічний, плазмовий тощо). Відеомонітор (екран) повинен знаходитись на відстані 1,5 діагоналі екрану від очей учня таким чином, щоб його верхня половина знаходилась на рівні очей учня. Ширина і глибина робочої поверхні робочого столу учня повинна забезпечувати виконання учнем операцій в межах зони досяжності - шириною та глибиною не менше 0,50 м.

У разі відсутності можливості обладнання робочих місць учнів персональними комп'ютерами форм-фактора десктоп допускається використання портативних персональних

комп'ютерів (ноутбуків) з діагоналлю відеомоніторів (екранів) не менше 35,56 см (14 дюймів) за умови використання відокремленої клавіатури (учнями 1-7 класів) та використання відокремленого маніпулятора типу «миша» (учнями 1-11(12) класів), а також обов'язкового чередування практичної та теоретичної частин навчального заняття.

Для проведення лабораторних та практичних робіт (дослідження фізичних, хімічних, біологічних явищ та явищ в географічній оболонці), проєктної діяльності, навчальних занять з робототехніки, військово-польових зборів допускається використання учнями 7-11(12) класів персонального комп'ютера форм-фактора планшетний ПК з діагоналлю екранів не менше 25,4 см (10 дюймів).

Протягом навчального заняття, після роботи з комп'ютерною технікою обов'язково повинні виконуватися комплекси вправ для профілактики зорової та статичної втоми. Комплекси вправ з рухової активності та комплекс вправ гімнастики для очей наведені у [додатку 3](#) до цього Санітарного регламенту.

23. Забороняється використання у закладах освіти як відеомонітори (екрани) пристрої, сконструйовані на телевізійних електронно-променевиx трубках.

24. Проводи чи інші провідники, через які подається електричний струм в комп'ютерній техніці, повинні бути надійно ізольовані і механічно захищені з метою запобігання ураження електричним струмом учасників освітнього процесу.

25. Не дозволяється одночасна робота за одним комп'ютером двох і більше учнів незалежно від їх віку.

26. Медичними протипоказаннями до занять учнів з персональною комп'ютерною технікою є: аномалія рефракції, некорегована міопія або гіперметропія, некорегована косоокість, епілепсія.

27. Використання друкувальних та (або) копіювальних пристроїв у навчальних приміщеннях дозволяється при відсутності учнів та по завершенню навчальних занять. Після використання таких пристроїв приміщення необхідно провітрити.

Фізкультурно-спортивні приміщення

28. У спортивній залі площею до 288 м² допускається навчальне заняття не більше, ніж 30 учням одночасно. Займатися на спортивних майданчиках, у спортивній залі дозволяється тільки у спортивному одязі та взутті. Обов'язковою є наочна інформація щодо дотримання в спортивній залі правил техніки безпеки та про режим його прибирання і провітрювання.

Дозволяється використовувати для навчальних цілей спортивні споруди, розташовані поблизу закладу освіти (на відстані до 500 м).

Підлога повинна бути без дефектів та не слизька.

Санітарно-гігієнічні вимоги до утримання басейнів

29. У закладі освіти в окремому блоці дозволяється розташування басейну.

Внутрішня поверхня дна та стін ванни басейну повинна бути гладкою, не слизькою. По периметру ванни басейну повинна бути обхідна доріжка.

Ванну басейну необхідно заповнювати питною водою, що відповідає чинним вимогам до питної води. Температуру води у ванні необхідно підтримувати на рівні 26-27 °С, а температуру повітря в залі з ванною - на 1-2 °С вищою від температури води.

У місцях виходу з душової на обхідну доріжку повинен бути передбачений прохідний душ для ніг з безперервним потоком проточної теплої води.

Вхід до зали басейну дозволяється після прийняття гарячого душу (окремо для хлопців і дівчат) з використанням індивідуальних засобів гігієни (миючого засобу та мочалки).

Для сушіння волосся в кожній роздягальні повинні бути стаціонарні чи побутові фени.

Воду у ванні басейну з частковою рециркуляцією необхідно знезаражувати додаванням хлору, або іншими дезінфекційними засобами, зареєстрованими відповідно до вимог [Порядку державної реєстрації \(перереєстрації\) дезінфекційних засобів](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 липня 2006 року № 908. У спеціальному приміщенні для знезаражування води повинні готуватися концентровані розчини, що додаються до води при її надходженні на фільтри. Залишкові кількості дезінфектантів у воді басейну повинні становити: по вільному хлору - 0,5-0,7 мг/дм³, брому - 1,2 мг/дм³, озону - 0,1-0,3 мг/дм³, вночі концентрацію хлору дозволяється доводити до 1,5 мг/дм³.

За органолептичними і санітарно-хімічними показниками якості води в басейнах повинна відповідати таким вимогам:

каламутність $\leq 1,0$ НОК;

кольоровість ≤ 20 ;

запах ≤ 2 бали;

хлориди ≤ 250 мг/дм³;

амоній $\leq 0,5$ мг/дм³;

залишковий хлор вільний - 0,5-0,7 мг/дм³;

залишковий хлор зв'язаний - 0,8-1,2 мг/дм³;

залишковий озон - 0,1-0,3 мг/дм³;

бром - 1,2 мг/дм³.

За мікробіологічними показниками вода басейнів повинна відповідати таким вимогам:

кількість бактерій групи кишкової палички в 1 дм³ води, не більше 10;

кількість бактерій групи ентерококів в 1 дм³ води, не більше 10;

кількість бактерій групи стафілококів в 1 дм³ води, не більше 10;

кількість мезофільних мікроорганізмів в 1 см³ води, не більше 100;

кількість синьогнійних паличок в 1 дм³ води, не більше 10;

яйця гельмінтів та патогенні найпростіші - відсутність;

збудники інфекційних захворювань - відсутність;

ентеровіруси - відсутність.

В приміщеннях басейнів концентрація вільного хлору в повітрі (в зоні дихання плавців) не повинна перевищувати 0,03 мг/м³; концентрація озону - 0,05 мг/м³.

Засновник (засновники) закладу освіти забезпечує проведення лабораторного контролю якості води у чаші басейну та дослідження атмосферного повітря не рідше одного разу на місяць.

Для дезінфекції води у басейні дозволяється застосування інших реагентних або безреагентних методів знезараження (фізичних, хімічних або комбінованих), за умови використання для цього обладнання, устаткування, засобів, витратних матеріалів тощо, безпечність та якість яких підтверджена наявністю відповідних документів згідно з вимогами законодавства, своєчасного сервісного обслуговування (якщо таке необхідне), а також за

умови забезпечення належної якості та безпечності води за санітарно-хімічними та санітарно-мікробіологічними показниками.

Поточне прибирання басейну повинно проводитися щодня з використанням мийних і дезінфекційних засобів. Підлягають дезінфекції підлога приміщень, стіни залу басейну (2 м від підлоги), обхідні доріжки, обладнання, ручки дверей, санітарно-технічне обладнання, меблі та устаткування.

Незалежно від системи заповнення ванни басейну водою (проточна або з рециркуляцією) випуск води з ванни з наступною дезінфекцією проводиться 1 раз на місяць. При задовільних санітарно-хімічних та бактеріологічних показниках води у ванні басейну, дозволяється продовжувати користування басейном.

Перед дезінфекцією ванну басейну необхідно почистити щітками та промити мильно-содовим розчином з наступним ополіскуванням гарячою водою зі шланга. Для дезінфекції ванни повинен використовуватися дезінфекційний засіб, зареєстрований відповідно до вимог [Порядку державної реєстрації \(перереєстрації\) дезінфекційних засобів](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 липня 2006 року № 908. Після дезінфекції засіб, що використовувався, ретельно змивають зі шланга значною кількістю води.

У разі отримання незадовільних результатів лабораторних досліджень якості води вживаються заходи щодо покращення показників якості води. При повторному виявленні незадовільних результатів досліджень керівником закладу вирішується питання про необхідність проведення додаткових мікробіологічних і паразитологічних досліджень, генерального прибирання або припинення експлуатації басейну.

Приміщення допоміжного та підсобного призначення

30. Для зберігання прибирального інвентарю та приготування дезінфекційних розчинів необхідно передбачити окремі приміщення, недоступні для учнів і сторонніх відвідувачів. Приміщення повинні бути обладнані ефективною системою вентиляції. Інвентар має бути промаркований. Для прибирання санітарних вузлів виділяється окремий інвентар та засоби прибирання, які зберігаються окремо.

Санітарні вузли

31. У закладах освіти необхідно передбачити внутрішні санітарні вузли з підведенням до умивальників холодної та гарячої проточної води з облаштуванням диспенсерів з паперовими рушниками (або електрорушників) та рідкого мила.

В туалетних кабінах на відстані 0,1 м від підлоги встановлюють непрозорі двері висотою не менше 1,5 м із замком, що замикається з середини. Кабіни відгороджують одна від іншої непрозорими стінками висотою не менше 1,75 м на відстані 0,1 м від підлоги.

При виборі санітарного обладнання рекомендується надавати перевагу чашам Генуя. У разі встановлення унітазів необхідно забезпечити наявність у кабінках одноразових гігієнічних накладок.

Санітарні вузли оснащуються диспенсерами з туалетним папером.

Санітарні вузли для 1-4 класів повинні бути обладнані дитячими унітазами або чашею Генуя.

У санітарних вузлах для учнів (окремих для хлопчиків і дівчаток), які розміщуються на кожному поверсі закладу освіти, слід передбачити спеціально обладнану кабінку для використання її особами з інвалідністю, у тому числі тими, що пересуваються на кріслах колісних, за допомогою милиць чи інших засобів.

В закладі освіти слід передбачити санітарний (санітарні) вузол (вузли) для педагогічних працівників, інших (крім учнів) учасників освітнього процесу.

Санітарні вузли прибираються після кожної перерви і щоденно в кінці робочого дня з використанням дезінфекційних засобів, які зареєстровані відповідно до вимог [Порядку державної реєстрації \(перереєстрації\) дезінфекційних засобів](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 липня 2006 року № 908.

Пансіони (гуртожитки)

32. Пансіони (гуртожитки) в закладах освіти, що будуються, повинні відповідати вимогам ДБН В.2.2-3:2018.

У закладах освіти, що вже експлуатуються, пансіони (гуртожитки) повинні мати такі приміщення: спальні кімнати, умивальня, санвузол і духова; кімната особистої гігієни, кімната для прасування, чистки одягу та взуття (із розрахунку не менше ніж 0,1 м² на 1 місце), кімната для відпочинку; санвузол для персоналу і санітарна кімната (не менше 4 м²), а також господарські майстерні, пральня, кімнати для збереження чистої та брудної білизни, медична кімната (не менше 10 м²), приміщення для зберігання одягу дітей (із розрахунку 0,2 м² на 1 місце), вітальня для побачення з батьками, кімната вихователів, чергового технічного персоналу, комори спортивного і господарського інвентаря, вестибюль з гардеробом.

Наповнюваність спальних кімнат у пансіонах (гуртожитках) для учнів 1-4 класів - 5-6 місць, для учнів 5-11(12) класів - не більше 4 місць. Площа спальних кімнат визначається з розрахунку 6 м² на 1 місце.

Розташування ліжок повинно забезпечувати зручність підходу до них і не заважати прибиранню кімнати. Поверхні меблів, спинок ліжок повинні бути гладкими, з покриттям для вологого прибирання і дезінфекції. Для сну дітей забороняється використовувати двоярусні ліжка, розкладачки, розкладні ліжка, дивани.

IV. Система забезпечення життєдіяльності

Водопостачання, водовідведення та опалення

1. Заклади освіти повинні мати централізовану або автономну систему теплопостачання, яка забезпечує оптимальні показники мікроклімату.

Пічне опалення, обладнане в коридорі, допускається тільки в одноповерхових приміщеннях закладів освіти у сільській місцевості. Забороняється встановлювати залізні печі. Для попередження забруднення повітря приміщень окисом вуглецю пічні труби закриваються не раніше повного згорання палива і не пізніше, як за дві години до приходу учнів. Лабораторний контроль за вмістом окису вуглецю в повітрі приміщень з пічним опаленням організовує засновник (засновники) двічі впродовж опалювального сезону.

2. Вода, що постачається у заклади освіти, повинна відповідати вимогам [Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» \(ДСанПіН 2.2.4-171-10\)](#), затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12 травня 2010 року № 400, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 01 липня 2010 року за № 452/17747 (далі - ДСанПіН 2.2.4-171-10).

Заклади освіти обладнуються інженерними мережами господарсько-питного водопостачання, мережами каналізації, водостоку, опалення, вентиляції. Гарячою проточною водою заклади освіти повинні бути забезпечені впродовж усього року.

У випадку відсутності в населеному пункті централізованих мереж водопроводу і каналізації для закладу освіти необхідно передбачити водопостачання від артезіанської свердловини з подачею води до приміщень закладу освіти та обладнання внутрішньої каналізаційної мережі з відведенням стоків на локальні очисні споруди.

У сільських населених пунктах при відсутності централізованого водопостачання допускається також використання громадських свердловин, колодязів, каптажів для подачі води в мережу господарсько-питного водопостачання закладу.

У разі облаштування у закладі освіти такої системи водопостачання, з метою приведення питної води до вимог [ДСанПіН 2.2.4-171-10](#) засновник (засновники) забезпечує встановлення індивідуальної (колективної) установки (пристрою) доочищення питної води та проведення лабораторного контролю безпечності та якості питної води з періодичністю відповідно до вимог ДСанПіН 2.2.4-171-10.

Холодною і гарячою проточною водою повинні бути забезпечені приміщення їдальні (харчоблоку), буфету, душових при спортивній залі (роздягальні), медичного кабінету, навчальних кабінетів з вивчення хімії, фізики, біології, лабораторій, майстерень, санітарні вузли, зали басейнів та інші приміщення відповідно до вимог ДБН В.2.2-3:2018 з установленням кранів-змішувачів. Забороняється використовувати гарячу воду із системи водяного опалення для будь-яких цілей.

На випадок перебоїв у постачанні гарячої проточної води необхідно передбачати резервне гаряче водопостачання.

Температура гарячої води, що подається до приміщень закладів освіти, повинна бути не нижче 37 °С та не вище 60 °С.

В закладі освіти повинен бути організований питний режим. Організація питного режиму повинна сприяти задоволенню потреб дітей у безпечній та якісній воді.

Заклади освіти обладнуються питними фонтанчиками відповідно до вимог ДБН В.2.2-3:2018. Питні фонтанчики слід розміщувати із розрахунку 1 на 100 учнів. Вода в них повинна відповідати вимогам [ДСанПіН 2.2.4-171-10](#).

{Пункт 2 підрозділу "Водопостачання, водовідведення та опалення" розділу IV доповнено новим абзацом згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я № 1984 від 20.09.2021}

У разі відсутності в закладі освіти питних фонтанчиків кожна дитина за потреби повинна отримати кип'ячену або фасовану воду в індивідуальному посуді.

{Абзац одинадцятий пункту 2 підрозділу "Водопостачання, водовідведення та опалення" розділу IV в редакції Наказу Міністерства охорони здоров'я № 1984 від 20.09.2021}

Фасована негазована вода промислового виробництва, а також вода з установок із дозованим розливом негазованої фасованої питної води повинні відповідати вимогам [ДСанПіН 2.2.4-171-10](#), що підтверджується виробником.

При використанні установок із дозованим розливом негазованої фасованої води заміна ємності повинна здійснюватися не рідше одного разу на 2 тижні.

3. В їдальні (харчоблоці) в місцях приєднання ванн до каналізаційної мережі необхідно улаштувати повітряний розрив не менше 20 мм від верху приймальної воронки.

При проведенні стояків побутової каналізації через приміщення закладу освіти передбачається їх закриття оштукатуреними коробами та забезпечення устаткуванням для ревізії.

Забороняється проведення стояків побутової каналізації через виробничі приміщення їдальні (харчоблоку), буфету.

Повітряно-тепловий режим

4. Чистота повітря в приміщеннях закладів освіти забезпечується:

відповідністю кількості учнів до нормативної наповнюваності відповідно до вимог [статті 12](#) Закону України «Про повну загальну середню освіту»;

регулярністю вологого прибирання приміщень з використанням мийних засобів та дезінфекційних засобів, які зареєстровані відповідно до вимог [Порядку державної реєстрації](#)

(перереєстрації) дезінфекційних засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 липня 2006 року № 908;

використанням всіх видів провітрювання (наскрізне, кутове, однобічне);

чистотою та справністю систем вентиляції.

5. Засновник (засновники) закладу освіти забезпечує організацію лабораторного контролю показників мікроклімату (не менше 6 вимірювань) та концентрації CO₂, CO, який проводиться не рідше двох разів на рік. Після проведених ремонтних та/або будівельних робіт, встановленні нових меблів перед початком навчального процесу проводяться лабораторні вимірювання концентрацій формальдегіду та інших хімічних речовин (в залежності від будівельних, оздоблювальних матеріалів, меблів тощо, які використані).

Концентрація в повітрі CO₂ повинна бути не більше 0,07 %, CO - не більше 5,0 мг/м³, формальдегіду - не більше 0,01 мг/м³.

{Абзац другий пункту 5 підрозділу "Повітряно-тепловий режим" розділу IV із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я № 1984 від 20.09.2021}

6. Навчальні приміщення провітрюють на перервах за відсутності дітей в приміщеннях. Тривалість провітрювання визначається погодними умовами за наведеною таблицею:

Температура повітря вулиці в градусах Цельсія	Тривалість провітрювання приміщень (хв.)	
	на малих перервах	на великих перервах та між змінами
від +10 до +6	4-10	25-30
від +5 до 0	3-7	20-30
від 0 до -5	2-5	15-25
від -5 до -10	1-3	10-15
нижче -10	1-1,5	5-10

Рекреації провітрюються під час навчальних занять. До початку занять і після їх закінчення необхідно здійснювати наскрізне провітрювання навчальних приміщень.

У теплу пору року доцільно проводити заняття з прочиненими вікнами в режимі провітрювання.

7. У приміщеннях закладів освіти відносна вологість повітря має бути 40-60 %; температура повітря в класних кімнатах 17-20 °С, в майстернях по обробці металу і дерева 16-18 °С, в спортивному залі 15-17 °С, в роздягальнях при спортивному залі 19-23 °С, в актовому залі 17-20 °С, в бібліотеці 16-18 °С, в медичних кабінетах 21-23 °С, в рекреаціях 16-18 °С, в спальних приміщеннях 18-20 °С; у вестибюлі, гардеробі 16-19 °С; в санітарних вузлах 17-21 °С; в душових не нижче 25 °С.

8. Встановлення у закладі освіти додаткових систем, що впливають на мікроклімат приміщення, має бути забезпечене відповідним і своєчасним сервісним обслуговуванням та заміною витратних матеріалів.

9. Усі приміщення та обладнання закладу освіти підлягають щоденному вологому прибиранню, у тому числі: підвіконня, підлога, опалювальні прилади (або захисні решітки), меблі, класні дошки. Вологе прибирання навчальних та навчально-виробничих приміщень

проводиться після закінчення останнього навчального заняття, або після кожної навчальної зміни (у разі організації в закладі освіти змінного навчання), спортивних залів - після кожного навчального заняття та після закінчення навчальних занять та занять секцій.

У процесі самообслуговування учні повинні тримати власне робоче місце в чистоті, прибирати за собою сміття.

Дозволяється залучати до поливу рослин та вологого прибирання, без використання миючих та дезінфікуючих засобів, поверхонь навчальних приміщень (крім вікон та підлоги) учнів 5-11(12) класів. Робота із самообслуговування повинна проводитися за участю педагогічних та/або медичних працівників.

Тривалість самообслуговування не повинна перевищувати 1 годину на тиждень.

Учні не допускаються до виконання робіт, що небезпечні для їх життя та здоров'я, створюють загрозу зараження інфекційними хворобами.

Природне та штучне освітлення

10. Усі навчальні приміщення закладів освіти повинні мати природне освітлення, рівні якого мають відповідати вимогам ДБН В.2.5-28:2018 «Природне і штучне освітлення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 03 жовтня 2018 року № 264. Природне освітлення повинно бути рівномірним і не створювати блиску.

Коефіцієнт природного освітлення (далі - КПО) в навчальних приміщеннях повинен дорівнювати 2,5 % на робочих місцях 3-го ряду робочих столів учнів (1 м від внутрішньої стіни). При двобічному освітленні мінімальне значення КПО визначається на другому ряді робочих столів учнів.

Рівномірність освітлення на робочому місці (відношення мінімального рівня освітлення до максимального) повинна складати не більше 0,3.

Достатність і рівномірність освітлення можна оцінити за світловим коефіцієнтом (СК) (відношення загальної площі вікон до площі підлоги), величина якого має становити 1 : 4 - 1 : 5.

11. Для захисту від прямих променів сонця, запобігання перегріву навчальних приміщень вікна повинні бути облаштовані сонцезахисними засобами (підйомно-поворотні жалюзі, козирки, ролети тощо), які легко очищаються від пилу та миються.

12. Забороняється розміщувати на підвіконні навчальних приміщень рослини, які перешкоджають доступу прямого сонячного світла.

13. Для забезпечення оптимального природного освітлення навчальних приміщень необхідно мити вікна не менше 2-х разів протягом навчального року.

14. У навчальних приміщеннях необхідно передбачити систему загального штучного освітлення, що забезпечується штучним освітленням лампами з електронною пуско-регулювальною апаратурою зі спектром кольоровипромінювання: білий, тепло-білий, природно-білий; світлодіодними лампами з кольоровою температурою 3500-4000 К. Індекс кольоропередачі має бути не менший за 80 %, коефіцієнт пульсації - не більший за 10 % (в майстернях, з пристроями, що обертаються - не більшим за 5 %). В одному приміщенні слід використовувати лампи однієї колірної температури.

Для освітлення найбільш віддалених від вікон рядів робочих столів учнів у навчальних приміщеннях слід передбачати окреме включення усіх рядів електроламп.

Рівні загального штучного освітлення у приміщеннях закладів загальної середньої освіти наведені у [додатку 4](#) до цього Санітарного регламенту.

15. Лампи, що перегоріли, а також ті, які під час роботи створюють шум, миготіння та стробоскопічний ефект, підлягають заміні. Несправні, перегорілі люмінесцентні лампи запаковують у захисну промислову гофроупаковку від нових ламп та зберігають у спеціальній тарі - герметично закритих металевих ємностях, контейнерах у спеціально відведених ізольованих технічних приміщеннях, стіни, стеля та підлога яких не межують із навчальними приміщеннями. Доступ до такого технічного приміщення повинен мати лише спеціально призначений працівник закладу освіти. Вивезення перегорілих люмінесцентних ламп здійснюється відповідно до [Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами](#), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2008 року № 1070 не рідше 2-х разів на рік.

16. Засновник (засновники) закладу освіти забезпечує організацію лабораторного контролю рівня освітленості у закладах освіти не рідше двох разів на рік (не менше 4 точок у 3-5 приміщеннях), один з яких проводиться в листопаді чи грудні.

Шум та вібрація

17. Допустимі рівні звуку та звукових тисків у приміщеннях закладів освіти та на прилеглий до закладів освіти території наведені у [додатку 5](#) до цього Санітарного регламенту та мають відповідати вимогам [Державних санітарних норм допустимих рівнів шуму в приміщеннях житлових та громадських будинків і на території житлової забудови](#), затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 22 лютого 2019 року № 463, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 20 березня 2019 року за № 281/33252.

Рівні шуму у виробничих приміщеннях закладів освіти повинні відповідати вимогам [Санітарних норм виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку \(ДСН 3.3.6.037\)](#), затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01 грудня 1999 року № 37.

18. Значення вібрації на прилеглих до закладів освіти територіях повинні забезпечувати допустимі рівні вібрації в їх приміщеннях. Допустимі значення вібрації у будівлях закладів освіти в денний час зазначені у [додатку 6](#) до цього Санітарного регламенту.

Рівні вібрації у виробничих приміщеннях закладів освіти повинні відповідати вимогам [Державних санітарних норм виробничої загальної та локальної вібрації \(ДСН 3.3.6.039\)](#), затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01 грудня 1999 року № 39.

{Абзац третій пункту 18 підрозділу "Шум та вібрація" розділу IV виключено на підставі Наказу Міністерства охорони здоров'я № 1984 від 20.09.2021}

{Абзац четвертий пункту 18 підрозділу "Шум та вібрація" розділу IV виключено на підставі Наказу Міністерства охорони здоров'я № 1984 від 20.09.2021}

{Абзац п'ятий пункту 18 підрозділу "Шум та вібрація" розділу IV виключено на підставі Наказу Міністерства охорони здоров'я № 1984 від 20.09.2021}

{Абзац шостий пункту 18 підрозділу "Шум та вібрація" розділу IV виключено на підставі Наказу Міністерства охорони здоров'я № 1984 від 20.09.2021}

{Абзац сьомий пункту 18 підрозділу "Шум та вібрація" розділу IV виключено на підставі Наказу Міністерства охорони здоров'я № 1984 від 20.09.2021}

Захист від природних радіонуклідів та шкідливих хімічних речовин

19. Середньорічна еквівалентна рівноважна об'ємна активність радону-222 у повітрі приміщень будівель закладів освіти, що будуються та реконструюються, повинна відповідати вимогам [Норм радіаційної безпеки України \(НРБУ-97\)](#), введених в дію постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01 грудня 1997 року № 62 "Про введення в дію Державних гігієнічних нормативів "Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97)".

У новозбудованих будівлях, що вводяться в експлуатацію, та після проведення робіт з реконструкції приміщень засновник (засновники) закладу освіти повинен забезпечити проведення вимірювань потужності поглиненої дози зовнішнього гамма-випромінювання, а також вимірювання концентрації радону-222 у повітрі приміщень першого поверху будівель.

20. Вміст біологічних та хімічних речовин в повітрі приміщень будівлі закладів освіти з елементами повного внутрішнього оздоблення та оснащення не повинні перевищувати середньодобові гранично допустимі концентрації або орієнтовно безпечні рівні впливу, встановлені діючими гігієнічними нормативами для атмосферного повітря.

{Розділ IV доповнено новим підрозділом згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я № 1984 від 20.09.2021}

V. Забезпечення освітнього процесу

Вимоги до організації освітнього процесу

1. Структура і тривалість навчального року, навчального тижня, навчального дня, занять, відпочинку між ними, форми організації освітнього процесу визначаються відповідно до [статті 10](#) Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Організація освітнього процесу не повинна призводити до перевантаження учнів та має забезпечувати безпечні, нешкідливі та здорові умови здобуття освіти.

Гігієнічні правила складання розкладу навчальних занять та розподілу навчального навантаження протягом тижня наведені у [додатку 7](#) до цього Санітарного регламенту. Допустима сумарна кількість годин (навчальних занять) тижневого навантаження учнів наведена у [додатку 8](#) до цього Санітарного регламенту.

Приватні та корпоративні заклади освіти, учні яких розпочинають навчання з 8.00-9.00 год. та продовжують здобуття освіти і перебувають в такому закладі після 14.00 год., освітні програми яких розроблені відповідно до вимог [статті 11](#) Закону України «Про повну загальну середню освіту» та містять (за рахунок власних надходжень) збільшену кількість навчальних предметів (інтегрованих курсів) та/або навчальних годин (навчальних занять) порівняно з відповідними типовими освітніми програмами, повинні створити умови для фізичного і психологічного відпочинку учнів, організувати 3-4 разове гаряче харчування, протягом всього навчального дня мати психологічний та медичний супровід освітнього процесу, дотримуватися вимог цього Санітарного регламенту щодо тривалості навчальних занять, перерв між ними, прогулянки, самопідготовки, чергування протягом дня і тижня видів діяльності, навчальних занять з навчальних предметів природничо-математичного, суспільно-гуманітарного циклів із навчальними предметами художньо-естетичного, фізкультурно-оздоровчого та технологічного циклів з урахуванням Гігієнічних правил складання розкладу навчальних занять наведених у [додатку 7](#) до цього Санітарного регламенту.

У державних та комунальних закладах освіти розклад занять має забезпечувати послідовність проведення навчальних занять, не допускається встановлення тривалих перерв (більше ніж 30 хвилин) між навчальними заняттями.

Початок навчального дня не повинен бути раніше 8:00 години, початок занять у другу зміну - не пізніше 14:00 години (для учнів, які здобувають освіту за вечірньою формою - не пізніше 16:00 години). У закладах освіти, які працюють у дві зміни, навчання учнів 1-4 класів, повинно бути організовано у першу зміну.

В умовах воєнного стану, для учнів, які перебуваючи за кордоном здобувають освіту у другу зміну в закладах загальної середньої освіти України за дистанційною формою, відповідно до вимог [підпункту 1](#) пункту 1 розділу II Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08 вересня 2020 року № 1115, зареєстрованого в Міністерстві юстиції

України 28 вересня 2020 року за № 941/35224, початок занять повинен бути не пізніше 16:00 години.

{Пункт 1 розділу V підрозділу доповнено новим абзацом згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я № 1371 від 01.08.2022}

В умовах воєнного стану, для учнів 1-4 класів, які перебувають за кордоном, допускається організація освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти України за дистанційною формою, відповідно до вимог підпункту 1 пункту 1 розділу II Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08 вересня 2020 року № 1115, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28 вересня 2020 року за № 941/35224, у другу зміну.

{Пункт 1 розділу V підрозділу доповнено новим абзацом згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я № 1371 від 01.08.2022}

2. Безперервна навчальна діяльність учнів (тривалість навчальних занять) не може перевищувати: у 1-му класі - 35 хв., 2-4-х класах - 40 хв., 5-11(12) класах - 45 хв. Організація здвоєних навчальних занять і використання інших форм організації освітнього процесу, що впливають на тривалість навчальних занять, допускається за рішенням педагогічної ради закладу освіти та повинні відповідати віковим особливостям дітей.

Упродовж навчальних занять, які поєднують у собі психічне, статичне, динамічне навантаження на окремі органи і системи і на весь організм в цілому, проводяться вправи з рухової активності для зняття локального стомлення і вправи з рухової активності загального впливу. Комплекси відповідних вправ наведено у додатку 3 до цього Санітарного регламенту.

3. Тривалість перерв між навчальними заняттями для учнів 1-4-х класів рекомендується не менше 15 хв., 5-11(12) класів - не менше 10 хв., великої перерви - 30 хв. (для прийому їжі). Замість однієї великої перерви можна влаштувати дві перерви по 20 хв., після другого та третього навчальних занять - для учнів 1-4-х класів, після третього та четвертого навчальних занять - для учнів 5-11(12) класів. У середині здвоєного навчального заняття необхідно організувати перерву тривалістю 10 хв. для активного відпочинку.

4. Розклад навчальних занять повинен враховувати оптимальне співвідношення навчального навантаження протягом тижня, а також чергування протягом дня і тижня навчальних занять з навчальних предметів природничо-математичного, суспільно-гуманітарного циклів із навчальними предметами художньо-естетичного, фізкультурно-оздоровчого та технологічного циклів з урахуванням Гігієнічних правил складання розкладу навчальних занять наведених у додатку 7 до цього Санітарного регламенту.

5. Під час щонайменше однієї з перерв необхідно організувати умови для харчування та активного відпочинку учнів, рекомендовані прогулянки на відкритому повітрі.

У групах подовженого дня учнів початкової школи прогулянка на відкритому повітрі повинна становити не менше ніж 1,5 години протягом дня (за умов зовнішньої температури повітря не нижче 10 °С).

6. Тривалість виконання завдань для самопідготовки учнів у позанавчальний час не рекомендується більше 1 години у 3-5 класах та 1,5 години у 6-9 класах, 2 години - у 10-11(12) класах. Учні 1-2 класів не рекомендуються обов'язкові завдання для самопідготовки у позанавчальний час.

7. При надзвичайних погодних умовах, а також надзвичайних ситуаціях засновник (засновники) закладу освіти можуть самостійно приймати рішення про тимчасове призупинення навчання учнів.

Вимоги до організації роботи з технічними засобами навчання

8. При використанні технічних засобів навчання (далі - ТЗН) під час проведення навчального заняття потрібно чергувати види навчальної діяльності. Безперервна тривалість навчальної діяльності з ТЗН упродовж навчального заняття повинна бути: для учнів 1 класів - не більше 10 хвилин; для учнів 2-4 класів - не більше 15 хвилин; для учнів 5-7 класів - не більше 20 хвилин; для учнів 8-9 класів - 20-25 хвилин; для учнів 10-11(12) класів на 1-й годині занять до 30 хвилин, на 2-й годині занять - 20 хвилин. При здвоєних навчальних заняттях для учнів 10-11(12) класів - не більше 25-30 хвилин на першому навчальному занятті та не більше 15-20 хвилин на другому навчальному занятті.

9. Після занять із застосуванням ТЗН проводяться вправи з рухової активності та вправи гімнастики для очей. Комплекси відповідних вправ наведені у [додатку 3](#) до цього Санітарного регламенту.

10. В умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації іншого характеру безперервна тривалість навчальних занять при організації дистанційного навчання у синхронному форматі не повинна перевищувати для учнів:

1-2 класів - 2 навчальних занять по 30 хвилин або 3 - по 20 хвилин;

3-4 класів - 2 навчальних занять по 45 хвилин або 3 - по 30 хвилин, або 4 - по 20 хвилин;

5-6 класів - 2 навчальних занять по 45 хвилин або 3 - по 35 хвилин, або 4 - по 25 хвилин;

7-9 класів - 2 навчальних занять по 45 хвилин або 3 - по 40 хвилин, або 4 - по 30 хвилин, або 5 - по 25 хвилин;

10-11 класів - 3 навчальних занять по 45 хвилин або 4 - по 35 хвилин, або 5 - по 30 хвилин, або 6 - по 25 хвилин.

{Підрозділ розділу V доповнено новим пунктом 10 згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я № 1371 від 01.08.2022}

VI. Забезпечення харчування

Вимоги до влаштування приміщень

1. Набір виробничих приміщень, технологічного обладнання та його розміщення повинні відповідати вимогам санітарного законодавства та законодавства про безпеку та окремі показники якості харчових продуктів.

2. Для дотримання правил особистої гігієни учнями в приміщенні їдальні, буфету або перед ним встановлюються умивальники із розрахунку один на 40 місць. Поряд з умивальниками встановлюються диспенсери з рідким милом та паперовими рушниками (або електрорушники).

3. Відстань між обідніми столами і роздачею чи вікном (дверима) для прийому брудного посуду повинна бути не менше 200 см; між рядами обідніх столів 100 см; між обідніми столами і стіною 40 см.

4. Обідні столи щодня миються гарячою водою з кальцинованою содою та милом або іншими миючими засобами, дозволеними до використання відповідно до законодавства, а після кожного прийому їжі протирають вологими і чистими серветками.

5. Забороняється використовувати поцерблений, емальований, алюмінієвий столовий посуд і пластмасовий столовий посуд багаторазового використання.

6. Прибирання приміщень проводиться при відчинених фрамугах (вікнах).

7. Забороняється використання приміщень їдалень (харчоблоку), роздаткових, буфетів не за призначенням.

Організація харчування

8. Засновник (засновники), керівник закладу освіти та суб'єкти господарської діяльності, які надають послуги з харчування зобов'язані забезпечити учнів безпечною, якісною, повноцінною та корисною їжею відповідно до норм та [Порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку](#), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 року № 305.

Організація харчування у закладах спеціалізованої освіти спортивного профілю із специфічними умовами навчання здійснюється відповідно до норм та [Порядку організації харчування у закладах спеціалізованої освіти спортивного профілю із специфічними умовами навчання для учнів \(студентів\), які здобувають спортивну освіту](#), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 серпня 2021 року № 823.

{Пункт 8 підрозділу "Організація харчування" розділу VI в редакції Наказу Міністерства охорони здоров'я № 1984 від 20.09.2021}

9. Керівник закладу освіти та медичний працівник (за його відсутності - особа (особи), які визначені наказом керівника закладу освіти відповідальними за організацію харчування в закладі) здійснюють щоденний контроль за якістю продуктів, що надходять до закладу освіти, умовами їх зберігання, дотриманням термінів реалізації і технології виготовлення страв, дотриманням санітарно-протиепідемічного режиму в їдальні (харчоблоці), буфеті, фактичним виконанням меню за меню-розкладом, що містять кількісні дані про рецептуру страв.

10. Для уникнення харчових отруєнь, з метою профілактики захворювань, приготування та реалізація харчової продукції повинні здійснюватися у відповідності до загальних вимог до організації харчування дітей в закладах освіти наведених у [додатку 9](#) до цього Санітарного регламенту. Перелік харчових продуктів, які заборонено реалізовувати у шкільних буфетах та у торговельних апаратах, розміщених у закладах освіти наведено у [додатку 10](#) до цього Санітарного регламенту.

11. У закладах освіти організуються умови для забезпечення харчування учнів з особливими дієтичними потребами, у тому числі з непереносимістю глютену та лактози.

Вимоги до організації харчування дітей з особливими дієтичними потребами, включаючи харчову алергію та непереносимість окремих харчових продуктів або речовин, наведено у [додатку 11](#) до цього Санітарного регламенту.

12. У закладах освіти за рішенням засновника (засновників) може бути організоване постачання готової кулінарної продукції операторами ринку харчових продуктів за умови дотримання ними вимог [Закону України](#) «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

13. Інші вимоги до утримання та оснащення приміщень їдальні (харчоблоку), буфету, закладу освіти, транспортування, приймання та зберігання харчових продуктів, обробки сировини, виробництва та реалізації продукції повинні відповідати вимогам [Закону України](#) «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» та законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів.

VII. Організація медичного обслуговування та формування гігієнічних навичок та засад здорового способу життя

1. Заклади освіти повинні бути укомплектовані кваліфікованими кадрами середніх медичних працівників, та можуть бути укомплектовані лікарями-психологами.

2. У випадку відсутності у закладі освіти медичного працівника засновник (засновники) укладає договір з закладом охорони здоров'я або фізичними особами-підприємцями, які провадять господарську діяльність з медичної практики (сестринська справа, педіатрія, сімейна медицина) про медичне обслуговування учнів.

3. Учні підлягають медичним оглядам відповідно до Схеми періодичності обов'язкових медичних профілактичних оглядів учнів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16 серпня 2010 року [№ 682](#) «Про удосконалення медичного обслуговування учнів загальноосвітніх навчальних закладів», зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 10 вересня 2010 року за № 794/18089.

4. У випадках виникнення в закладі освіти інфекційних захворювань, а також отруєнь керівник закладу повинен негайно повідомити лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України відповідної території.

5. Періодичні огляди на педикульоз здійснюються медичним працівником відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 28 березня 1994 року [№ 38](#) «Про організацію та проведення заходів по боротьбі з педикульозом». Всі учні обов'язково оглядаються після канікул та у подальшому - вибірково, за епідемічними показаннями.

6. Формування гігієнічних знань, умінь і навичок учнів, засад здорового способу життя забезпечується закладами освіти у рамках освітнього процесу відповідно до державних стандартів освіти, а також із залученням медичних працівників і батьків, інших законних представників учнів.

7. Санітарно-дезінфекційний режим у закладах освіти у період карантину наведено у [додатку 12](#) до цього Санітарного регламенту.

VIII. Вимоги до санітарного і спеціального одягу та особистої гігієни працівників закладу освіти, інших осіб, залучених до організації харчування

1. Працівники їдальні (харчоблоків), буфетів повинні бути забезпечені санітарним і спеціальним одягом та необхідними умовами для дотримання правил особистої гігієни. До санітарного одягу відносяться халати, фартухи з тканини для отримання та видачі їжі, хустки, ковпаки, фартух з полімерних матеріалів для миття посуду, до спеціального - халати темного кольору, гумові рукавички, гумове взуття.

Спеціальний одяг для прибирання приміщень і санітарних вузлів необхідно маркувати, використовувати за призначенням і зберігати окремо, так само, як інвентар та засоби для прибирання.

Роботи, пов'язані з організацією харчування учнів, у тому числі сервірування обідніх столів, отримання та порціювання готових страв, прибирання обідніх столів, миття посуду тощо, проводяться працівниками їдальні (харчоблоку) в санітарному одязі.

Маркований санітарний одяг необхідно зберігати на вішаку (у шафі) у приміщенні для персоналу їдальні (харчоблоку). Забороняється застібати санітарний одяг шпильками, голками та зберігати у кишенях сторонні предмети, а також працювати у прикрасах.

У санітарному одязі забороняється: виконувати роботи з прибирання приміщень; заходити та перебувати в санітарних вузлах; виходити на вулицю з приміщення закладу освіти; знаходитись у цьому одязі в інших приміщеннях, поза місцем харчування учнів. Перед відвідуванням санітарного вузла санітарний одяг необхідно зняти, залишивши його на вішалці поруч із дверима санітарного вузла.

Заміна санітарного та спеціального одягу здійснюється у міру забруднення.

2. До роботи в їдальні (харчоблоці), буфеті, не допускаються особи з ознаками інфекційних захворювань, гнійничковими ураженнями шкіри та/або з будь-якими іншими гострими проявами порушення стану здоров'я. Усі працівники їдальні (харчоблоку), буфету, незалежно від підпорядкованості, повинні проходити попередній та періодичні медичні огляди відповідно до [Правил проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв та організацій, діяльність яких пов'язана з](#)

обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб,
затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23 липня 2002 року № 280,
зарєєстрованих в Міністерстві юстиції України 08 серпня 2002 року за № 639/6927 (у редакції
наказу Міністерства охорони здоров'я України від 21 лютого 2013 року № 150).

Генеральний директор Директорату громадського здоров'я та профілактики захворюваності	І. Руденко
--	-------------------

	Додаток 1 до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (пункт 3 розділу II)
--	---

ПЕРЕЛІК рослин, дерев, кущів з колючками, отруйними плодами

Назва	Короткий опис
АМБРОЗІЯ	Однорічна яра рослина. Квітковий пилок амброзії шкідливий для людини. У період цвітіння викликає алергійне захворювання амброзійний поліноз. Пилок амброзії, потрапляючи у ніс та бронхи, викликає сльозотечу, порушення зору, підвищення температури тіла та спричиняє різке запалення слизових оболонок верхніх дихальних шляхів.
АРНІКА ГІРСЬКА	Багаторічна трав'яниста рослина сімейства складноцвітні. Геленалін легко проникає через слизові оболонки та шкіру в організм, спричиняючи інтоксикацію. При отруєнні спостерігається нудота, ускладнене дихання, блювота, пітливість, кишкові коліти, пронос, можлива зупинка серця.
БЕЛАДОННА ЗВИЧАЙНА	Багаторічна трав'яниста рослина родини пасльонових. При отруєнні виникає сухість у роті і горлі, захриплість, утруднене ковтання, відчуття нудоти, запаморочення, головний біль, неспокій і відчуття туги, прискорене серцебиття, почервоніння і сухість шкіри, почервоніння обличчя, розширення зіниць; при важкому отруєнні з'являються марення і галюцинації.
БЛЕКОТА ЧОРНА	Росте скрізь - на дворах, пустирях, вздовж парканів та доріг. Стебло рослини клейкувате, в пухнастих волосках. Квіти подібні до квітів картоплі. Плід - двогнізда коробочка з кришкою. Розкривши коробочку і висипавши на руку насіння, маленькі діти можуть вкинути його до рота, приймаючи за зерна маку. Симптоми отруєння подібні до отруєння дурманом.

БОЛИГОЛОВ	Дворічна трав'яниста рослина сімейства зонтичних. При отруєнні виникає нудота, блювання, сильна слабкість, діарея, зниження температури тіла, головний біль і запаморочення.
БОРЕЦЬ (аконіт)	Багаторічна трав'яниста рослина родини жовтецевих. При отруєнні вже через кілька хвилин виникає відчуття оніміння у ділянці проникнення токсину, яке розповсюджується по всьому організмі, згодом настає повна втрата чутливості, починає морозити, спостерігається активне потовиділення, іноді отруєння супроводжується проносом. При значних концентраціях настає смерть.
БОРЩОВИК (борщівник)	Дворічна або багаторічна трав'яниста рослина родини зонтичних. При контакті зі шкірою листків та інших частин виникають сильні опіки, також спостерігається нудота, задуха, підвищення температури, алергічна реакція, унаслідок чого на тілі залишаються характерні сліди-шрами.
ВОВЧА ЯГОДА ЗВИЧАЙНА (вовче лико)	Кущ родини тимелійових. При отруєнні спостерігається слиновиділення, біль у животі, блювання, діарея, виділення сечі з кров'ю.
ГЛІЦІНІЯ (вістерія)	Дерев'яниста рослина родини бобових. При потраплянні в шлунково-кишковий тракт насіння викликає нудоту, судоми та діарею.
ДУРМАН ЗВИЧАЙНИЙ	Трав'яниста рослина родини пасльонових. При отруєнні спостерігаються сильний головний біль, сухість у роті, нервово збудження, психічні розлади.
ЖИМОЛОСТЬ	Листопадний чагарник сімейства жимолостевих.
ЖОВТЕЦЬ ЇДКИЙ	Квіткова рослина з роду жовтець родини жовтецевих. Отруєння супроводжується блювотою, проносом, у важких випадках - зупиняється серце.
ЖОСТІР ПРОНОСНИЙ	Кущ або невелике дерево родини крушинових. Вживання плодів та листків може викликати запалення шлунково-кишкового тракту, нудоту і блювання, шкірні висипання.
КОНВАЛІЯ ТРАВНЕВА (конвалія звичайна)	Багаторічна трав'яниста рослина сімейства лілійних. Отруйні всі її частини - листки, квіти, плоди - червоно-жовтогарячі ягоди. Легке отруєння рослиною проявляється нудотою, блювотою, проносом, сильним головним болем і болем у шлунку. У важких випадках порушуються ритм і частота серцевих скорочень. Іноді уражається і нервова система. Про це свідчать збудження, розлад зору, судоми, втрата свідомості.
НАПЕРЕСТЯНКА ВЕЛИКОКВІТКОВА	Багаторічна трав'яниста рослина родини подорожникових. Всі органи наперстянки отруйні. Вживання їх може призвести до

	збудження роботи серця, звуження кровоносних судин, розладу травлення.
НАПЕРЕСТЯНКА ПУРПУРОВА	Дворічна трав'яниста рослина родини подорожникових. Високо отруйна рослина. Вживання навіть двох листків може спричинити смертельне отруєння.
ОМЕЛА БІЛА	Багаторічний вічнозелений кущ сімейства санталових. При отруєнні омелою білою спостерігається місцеве подразнення, некроз слизових оболонок.
ЦИКУТА ОТРУЙНА	Рослина з родини окружкових.
ЧЕМЕРИЦЯ БІЛА	Багаторічна трав'яниста рослина родини лілійних. Симптоми отруєння проявляються впродовж кількох годин після вживання чемериці - це нудота, блювота, розкоординація рухів (людина наче п'яна), параліч і смерть.
ХМІЛЬ	Рід багаторічних трав'янистих рослин родини коноплевих.

	Додаток 2 до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (пункт 11 розділу III)
--	---

ПІДБІР МЕБЛІВ для закладів загальної середньої освіти

Діапазон ростів (без взуття), мм	Підколінний діапазон (без взуття), мм	Група меблів і колір маркування	Клас														
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
800-950	200-250	0 білий	+														
930-1160	250-280	1 помаранчевий	+														
1080-1210	280-315	2 фіолетовий	+	+	+												
1190-1420	315-355	3 жовтий		+	+	+	+	+									
1330-1590	355-405	4 червоний				+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
1460-1765	405-435	5 зелений								+	+	+	+	+	+	+	
1590-1880	435-485	6 блакитний												+	+	+	
1740-2070	485+	7 коричневий													+	+	

	Додаток 3 до Санітарного регламенту для закладів
--	---

КОМПЛЕКСИ

вправ з рухової активності та комплекс вправ гімнастики для очей

I. Комплекс вправ гімнастики для очей

1. Швидко покліпати очима, заплющити очі та посидіти спокійно, повільно рахуючи до 5. Повторити 4-5 разів.

2. Міцно заплющити очі (рахуючи до 3), розплющити очі та подивитися вдалечінь, рахуючи до 5. Повторити 4-5 разів.

3. Витягнути праву руку вперед. Стежити очима, не повертаючи голови, за повільними рухами вліво і вправо, вгору і вниз вказівного пальця витягнутої руки. Повторити 4-5 разів.

4. Подивитися на вказівний палець витягнутої руки на рахунок 1-4, потім перенести погляд вдалечінь на рахунок 1-6. Повторити 4-5 разів.

У середньому темпі проробити 3-4 кругових рухів очима в правий бік, стільки ж само у лівий бік. Розслабивши очні м'язи, подивитися вдалечінь - на рахунок 1-6. Повторити 1-2 рази.

II. Примірний комплекс вправ з рухової активності (РА)

РА для покращення мозкового кровообігу

1. Вихідне положення (в. п.) - сидячи на стільці, 1-2 - відвести голову назад і плавно нахилити назад, 3-4 - голову нахилити вперед, плечі не піднімати. Повторити 4-6 разів. Темп повільний.

2. В. п. - сидячи, руки на поясі, 1 - поворот голови направо, 2 - в. п., 3 - поворот голови наліво, 4 - в. п. Повторити 6-8 разів. Темп повільний.

3. В. п. - стоячи або сидячи, руки на поясі, 1 - махом ліву руку занести через праве плече, голову повернути наліво, 2 - в. п., 3-4 - теж правою рукою. Повторити 4-6 разів. Темп повільний.

РА для зняття стомлення з плечового поясу та рук

1. В. п. - стоячи або сидячи, руки на поясі, 1 - праву руку вперед, ліву вгору, 2 - перемінити положення рук. Повторити 3-4 рази, потім розслаблено опустити вниз і потрясти кистями, голову нахилити вперед. Темп середній.

2. В. п. - стоячи або сидячи, кисті тильним боком на поясі, 1-2 - звести лікті вперед, голову нахилити вперед, 3-4 - лікті назад, прогнутися. Повторити 6-8 разів, потім руки вниз і потрясти розслаблено. Темп повільний.

3. В. п. - сидячи, руки вгору, 1 зжати кисті в кулак, 2 - розжати кисті. Повторити 6-8 разів, потім руки розслаблено опустити вниз і потрясти кистями. Темп середній.

РА для зняття стомлення з тулуба

1. В. п. - стійка ноги нарізно, руки за голову, 1 - різко повернути таз направо, 2 - різко повернути таз наліво. Під час поворотів плечовий пояс оставити нерухомим. Повторити 6-8 разів. Темп середній.

2. В. п. - стійка ноги нарізно, руки за голову, 1-3 - кругові рухи тазом в один бік, 4-6 - теж у інший бік, 7-8 - руки вниз і розслаблено потрясти кистями. Повторити 4-6 разів. Темп середній.

3. В. п. - стійка ноги нарізно, 1-2 - нахил вперед, права рука сковзає вздовж ноги вниз, ліва, згинаючись, вздовж тіла вгору, 3-4 - в. п., 5-8 - теж в інший бік. Повторити 6-8 разів. Темп середній.

РА загального впливу комплектуються з вправ для різних груп м'язів з урахуванням їх напруження в процесі діяльності.

Комплекс вправ РА для молодших школярів на навчальних заняттях з елементами письма

1. Вправа для покращення мозкового кровообігу. В. п. - сидячи, руки на поясі. 1 - поворот голови направо, 2 - в. п., 3 - поворот голови наліво, 4 - в. п., 5 - плавно нахилити голову назад, 6 - в. п., 7 - голову нахилити вперед. Повторити 4-6 разів. Темп повільний.

2. Вправа для зняття стомлення з м'язів кисті. В. п. - сидячи, руки підняти вгору, 1 - стиснути кисті в кулак, 2 - розтиснути кисті. Повторити 6-8 разів, потім руки розслаблено опустити вниз і потрясти кистями. Темп середній.

3. Вправа для зняття стомлення з м'язів тулуба. В. п. - стійка ноги нарізно, руки за голову, 1 - різко повернути таз направо, 2 - різко повернути таз наліво. Під час поворотів плечовий пояс оставити нерухомим. Повторити 4-6 разів. Темп середній.

4. Вправа для мобілізації уваги. В. п. - стоячи, руки вздовж тулуба, 1 - праву руку на пояс, 2 - ліву руку на пояс, 3 - праву руку на плече, 4 - ліву руку на плече, 5 - праву руку вгору, 6 - ліву руку вгору, 7-8 - хлопки руками над головою, 9 - опустити ліву руку на плече, 10 - праву руку на плече, 11 - ліву руку на пояс, 12 - праву руку на пояс, 13-14 - хлопки руками по стегнах. Повторити 4-6 разів. Темп - 1 раз повільний, 2-3 рази - середній, 4-5 - швидкий, 6 - повільний.

	Додаток 4 до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (пункт 14 розділу IV)
--	--

РІВНІ
загального штучного освітлення у приміщеннях закладів загальної
середньої освіти

Приміщення	Площина (Г-горизонтальна, В-вертикальна) нормування освітленості, висота площини над рівнем підлоги	Штучне освітлення робочих поверхонь, лк
Навчальні приміщення, лабораторії	В - 1,5 на середині дошки	500
	Г - 0,8 на робочих столах і партах	400
Кабінети технічного креслення та малювання	В - на дошці	500
	Г - 0,8 на робочих столах і партах	500
Майстерні з обробки металів та деревини	Г - 0,8 на верстаках і робочих столах	300

Кабінети трудового навчання для дівчаток	Г - 0,8	400
Спортивні, фізкультурно-спортивні зали	Г - підлога	200
	В - на рівні 2,0 м від підлоги з обох сторін на поздовжній осі приміщення	75
Снарядні, інвентарні, господарські комори	Г - 0,8	50
Криті басейни	Г - на поверхня води	150
Актові зали	Г - підлога	200
Естради актових залів	В - 1,5	300
Кабінети педагогічних працівників	Г - 0,8	300
Рекреації	Г - підлога	150

	Додаток 5 до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (пункт 17 розділу IV)
--	--

**ДОПУСТИМИ РІВНІ
звучу та звукових тисків у приміщеннях закладів освіти та на
прилеглий до закладів освіти території**

№ з/п	Призначення приміщень та територій	Час доби	LA або LAекв., дБА	Допустимі рівні звукового тиску, дБ в октавних смугах з середньгеометричними значеннями частот, Гц									
				16	31,5	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000
1	Навчальні приміщення, кімнати педагогічних працівників, адміністративно-службові кабінети, спальні приміщення, аудиторії закладів освіти, актові та конференц зали, читальні зали, зали бібліотек	День	40	81	68	57	48	41	35	32	29	28	27
2	Музичні класи	День	35	80	65	54	44	37	31	27	24	22	22
3	Кабінети інформатики	День	45	85	75	67	57	49	44	40	37	35	33

4	Території, які безпосередньо прилягають до будівель закладів освіти	День	55	85	76	67	60	54	49	46	44	43	42
		Ніч	45	82	71	60	52	45	40	36	34	33	32

Примітка.

Допустимі рівні шуму від зовнішніх джерел у приміщеннях встановлені за умови забезпечення в них необхідного для даного приміщення повітрообміну.

	Додаток 6 до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (пункт 18 розділу IV)
--	---

ДОПУСТИМІ ЗНАЧЕННЯ вібрації у будівлях закладів освіти

Допустимі значення вібрації у будівлях закладів освіти в денний час, м/с²:

а) для постійної вібрації:

прийнятні значення - 0,014-0,020 (0,029-0,04 - у майстернях);

максимальні значення - 0,028-0,040 (0,058-0,08 - у майстернях);

б) для імпульсної вібрації:

прийнятні значення - 0,46-0,64 (в тому числі у майстернях);

максимальні значення - 0,96-1,28 (в тому числі у майстернях).

Значення дози для переривчастої вібрації у будівлях заклади освіти в денний час, м/с^{1,75}:

прийнятні значення - 0,4 (0,8 - у майстернях);

максимальні значення - 0,8 (1,6 у майстернях).

В основі отримання інтегральних показників вібрації лежать виміри віброприскорення в 1/3 октавних смугах в діапазоні частот 1-80 Гц.

	Додаток 7 до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (пункт 1 розділу V)
--	---

ГІГІЄНІЧНІ ПРАВИЛА складання розкладу навчальних занять

Найвища активність розумової діяльності у дітей шкільного віку припадає на інтервал з 10 до 12-ої години. Цей час характеризується найбільшою ефективністю засвоєння матеріалу при найменших психофізичних затратах організму.

Навчальні заняття, що вимагають значного розумового напруження для учнів 1-4 класів, слід проводити на 2-3 навчальних заняттях, а для учнів 5-11(12) класів - на 2-4 навчальних заняттях.

Неоднакова розумова діяльність учнів і в різні дні навчального тижня: її рівень зростає до середини тижня і залишається низьким на початку (понеділок) і в кінці (п'ятниця) тижня.

Розподіл навчального навантаження протягом тижня встановлюють таким чином, щоб найбільший його обсяг припадав на вівторок, середу. На ці дні до розкладу закладу освіти вносять навчальні предмети, які потребують великого розумового напруження або ті, які не вимагають значного навантаження, але у більшій кількості, ніж в інші дні тижня.

Вивчення нового матеріалу, виконання завдань для підсумкового оцінювання найкраще проводити на II-IV навчальному занятті посеред тижня.

Навчальні предмети, які вимагають інтенсивної самопідготовки учнів у позанавчальний час, не повинні групуватися в один день у розкладі занять.

	Додаток 8 до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (пункт 1 розділу V)
--	--

**ДОПУСТИМА СУМАРНА КІЛЬКІСТЬ
ГОДИН (НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ) ТИЖНЕВОГО НАВАНТАЖЕННЯ УЧНІВ***

Класи	Допустима сумарна кількість годин інваріантної і варіативної частин навчального плану (навчальних занять)	
	5-денний навчальний тиждень	6-денний навчальний тиждень
1	20,0	22,5
2	22,0	23,0
3	23,0	24,0
4	23,0	24,0
5	28,0	30,0
6	31,0	32,0
7	32,0	34,0
8	33,0	35,0
9	33,0	36,0
10-12	33,0	36,0

* Введення 5-ти або 6-ти денного робочого тижня для учнів усіх типів закладів освіти здійснюється при дотриманні відповідного гранично допустимого навантаження та за умови роботи закладу не більше ніж у дві зміни.

	Додаток 9 до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (пункт 10 розділу VI)
--	--

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ **до організації харчування дітей в закладах освіти**

I. Вимоги до харчових продуктів, призначених для продажу дітям та підліткам у буфетах та у торговельних апаратах, розміщених у закладах освіти:

1. Бутерброди:

- 1) на основі житнього хліба або цільнозернового хліба з житнього, пшеничного та змішаного борошна, або безглютенового хліба;
- 2) з сиром твердим, крім плавленого сиру, яйцями, з вершковим маслом, зеленню, свіжими або сухими прянощами, з переробленими бобовими продуктами, горіхами, насінням без додавання солі;
- 3) з овочами та/або фруктами, зазначеними у [пунктах 8-10](#) цього розділу;
- 4) без солі і соусів, включаючи майонез, крім кетчупу, для виробництва якого використано не менше 120 г помідорів для отримання 100 г готового продукту;
- 5) харчові продукти для приготування бутербродів містять не більше 10 г цукрів на 100 г готового продукту, без додавання підсолоджувачів;

2. Хлібо-булочні вироби, борошняні кулінарні вироби з тіста печені на основі житнього або цільнозернового житнього, пшеничного та змішаного, або безглютенового борошна:

- 1) з сиром твердим, крім плавленого сиру, сиром кисломолочним, яйцями, зеленню, свіжими або сухими прянощами, переробленими бобовими продуктами, горіхами, насінням без додавання солі;
- 2) з овочами та/або фруктами, зазначеними у [пунктах 8-10](#) цього розділу;
- 3) при приготуванні хлібо-булочних та борошняних кулінарних виробів у тісто додається не більше 5 г цукрів та 0,45 г солі на 100 г готового продукту;
- 4) без додавання підсолоджувачів.

3. Салати в порційній упаковці:

- 1) з овочами та/або фруктами, зазначеними у [пунктах 8, 9](#) цього розділу;
- 2) з яйцями, сиром твердим, крім плавленого сиру, або з молочними продуктами, які відповідають вимогам, зазначеним у [пункті 6](#) цього розділу, із зерновими продуктами, які відповідають вимогам, зазначеним у [пункті 7](#) цього розділу, або з бобовими продуктами, сушеними овочами та фруктами або горіхами та насінням, які відповідають вимогам, зазначеним у [пункті 10](#) цього розділу, з олією, зеленню або свіжими та/або сухими прянощами;
- 3) салати повинні бути приготовані безпосередньо в день вживання;

4) з низьким вмістом натрію/солі, тобто які містять не більше 0,12 г натрію або еквівалентну кількість солі на 100 г готової страви.

4. Молоко пастерізоване та/або стерилізоване без додавання цукрів і підсолоджувачів.

5. Напої на основі сої, рису, вівса, кукурудзи, гречки, горіхів або мигдалю:

1) які містять не більше 10 г цукрів на 100 мл готового продукту, без додавання підсолоджувачів;

2) з низьким вмістом натрію/солі, тобто які містять не більше 0,12 г натрію або еквівалентну кількість солі на 100 г або на 100 мл харчових продуктів.

6. Молочні продукти: йогурт, кефір, ацидофільне молоко, сир кисломолочний або продукти на основі сої, рису, вівса, горіхів або мигдалю:

1) що містять не більш 10 г цукрів на 100 г/мл готового продукту;

2) без додавання підсолоджувачів;

3) що містять не більш 10 г жиру на 100 г/мл готового продукту;

4) сир кисломолочний з масовою часткою жиру не менше 5 %.

7. Зернові продукти:

1) без підсолоджувачів;

2) з низьким вмістом натрію/солі, тобто які містять не більше 0,12 г натрію, або еквівалентну кількість солі на 100 г або на 100 мл харчових продуктів, за винятком хліба, в якому вміст солі не перевищує 0,45 г на 100 г готового продукту;

3) повинні містити не більше 10 г цукрів на 100 г готового продукту.

8. Овочі:

1) в свіжому та переробленому вигляді, крім сушених овочів;

2) без додавання підсолоджувачів;

3) перероблені овочі із низьким вмістом натрію/солі, тобто які містять не більше 0,12 г натрію, або еквівалентну кількість солі на 100 г або на 100 мл готового продукту;

4) приготовлені для безпосереднього вживання в їжу;

5) можуть бути фасовані як одна окрема упаковка або поділені на порції.

9. Фрукти:

1) в свіжому і переробленому вигляді, крім сушених фруктів;

2) без додавання цукрів і підсолоджувачів;

3) приготовлені для безпосереднього вживання в їжу;

4) можуть бути фасовані як одна окрема упаковка або поділені на порції.

10. Сушені овочі, фрукти та ягоди, горіхи, насіння:

1) без додавання цукрів і підсолоджувачів, без солі та жиру;

2) очищені та фасовані в окремій упаковці, вага якої не перевищує 50 г.

11. Фруктові, овочеві та фруктові-овочеві пастеризовані соки:

1) без додавання цукрів і підсолоджувачів;

2) з низьким вмістом натрію/солі, тобто містить не більше 0,12 г натрію, або еквівалентну кількість солі на 100 г або на 100 мл готового продукту.

12. Вода питна негазована в споживчій упаковці.

13. Напої, виготовлені на місці:

1) чай, чай фруктовий, компоти, узвари, напої з обсмаженого зерна (ячменю, жита) та цикорію, какао з молоком, какао з напоями на основі сої, рису, вівса, кукурудзи, гречки, горіхів або мигдалю;

2) без додавання цукрів або підсолоджувачів.

II. Вимоги до організації харчування та харчових продуктів, які використовуються для харчування в закладах освіти:

1. Харчування дітей та молоді повинно відповідати таким вимогам:

1) щоденне харчування повинно бути різноманітним і включати харчові продукти, які відносяться до різних груп;

2) харчування (сніданок, другий сніданок, обід, підвечірок, вечеря) включає в себе харчові продукти таких груп: зернові продукти та/або картоплі, фруктів та/або овочів, молока та/або молочних продуктів, м'яса, риби, яєць, горіхів, бобових, насіння, а також жирів;

3) повинно бути організовано щонайменше одноразове гаряче харчування.

Разовість харчування встановлюється закладом освіти залежно від віку здобувачів освіти, типу закладу освіти та особливостей організації освітнього процесу в закладі освіти;

4) калорійність сніданку становить близько 25-30 %, обіду близько 30-35 % від добової потреби в енергії, відповідно до норм харчування, середня норма розраховується з урахуванням вимог вікової групи учнів;

5) кулінарні страви та вироби реалізуються в день приготування з дотриманням вимог до умов зберігання та термінів реалізації.

2. Харчування в закладах освіти повинно здійснюватися за умови дотримання таких вимог до основних груп харчових продуктів:

1) Зернові продукти та/або картопля (перероблена):

а) повинні містити не більше 10 г цукрів на 100 г готового продукту;

б) мати низький вміст натрію/солі, тобто містити не більше 0,12 г натрію, або еквівалентну кількість солі на 100 г або на 100 мл готового продукту;

в) містити не більше 10 г жиру на 100 г готового продукту;

г) сніданок, обід і вечеря мають включати щонайменше одну порцію цієї категорії;

д) протягом тижня харчування повинно включати три або більше різновидів страв з цієї категорії;

е) передбачити не більше ніж одну порцію смаженої їжі з цієї категорії харчових продуктів на тиждень;

є) смаження повинно здійснюватися з використанням рафінованої соняшникової або кукурудзяної олії, або іншої рафінованої олії, що містить більше 50 відсотків мононенасичених жирів і менше ніж 40 відсотків поліненасичених жирів.

2) Овочі:

а) свіжі або перероблені;

б) без додавання підсолоджувачів;

в) у разі переробки - мати низький вміст натрію/солі, тобто містити не більше 0,12 г натрію, або еквівалентну кількість солі на 100 г або на 100 мл готового продукту, за винятком продукції, що підлягає природному бродінню, таких як квашена капуста та інші овочеві квашені продукти;

г) сушені овочі без додавання цукрів і підсолоджувачів, а також солі та жиру;

д) щоденно сніданок, обід та вечеря повинні включати не менше однієї порції овочів;

е) сніданок, обід та вечеря містять по три або більше порцій свіжих овочів на тиждень;

є) протягом тижня харчування повинно включати три або більше різновидів страв з цієї категорії.

3) Фрукти та ягоди:

а) свіжі чи перероблені;

б) без додавання цукрів і підсолоджувачів;

в) сушені фрукти та ягоди без додавання цукрів і підсолоджувачів, а також солі та жиру;

г) сніданок або вечеря та обід містять не менше однієї порції фруктів на день;

д) повинно бути три або більше різновидів страв з цієї категорії харчових продуктів на тиждень.

4) Овочі та фрукти:

а) протягом дня харчування повинно включати сукупно п'ять порцій на день, одну порцію можна замінити на пастеризований сік без додавання цукрів та підсолоджувачів в об'ємі, що не перевищує 200 мл (наприклад: на сніданок - одна порція овочів та одна порція фруктів; на обід - одна порція овочів та одна порція фруктів; на вечерю - одна порція овочів);

б) слід дотримуватись співвідношення: три порції овочів на дві порції фруктів;

5) М'ясо (крім водоплавної птиці) охолоджене/заморожене, риба морська, яйця (крім водоплавної птиці), горіхи, бобові та насіння:

а) горіхи та насіння повинні бути без додавання цукрів та підсолоджувачів, а також солі та жиру, синтетичних ароматизаторів та підсилювачів смаку;

б) при одноразовому харчуванні раціон повинен включати принаймні дві порції м'яса, одну порцію яєць та риби на тиждень;

в) риба повинна готуватись принаймні один раз на тиждень;

г) для смаження страв з риби та м'яса використовують рафіновану соняшникову або кукурудзяну олію, або іншу рафіновану рослинну олію, що містить більше 50 % мононенасичених жирів і менше 40 % поліненасичених жирів;

д) дозволено не більше ніж одну порцію смаженої їжі з цієї категорії харчових продуктів протягом навчального тижня з понеділка по п'ятницю, та при 6-денному та 7-денному харчуванні - не більше двох порцій смаженої їжі на тиждень;

б) Харчові жири: рослинна олія, вершкове масло:

а) рафінована соняшникова або кукурудзяна олія, або інша рафінована олія, що містить більше 50 відсотків мононенасичених жирів і менше ніж 40 відсотків поліненасичених жирів;

б) вершкове масло, що містить не менше ніж 72 % молочного жиру.

7) Молоко та молочні продукти:

а) молоко та молочні продукти (йогурт, кефір, ацидофільне молоко, сир твердий, сир м'який та сир кисломолочний, сметана), а також страви з них повинні містити не більше 10 г цукрів на 100 г/мл готового продукту;

б) при одноразовому харчуванні повинна бути щонайменше одна порція молока або молочних продуктів, або молочної страви;

в) в залежності від разовості харчування в закладі освіти повинно бути три різноманітні порції молока або молочних продуктів, або молочних страв на день (наприклад: на сніданок - одна порція молока або молочних продуктів, або молочної страви; на обід - одна порція молока або молочних продуктів, або молочної страви; на вечерю - одна порція молока або молочних продуктів, або молочної страви);

г) сир кисломолочний повинен бути з масовою часткою жиру не менше 5 %, сметана - не менше 15 %.

8) Напої:

а) вода питна негазована;

б) напої на основі сої, рису, вівса, кукурудзи, гречки, горіхів або мигдалю:

які містять не більше 10 г цукрів на 100 мл готового продукту, без додавання підсолоджувачів;

з низьким вмістом натрію/солі, тобто які містять не більше 0,12 г натрію або еквівалентну кількість солі на 100 г або на 100 мл готового продукту;

в) фруктові, овочеві та фруктові-овочеві пастеризовані соки:

1 порція не повинна містити більше ніж 200 мл соку;

без додавання цукрів і підсолоджувачів;

з низьким вмістом натрію/солі, тобто містить не більше 0,12 г натрію, або еквівалентну кількість солі на 100 г або на 100 мл готового продукту;

г) напої, виготовлені на місці без додавання цукрів або підсолоджувачів:

чай, чай фруктовий, компот, узвар, напої на основі обсмаженого зерна (ячмінь, жито) та цикорію, какао з молоком, какао з напоями на основі сої, рису, вівса, кукурудзи, гречки, горіхів або мигдалю;

д) використовуються без додавання цукрів і підсолоджувачів, а також без енергетичних стимулюючих речовин таких як таурин, гуарана і кофеїн.

9) Інші продукти:

а) сіль:

в процесі приготування їжі слід використовувати йодовану сіль;

сіль не повинна використовуватись після приготування їжі;

щоденне споживання солі при п'ятиразовому харчуванні не повинно перевищувати 4 г на день для учнів 1-4 класів та 5 г на день для учнів 5-11(12) класів. Кількість солі розраховується еквівалентно кратності прийомів їжі та кількості страв на один прийом їжі, наприклад, 1 г на сніданок та 2 г на обід;

б) зелень та/або прянощі, свіжі та/або сушені, повинні бути без додавання солі;

в) хлібо-булочні вироби, борошняні кулінарні вироби з тіста печені, на основі житнього та/або цільнозернового житнього, пшеничного та змішаного або безглютенового борошна:

з сиром твердим, крім плавленого сиру, сиром кисломолочним, яйцями, зеленню, свіжими або сухими прянощами, переробленими бобовими продуктами, горіхами, насінням без додавання солі;

з овочами та/або фруктами, зазначеними у [пунктах 8-10](#) розділу I цього додатку;

при приготуванні додається не більше 5 г цукрів та 0,45 г солі на 100 г готового продукту;

харчові продукти, що використовуються для начинок містять не більше 10 г цукрів на 100 г готового продукту;

без додавання підсолоджувачів;

г) супи, соуси, страви, приготовані виключно з інгредієнтів рослинного або тваринного походження без використання харчових концентратів;

д) при приготуванні страв дозволено додавати не більше 5 г цукрів на 100 г готового продукту;

е) страви та вироби (крім страв та виробів з м'яса, птиці, риби та яєць) повинні містити не більше 10 г жиру на 100 г/мл готового продукту.

{Додаток 9 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я [№ 1984 від 20.09.2021](#)}

	Додаток 10 до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (пункт 10 розділу VI)
--	---

ПЕРЕЛІК

харчових продуктів, які заборонено реалізовувати у шкільних буфетах та у торгівельних апаратах, розміщених у закладах освіти:

1. Кондитерські вироби, солодкі зернові продукти із вмістом цукрів понад 10 г на 100 г готового продукту;

2. вироби з кремом, морозиво, харчові концентрати;

3. м'ясні продукти промислового та кулінарного виробництва;

4. рибні продукти промислового та кулінарного виробництва;

5. продукти (в т. ч. снеки) із вмістом натрію понад 0,12 г або еквівалентної кількості солі на 100 г готового продукту та/або із вмістом цукрів понад 10 г на 100 г готового продукту (крім продуктів (в т. ч. снеків) які містять цукри, що містяться природно (вміст таких цукрів не обмежується) і не містять доданих цукрів та/або підсолоджувачів) та/або синтетичних барвників та ароматизаторів (крім ваніліну, етилваніліну та ванільного екстракту), підсолоджувачів, підсилювачів смаку та аромату, консервантів;

6. продукти із вмістом частково гідрогенованих рослинних жирів (транс жирів);

7. непастеризоване молоко та молочні продукти, що виготовлені із непастеризованого молока;

8. непастеризовані соки, соки до яких додано цукри і підсолоджувачі;

9. рибні, м'ясні, плодоовочеві та інші консерви промислового виробництва, крім пастеризованих соків промислового виробництва без додавання цукрів та підсолоджувачів;

9. газовані напої, зокрема, солодкі газовані напої та енергетичні напої;

10. кава та кавові напої;

11. гриби;

12. продукція домашнього виробництва.

{Додаток 10 із змінами, внесеними згідно з [Наказом Міністерства охорони здоров'я № 1984 від 20.09.2021](#)}

	Додаток 11 до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (пункт 11 розділу VI)
--	--

ВИМОГИ

до організації харчування дітей з особливими дієтичними потребами, включаючи харчову алергію та непереносимість окремих харчових продуктів або речовин

1. Особливі дієтичні потреби учнів закладів освіти підтверджуються медичною довідкою, що видана сімейним лікарем чи педіатром, де зазначено особливі дієтичні потреби учня із встановленням відповідного діагнозу.

2. Індивідуальне харчування для учнів з особливими дієтичними потребами повинно бути організоване з урахуванням рекомендацій щодо обмеження/виключення відповідних харчових продуктів, напоїв та страв зазначених у медичній довідці.

3. Енергетична та поживна цінність харчування для учнів з особливими дієтичними потребами повинна відповідати віковим та статевим нормам та повинна бути забезпечена адекватною заміною тих харчових продуктів, напоїв та страв, що спричиняють алергічні реакції або непереносимість.

	Додаток 12 до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (пункт 7 розділу VII)
--	--

САНІТАРНО-ДЕЗІНФЕКЦІЙНИЙ РЕЖИМ у закладах освіти у період карантину

Найменування об'єкту	Спосіб і режим знезараження*
1. Приміщення (підлога, стіни, двері, підвіконня та ін.), жорсткі меблі	Обробку проводять способом протирання ганчіркою, змоченою в дезінфекційний засіб, зареєстрований відповідно до вимог Порядку державної реєстрації (перереєстрації)

	<p>дезінфекційних засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 липня 2006 року № 908. Концентрація дезінфекційних засобів, їх витрата, час експозиції залежать від застосовуваних засобів дезінфекції згідно інструкції (методичних вказівок)</p>
2. Килими	<p>Двічі почистити щіткою, змоченою в дезінфекційний засіб, зареєстрований відповідно до вимог Порядку державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 липня 2006 року № 908. Концентрація дезінфекційних засобів, їх витрата, час експозиції залежать від застосовуваних засобів дезінфекції згідно інструкції (методичних вказівок) і протягом карантину прибрати</p>
3. Посуд, звільнений від залишків їжі та вимитий	<p>Кип'ятити у воді або у 2 % розчині кальцинованої соди 25 хв. - при кишкових інфекціях, 45 хв. - при вірусному гепатиті з моменту закипання</p>
4. Залишки їжі	<p>Засипати хлорне вапно (чи вапно білильне термостійке) 200 г/кг - 60 хв. НГК, ДОСТК - 100 г/кг</p>
5. Санітарно-технічне обладнання (раковини, унітази та ін.)	<p>Унітази та раковини протерти двічі дезінфекційним засобом, зареєстрованим відповідно до вимог Порядку державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 липня 2006 року № 908. Концентрація дезінфекційних засобів, їх витрата, час експозиції залежать від застосовуваних засобів дезінфекції згідно інструкції (методичних вказівок). Використані квачі, прибиральний інвентар обробляти дезінфекційними засобами, зареєстрованими відповідно до вимог Порядку державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 липня 2006 року № 908. Концентрація дезінфекційних засобів, їх витрата, час експозиції залежать від застосовуваних засобів дезінфекції згідно інструкції (методичних вказівок)</p>
6. Вироби медичного призначення зі скла, металу, гуми, пластмас	<p>Хімічний метод: занурити чи протерти дезінфекційним засобом, зареєстрованим відповідно до вимог Порядку державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 липня 2006 року № 908. Концентрація дезінфекційних засобів, їх витрата, час експозиції залежать від застосовуваних засобів дезінфекції згідно інструкції (методичних вказівок) Фізичний метод (окрім виробів з пластмас): кип'ятити у воді чи у 2 % розчину соди - 15 хв.; сухе гаряче повітря 120 °С - 45 хв</p>

7. Руки працівників закладу освіти	Для гігієнічного знезараження руки миють з милом, а потім обробляють спиртовмісними антисептиками з концентрацією активної діючої речовини понад 60 % для ізопропілового спирту та понад 70 % для етилового спирту, зареєстрованим відповідно до вимог Порядку державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів , затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 липня 2006 року № 908, відповідно до інструкції
------------------------------------	--

{Додаток 12 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я [№ 1984 від 20.09.2021](#)}

Міністерство освіти і науки України

Наказ

від 20 лютого 2002 р. N 128

Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
6 березня 2002 р. за N 229/6517

Із змінами і доповненнями, внесеними
наказом Міністерства освіти і науки України
від 9 жовтня 2002 року N 572,
наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
від 17 серпня 2012 року N 921

На виконання статті 14 Закону України “Про дошкільну освіту” та статті 14 Закону України “Про загальну середню освіту” **НАКАЗУЮ:**

	Показники	Наповнюваність не повинна перевищувати
1.	Дошкільні навчальні заклади (ясла-садки) компенсуючого типу:	
	спеціальні	
	групи для дітей:	
	глухих, сліпих, із складними вадами розвитку	6
	зі зниженим слухом, з порушенням опорно-рухового апарату, глибоко розумово відсталих	8
	з важкими порушеннями мови, затримкою психічного розвитку, косоокістю і амбліопією, зі зниженим зором, розумово відсталих і хворих на сколіоз	10
	з фонетико-фонематичним недорозвитком мови	12
	санаторні	
	групи для дітей:	
	до трьох років	15
від трьох і старше років	20	
2.	Загальноосвітні школи-інтернати	
	групи для дітей дошкільного віку	20
	1 – 12-й класи та виховні групи для дітей шкільного віку	25
3.	Навчальні інтернатні заклади для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	
	дошкільні групи для дітей одного віку	20
	дошкільні групи різновікові	15
	1 – 9-й класи та виховні групи	25
	10 – 12-й класи та виховні групи	20
4.	Спеціальні загальноосвітні школи (школи-інтернати)*	
	1 – 12-й класи та виховні групи для дітей:	
	глухих, сліпих	8
	зі зниженим слухом, з наслідками поліомієліту і церебральним паралічем, глибоко розумово відсталих	10
	зі зниженим зором, з важкими порушеннями мови, розумово відсталих, із затримкою психічного розвитку	12
	із складними вадами розвитку	6
5.	Школи соціальної реабілітації	
	групи (класи)	18
6.	Загальноосвітні санаторні школи (школи-інтернати)	
	1 – 12-й класи та виховні групи	20
7.	Групи подовженого дня	30

1. Затвердити Нормативи наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та

Порядок поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах згідно з додатками 1 та 2.

2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства освіти України від 10.09.97 N 341 “Про нормативи граничної наповнюваності класів, груп, гуртків і нормативи поділу класів при вивченні окремих предметів у середніх закладах освіти”, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 06.10.97 за N 453/2257.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на заступників Державного секретаря Богомолова А. Г. та Науменка Г. Г.

Державний секретар В. О. Зайчук

ПОГОДЖЕНО:

Перший заступник

Державного секретаря

Міністерства фінансів України

А. А. Максютя

Перший заступник Державного

секретаря Міністерства

охорони здоров'я України

Ю. В. Поляченко

Предмети, при вивченні яких класи підлягають поділу на групи	При кількості учнів у класі
1. При проведенні уроків з трудового навчання (крім загальноосвітніх шкіл-інтернатів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, санаторних та спеціальних загальноосвітніх шкіл /шкіл-інтернатів/).	
5 – 9-й класи	
міська місцевість	більше 27
сільська місцевість	більше 25
10 – 12-й класи	більше 27
2. При вивченні української мови, яка вивчається як предмет:	-
у загальноосвітніх навчальних закладах (крім закладів з навчанням молдовською, румунською та угорською мовами)	більше 27
у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням молдовською, румунською та угорською мовами у:	-
міській місцевості –	23 і більше
сільській місцевості –	16 і більше
При вивченні інших мов (включаючи іноземну мову), які не є мовами навчання в закладі, а вивчаються як предмет	більше 27
3. При вивченні мов національних меншин (наприклад, російської та кримсько-татарської, молдавської та угорської, російської та болгарської тощо)	дві групи з кількістю не менше 8 учнів у кожній
4. При вивченні різних іноземних мов	дві групи з кількістю не менше 8 учнів у кожній
5. При проведенні семінарських, лабораторних і практичних занять за лекційною формою навчання з профільних дисциплін у спеціалізованих школах (школах-інтернатах), гімназіях, ліцеях, колегіумах*	більше 27
6. При проведенні уроків з основ здоров'я та фізичної культури	більше 27, але не менше 8 учнів у групі
у 10 – 12-му класах (окремо для хлопців і дівчат)	
7. При проведенні практичних занять з інформатики з використанням комп'ютерів	клас ділиться на 2 групи, але не менше 8 учнів у групі
8. При поглибленому вивченні іноземної мови з 1-го класу	клас ділиться на групи з 8 – 10 чол. у кожній (не більше 3 груп)
1 – 12-й класи	
9. При поглибленому вивченні іноземної мови з 7-го класу	
7 – 12-й класи	більше 27
10. При проведенні уроків з трудового навчання у 5 – 12-му класах у спеціальних загальноосвітніх школах (школах-інтернатах) (у спеціальних загальноосвітніх школах (школах-інтернатах) для розумово відсталих дітей) – у 4 – 10 (11)-му класах)	більше 7
11. При вивченні державної мови та інших мов, що вивчаються як предмет (включаючи іноземну мову), при проведенні уроків з трудового навчання і основ здоров'я та фізичної культури	
у загальноосвітніх санаторних школах (школах-інтернатах)	20

у загальноосвітніх школах-інтернатах для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	
1 – 9-й класи	25
10 – 12-й класи	20

Перший заступник Голови
ЦК Профспілки працівників
освіти і науки України

Г. Й. Піддубна

Додаток 1

до наказу Міністерства освіти і науки України
від 20 лютого 2002 р. N 128

Нормативи

**наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків)
компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів),
груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх
типів**

* Наповнюваність дошкільних груп спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) відповідає наповнюваності груп спеціальних дошкільних закладів для дітей з відповідними вадами розвитку.

Мінімальна наповнюваність груп при проведенні факультативних занять та курсів за вибором у загальноосвітніх навчальних закладах міської місцевості становить 8 чоловік, сільської місцевості – 4 чоловіки.

Начальник департаменту
економіки та соціального розвитку
П. М. Куліков

Додаток 2

до наказу Міністерства освіти і науки України
від 20 лютого 2002 р. N 128

Порядок

поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних
зкладах

При вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах для посилення
індивідуальної роботи з учнями запроваджується поділ класів на групи.

* Поділ здійснюється за рішенням педагогічної ради закладу за умови, що граничнодопустиме навчальне навантаження на учня не перевищуватиме загальну кількість годин, передбачених навчальним планом для даного класу з урахуванням поділу.

Заняття з лікувальної фізкультури в загальноосвітніх санаторних школах (школах-інтернатах) проводяться за групами з кількістю учнів не менше 7 чоловік.

Заняття з лікувальної фізкультури в спеціальних загальноосвітніх школах (школах-інтернатах) проводяться за групами та індивідуально. Наповнюваність груп 4 – 6 чоловік згідно з медичними показаннями учнів.

Наповнюваність груп та поділ їх на підгрупи при організації трудової підготовки учнів у міжшкільному навчально-виробничому комбінаті встановлюється в межах коштів, передбачених комбінату загальноосвітніми навчальними закладами на таку підготовку учнів. Порядок поділу класів на групи при вивченні окремих предметів розповсюджуються і на вечірні (змінні) школи.

Начальник департаменту
економіки та соціального розвитку П. М. Куліков

УКРАЇНА
КОМАРІВСЬКА ГІМНАЗІЯ
СТОРОЖИНЕЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЧЕРНІВЕЦЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

вул. Центральна, 2; с. Комарівці Чернівецький р-н., Чернівецька обл., 59014;
тел. (03735) 43-2-47; e-mail: komarivsska@ukr.net Код ЄДРПОУ 21440111

від 01.05.2023р

НАКАЗ

№44 о/д

**Про організацію індивідуальної
(екстерної) форми навчання
Скіцка Андрія Анатолійовича
учня 6 класу Комарівської гімназії
у 2022-2023 н.р.**

На виконання Законів України «Про освіту». «Про повну загальну середню освіту», відповідно до Положення про індивідуальну форму навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 10.07.2019р. № 955, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02.08.2019 року за №852/33823, на підставі заяви батьків, документів які засвідчують легальне перебування учня за кордоном з 01.09.2022р. по 18.04.2023р.

НАКАЗУЮ:

1. Перевести на навчання за індивідуальною (екстерною) формою, надати дозвіл на проходження річного оцінювання наступного учня:

№ п/п	Прізвище імя, по-батькові	Дата народження	Освіта	Свідоцтво про народження	Місце прописки (реєстрація)	На який документ буде проводитись екстернат
1	Скіцко Андрій Анатолійович	19.08.2011	Навчається 6 клас	Серія І-МИ №144822	с. Комарівці , вул. Л. Українки	

1. Дирекції гімназії:

- 2.1. з 01.05.2023 року організувати навчання за індивідуальною (екстернат) формою.
- 2.2. Затвердити індивідуальний навчальний план екстерна (додаток 1); графік проведення контрольних робіт у вигляді письмових робіт (додаток 2); зведену відомість річного оцінювання на основі проведених контрольних робіт у складі комісії (додаток 3) , графік проведення консультацій (додаток 4) .
- 2.3. До 10.05.2023 року ознайомити екстерна та його батьків з Положенням про екстернат гімназії, іншими нормативними документами, програми з навчальних предмет, порядком проведення річного оцінювання.

2.4. До 10.05.2023 року узгодити графік проведення консультації Андрію Скіцко з учителями за допомогою мобільного додатку «Вайбер». Платформи ZOOM та електронної пошти.

2.5. Вжити заходів щодо виконання у повному обсязі Державного стандарту базової середньої освіти під час проходження річного оцінювання учня за екстерною формою.

2.6. Оцінювання навчальних досягнень здійснювати відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України № 329 від 13.04.2011 року.

3. Вчителям, які працюватимуть з екстерном, до 10.05.2023 року підготувати контрольні роботи з усіх тем навчальних предметів відповідно до календарно-тематичного планування у 6 класі та подати їх на електронних носіях дирекції гімназії для затвердження .

4. Секретарю гімназії Анні ОЛЕКСЮК:

4.1. Зробити запис Андрію Скіцку в алфавіті книзі за відповідною літерою «перведено на учнів-екстернів».

5. Учителям предметникам внести результати річного оцінювання екстерна в електронний журнал для індивідуального начання .

6. Контроль за виконанням даного наказу покласти на заступника директора о ОВР Тетяну ТАНАСІЙЧУК.

Директор гімназії

Ніна ПРОКОПОВИЧ

З наказом ознайомлено:

_____ Анатолій ТОКАРЮК
_____ Олена ПЕРЕКУПКА
_____ Наталка ДОРОЖКІНА
_____ Анна ФЕДОРЮК
_____ Марина ГУЛЕЙ
_____ Лідія ГАЙДАМАСЮК

_____ Тетяна ТАНАСІЙЧУК

_____ Мирослава БІДУЛЬКО
_____ Юрій ГУРЕЙ

УКРАЇНА
КОМАРІВСЬКА ГІМНАЗІЯ
СТОРОЖИНЕЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЧЕРНІВЕЦЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

*вул. Центральна, 2; с. Комарівці Чернівецький р-н., Чернівецька обл., 59014;
тел. (03735) 43-2-47; e-mail: komarivsska@ukr.net Код ЄДРПОУ 21440111*

від 01.05.2023р

НАКАЗ

№45 о/д

**Про організацію індивідуальної
(екстерної) форми навчання
Скіцка Василя Анатолійовича
учня 4 класу Комарівської гімназії
у 2022-2023 н.р.**

На виконання Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», відповідно до Положення про індивідуальну форму навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 10.07.2019р. № 955, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02.08.2019 року за №852/33823, на підставі заяви батьків, документів які засвідчують легальне перебування учня за кордоном з 01.09.2022р. по 18.04.2023р.

НАКАЗУЮ:

1. Перевести на навчання за індивідуальною (екстерною) формою, надати дозвіл на проходження річного оцінювання наступного учня:

№ п/п	Прізвище імя, по-батькові	Дата народження	Освіта	Свідоцтво про народження	Місце прописки (реєстрація)	На який документ буде проводитись екстернат
1	Скіцко Василь Анатолійович	14.01.2013	Навчається 4 клас	Серія І-МИ №175336	с. Комарівці, вул. Л. України	

1. Дирекції гімназії:

- 2.1. з 01.05.2023 року організувати навчання за індивідуальною (екстернат) формою.
- 2.2. Затвердити індивідуальний навчальний план екстерна (додаток 1); графік проведення контрольних робіт у вигляді письмових робіт (додаток 2); зведену відомість річного оцінювання на основі проведених контрольних робіт у складі комісії (додаток 3), графік проведення консультацій (додаток 4).

2.3. До 10.05.2023 року ознайомити екстерна та його батьків з Положенням про екстернат гімназії, іншими нормативними документами, програми з навчальних предмет, порядком проведення річного оцінювання.

2.4. До 10.05.2023 року узгодити графік проведення консультації Василю Скіцко з учителями за допомогою мобільного додатку «Вайбер». Платформи ZOOM та електронної пошти.

2.5. Вжити заходів щодо виконання у повному обсязі Державного стандарту базової середньої освіти під час проходження річного оцінювання учня за екстерною формою.

2.6. Оцінювання навчальних досягнень здійснювати відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України № 329 від 13.04.2011 року.

3. Вчителям, які працюватимуть з екстерном, до 10.05.2023 року підготувати контрольні роботи з усіх тем навчальних предметів відповідно до календарно-тематичного планування у 6 класі та подати їх на електронних носіях дирекції гімназії для затвердження .

4. Секретарю гімназії Анні ОЛЕКСЮК:

4.1. Зробити запис Василю Скіцку в алфавіті книзі за відповідною літерою «перведено на учнів-екстернів».

5. Учителям предметникам внести результати річного оцінювання екстерна в електронний журнал для індивідуального начання .

6. Контроль за виконанням даного наказу покласти на заступника директора з ОВР Тетяну ТАНАСІЙЧУК.

Директор гімназії

Ніна ПРОКОПОВИЧ

З наказом ознайомлено:

_____ Анатолій ТОКАРЮК
_____ Мирослава ТАНАСЕЙЧУК
_____ Юрій ГУРЕЙ

_____ Тетяна ТАНАСІЙЧУК

УКРАЇНА
КОМАРІВСЬКА ГІМНАЗІЯ
СТОРОЖИНЕЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЧЕРНІВЕЦЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

вул. Центральна, 2; с. Комарівці Чернівецький р-н., Чернівецька обл., 59014;
тел. (03735) 43-2-47; e-mail: komarivsska@ukr.net Код ЄДРПОУ 21440111

від 15.05.2023р

НАКАЗ

№19 о/д

с. Комарівці

**Про організацію індивідуальної
(екстерної) форми навчання
Скіцка Ярослава Валентиновича
учня 8 класу Комарівської гімназії
у 2022-2023 н.р.**

На виконання Законів України «Про освіту». «Про повну загальну середню освіту», відповідно до Положення про індивідуальну форму навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 10.07.2019р. № 955, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02.08.2019 року за №852/33823, на підставі заяви батьків, документів які засвідчують легальне перебування учня за кордоном з 01.09.2022р. по 18.04.2023р.

НАКАЗУЮ:

1. Перевести на навчання за індивідуальною (екстерною) формою, надати дозвіл на проходження річного оцінювання наступного учня:

№ п/п	Прізвище імя, по-батькові	Дата народження	Освіта	Свідоцтво про народження	Місце прописки (реєстрація)	На який документ буде проводитись екстернат
1	Скіцко Ярослав Валентинович	03.12.2008	Навчається 8 клас	Серія І-МІІ №087033	с. Комарівці, вул. Л. Українки	

1. Дирекції гімназії:

- 2.1. з 15.05.2023 року організувати навчання за індивідуальною (екстернат) формою.
- 2.2. Затвердити індивідуальний навчальний план екстерна (додаток 1); графік проведення контрольних робіт у вигляді письмових робіт (додаток 2); зведену відомість річного оцінювання на основі проведених контрольних робіт у складі комісії (додаток 3), графік проведення консультацій (додаток 4).
- 2.3. До 19.05.2023 року ознайомити екстерна та його батьків з Положенням про екстернат гімназії, іншими нормативними документами, програми з навчальних предмет, порядком проведення річного оцінювання.

2.4. До 19.05.2023 року узгодити графік проведення консультації Андрію Скіцко з учителями за допомогою мобільного додатку «Вайбер». Платформи ZOOM та електронної пошти.

2.5. Вжити заходів щодо виконання у повному обсязі Державного стандарту базової середньої освіти під час проходження річного оцінювання учня за екстерною формою.

2.6. Оцінювання навчальних досягнень здійснювати відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України № 329 від 13.04.2011 року.

3. Вчителям, які працюватимуть з екстерном, до 19.05.2023 року підготувати контрольні роботи з усіх тем навчальних предметів відповідно до календарно-тематичного планування у 6 класі та подати їх на електронних носіях дирекції гімназії для затвердження .

4. Секретарю гімназії Анні ОЛЕКСЮК:

4.1. Зробити запис Андрію Скіцку в алфавіті книзі за відповідною літерою «переведено на учнів-екстернів».

5. Учителям предметникам внести результати річного оцінювання екстерна в електронний журнал для індивідуального навчання .

6. Контроль за виконанням даного наказу покласти на заступника директора з ОВР Тетяну ТАНАСІЙЧУК.

Директор гімназії

Ніна ПРОКОПОВИЧ

З наказом ознайомлено:

_____ Анатолій ТОКАРЮК
_____ Олена ПЕРЕКУПКА
_____ Наталка ДОРОЖКІНА
_____ Анна ФЕДОРЮК
_____ Марина ГУЛЕЙ
_____ Лідія ГАЙДАМАСЮК

_____ Тетяна ТАНАСІЙЧУК

_____ Мирослава БІДУЛЬКО
_____ Юрій ГУРЕЙ